



ციბიხანი

№ 109 / 1 - 7 ოქტომბერი / 2012

ISSN 1987-7528



9 771987 752008

ფასი 2 ლარი



ბანახთა  
თანვისუფანი  
ახრეპანი



**ახალი დინამიკი**

[www.tv9.ge](http://www.tv9.ge)



მთავარი რედაქტორი  
შორენა შავერდაშვილი

აღმასრულებელი რედაქტორი  
ლიკა ზაკაშვილი

ვებგვერდის რედაქტორი  
ნინო ბექიშვილი

**შურნალისტები:**

ლიკა ზაკაშვილი, ზურაბ ვარდიაშვილი,  
თათია ხალიანი, ანი ჭანკოტაძე,  
თინა ყიფშიძე, გიორგი გოგუა,  
გიორგი ჭეიშვილი, სოფო აფციაური,  
ეკა მაღალაძე, ლევან ახალაია,  
სალომე ცეცხლაძე

**კონტრიბუტორები:**

კახა თოლორდავა, ბექა ქურბული

**რედაქცია:**

ფოტო-რედაქტორი  
ლევან ხერხეულიძე  
გრაფიკული დიზაინი  
თორნიკე ლორთქიფანიძე  
რედაქტორ-სტილისტი ნინო ბექიშვილი  
კორექტორი თამარ ლონდაძე

**გამოცემლობა:**

ლიბერალი  
ქეთევან ბაბუნაშვილი  
ბაჰიღვეპისა და ბიზნისის  
განვითარების მენეჯერი  
რუსუდან ბარათაშვილი

**ბაჰიღვეპის მენეჯერი:**

სოფო პაბუნაშვილი

**მარკეტინგის მენეჯერი:**

ელენე ხარაზაშვილი

**დისტრიბუტორი:**

მიხეილ მამუჩიშვილი

ჟურნალის გამოწერის მსურველები  
დაგვიკავშირდით: 247 10 05.

„ლიბერალის“ ეს ნომერი 1 ოქტომბერს გამოდის. იმედი მაქვს, იმდენად მშვიდობიანად ჩაივლის ეს დღეც და ეს კვირაც, რომ მოგინდებათ წაიკითხოთ ჩვენი მთავარი თემა პარლამენტის გასული ხუთი წლის განმავლობაში მიღებულ ყველაზე მნიშვნელოვან საკანონმდებლო ცვლილებებზე.

იქნებ ამ არჩევნების შემდეგ მაინც შეიძინოს პოლიტიკამ პოლიტიკური შინაარსი და პარლამენტმა – ფუნქცია, რომ პოლიტიკა აღარ იყოს ქვების სროლა, ძალადობა, კომპრომატების ფრიალი და ყრილობებზე ძალით მიყვანილი „მხარდამჭერები“; რომ ახალი პარლამენტის უმრავლესობა აცნობიერებდეს პარლამენტარის მანდატის პასუხისმგებლობას და კანონშემოქმედების ნიუანსებს; რომ აღარ მუშაობდეს ბოლშევიკური რიტორიკა – „ვინც ჩემს წინააღმდეგაა, ის ჩემი მტერია“ და ზოგადად, პარლამენტმა დაიცვას ადამიანის ძირითადი უფლებები, იმისათვის, რომ 5 წლის თავზე, ახალი პრეზიდენტი ისევ „სისტემურ კრახზე“ არ ალაპარაკდეს.

სამოქალაქო საზოგადოების საქმე კი არ იცვლება.

2 ოქტომბრიდანვე ჩვენ უნდა დავიწყოთ ახალი ხელისუფლების დაუნდობელი კრიტიკა და კონტროლი. ამ ხელისუფლებას ლამის ოთხწლიანი „კარტ ბლანში“ ჰქონდა და მათ წარუმატებლობაზე პასუხისმგებლები დიდწილად ჩვენც ვართ.

ძალიან მინდა, რომ ყველაზე ძლიერი ამ ქვეყანაში იყოს არა რომელიმე კონკრეტული პოლიტიკური პარტია, ან ლიდერი, არამედ მოქალაქე, რომ მოქალაქემ შეძლოს ხელისუფლების მართვა და არა პირიქით. ეს არის ძლიერი სახელმწიფოს ფუნდამენტი და არა გაუმჯობესებული ინფრასტრუქტურა და „ნულოვანი ტოლერანტობა“.

„ჩვენ როდესაც ვსაუბრობთ იმაზე, რომ პარლამენტის მიერ ოთხი არასრული წლის განმავლობაში მიღებულ იქნა 650 მეტი კანონი, უნდა წარმოვიდგინოთ კონკრეტულად რა დგას ამ ციფრის უკან, რა ახალი თავისუფლებები და შესაძლებლობები დგას ჩვენი მოქალაქეებისათვის. ჩემი გამოსვლის მიზანია, შევაჯამო როგორ ასრულებდა პარლამენტი ამ ოთხი წლის განმავლობაში თავის მთავარ ფუნქციებს: კანონშემოქმედება, პოლიტიკის ფორმირება, ზედამხედველობა აღმასრულებელ ხელისუფლებაზე. რას ვუტოვებთ შემდეგი მოწვევის პარლამენტს და რას წარმოადგენს საქართველოს პარლამენტი დღესდღეობით“ – ზურაბ ჟვანია, 1999 წლის პარლამენტის ბოლო სხდომა.

შორენა შავერდაშვილი



## შეზღვევაში მედიას ახრევნების ღელს

არჩევნებამდე 6 დღით ადრე ცესკომ ჟურნალისტებს საარჩევნო უბნებზე ფოტო-ვიდეო გადაღებაზე შეზღუდვები დაუნესა. ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში აცხადებენ, რომ მოქმედ კანონში არსებული ჩანაწერი დამატებით განმარტებებს საჭიროებს. არასამთავრობო ორგანიზაციები კი ერთხმად ეწინააღმდეგებიან ცესკოს



გადაწყვეტილებას და მიიჩნევენ, რომ ეს გამჭვირვალობისთვის მნიშვნელოვანი დარტყმაა, ჟურნალისტებს კი დარღვევების დაფიქსირების შესაძლებლობას ართმევს.

„ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“ თავმჯდომარე თამარ ჩუგოშვილი ამბობს, რომ ცენტრალური საარჩევნო კომისია თავის უფლებამოსილებას აჭარბებს, როდესაც კანონით მინიჭებულ უფლებებს ავიწროებს და ზღუდავს.

ეკა მაღალაძე  
33.16

## საქართველოს პარლამენტი 2008-2012

29 ივნისს მეშვიდე მოწვევის პარლამენტის საგაზაფხულო სესია ოფიციალურად, სახელმწიფო ჰიმნით დაიხურა. ახალი მოწვევის პარლამენტი ქუთაისში ახალ შენობაში შეიკრიბება. „ლიბერალი“ 2008-2012 წლების მოწვევის პარლამენტის საკანონმდებლო საქმიანობის შეფასებას შეეცადა. ჩვენ გამოვყავით მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო ცვლილებები – კონსტიტუციის ახალი პროექტის მიღება, შეკრების და გამოხატვის თავისუფლება, გარემოს დაცვა, მედიაკანონმდებლობა, პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ კანონი, რელიგიის შესახებ კანონი, საარჩევნო კოდექსი, პერსონალური მონაცემების შესახებ კანონი და საგადასახადო კოდექსი.

33.18-39


## ალსასხილბები მართმსაჯობა

მეგის ქარდავა, დავით ჭაკუა, გიორგი ავსაჯანიშვილი, ალექსანდრე თოლორდავა, გიორგი ბუთლიაშვილი, ვაჟა ცხვედიანი, ალექსანდრე მუხაძე, შოთა თოლორდავა... ეს იმ პირთა არასრული ჩამონათვალია, რომლებსაც ასობით პატიმარი წამებასა და არაადამიანურ მოპყრობაში ადანაშაულებს, დღესდღეობით ისინი სამსახურიდან გათავისუფლებულნი არიან. თუმცა, გამოძიება დღემდე არ დაწყებულა.

ზურა ვარდიაშვილი  
33.40

## ახახუნდოვნები საქართველოს პენიტენციური სისტემაში

2012 წლის რვა აგვისტოს ავჭალის არასრულწლოვანთა კოლონიაში ბუნტი მოხდა. ინციდენტში დაწვესულების 122 მსჯავრდებულისგან უმრავლესობა მონაწილეობდა. ბუნტის ორგანიზატორი თორმეტი არასრულწლოვანი რუსთავის მე-17 საპყრობილეში გადაიყვანეს. მომხდარზე სისხლის სამართლის საქმე აღიძრა. სახალხო დამცველის ინფორმაციით, მსჯავრდებულები ბავშვების პროტესტი დაწვესულებში ამოქმედებულ შეზღუდვებს, არასათანადო მოპყრობის შემთხვევებსა და ახალ სარეჟიმო მოთხოვნებს უკავშირდებოდა.

 ლიკა ზაკაშვილი  
33.44

### ფოტოჩაპოხაჟი

## სტუდენტები სისტემის წინააღმდეგ



ფოტო ლევან სერაფიშვილი

 33.54-59

### გამომცემელი:

შპს „ლიბერალი“. მისამართი: თბილისი 0183, ჟენევის ქ. 35. ტელ.: (995 32) 2145002, 2145004. ელ-ფოსტა: info@liberali.ge ვებ-გვერდი: www.liberali.ge

### სხვა გამომცემები:

„ცხელი შოკოლადი“, გაზეთი „ლიბერალი“  
„ლიბერალის“ საავტორო უფლებები დაცულია.  
ჟურნალში გამოქვეყნებული მასალების ნაწილობრივი და/ან მთლიანი გამოყენება რედაქციის თანხმობის გარეშე აკრძალულია.

### ბაჭყალი:

სტამბა „სეზანი“. მისამართი: თბილისი, წერეთლის გამზ. 140. ტელ.: (995 32) 235 70 02.  
გამოდის კვირაში ერთხელ, ყოველ ორშაბათს. პირველი ნომერი გამოცემულია 2009 წლის მაისში. რეკომენდებული საცალო ფასი 2 ლარი.

### ნომერი:



ფოტო ლევან სერაფიშვილი

- 04 მოკლედ
- 06 რიცხვები, ციტატები  
**ორი აზრი**
- 08 ჩატარდება თუ არა არჩევნები სამართლიანად?  
**ინტერვიუ**
- 10 „საკონსტიტუციო უმრავლესობა ბოროტებაა“  
**არჩევნები 2012**
- 14 ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა „პოლიტიკური ნიშნით“
- 16 შეზღუდვები მედიას არჩევნების დღეს  
**სამართალი**
- 40 აღსასრულებელი მართლმსაჯულება
- 44 არასრულწლოვნები საქართველოს პენიტენციურ სისტემაში  
**ჟურნალისტური გამოძიება**
- 48 დევნა პოლიტიკური ნიშნით  
**ლიბერალის ვებგვერდიდან**
- 60 მჯერა, არ მჯერა, ვიცი!  
**ქალაქში მოხეტიალე კაცის ჩანაწერები**
- 62 ამიგდალა
- 56 მიშიზმები

## საქართველოს ჰიზბულაზე ქუთაისის აეროპორტი გახსნა



საქართველოს პრეზიდენტმა, მიხეილ სააკაშვილმა 27 სექტემბერს ქუთაისში კოპიტნარის აეროპორტი გახსნა. ქვეყანაში მიმდინარე სტრუქტურების მასშტაბური აქციების მიუხედავად, იუსტიციის სახლის შემდეგ ქუთაისის აეროპორტი მეორე ობიექტია, რომელიც ქვეყნის პირველმა პირმა წინასაარჩევნოდ საზეიმოდ გახსნა. სააკაშვილის თქმით, რუსეთის მიერ დაბომბილი აეროპორტის გახსნა საქართველოს ფერფლისგან აღდგენის სიმბოლოა. „ძველი კოპიტნარის აეროპორტის ადგილზე, რომელიც 2008 წელს მინასთან გაასწორა ჩვენი მტრის ავიაციამ, დღეს ახალი აეროპორტი გაფხვნილი. ამ აეროპორტის გახსნა არის სიმბოლო საქართველოსი, რომელიც მერამდენედ აღდგა ფერფლიდან და რამდენჯერაც უნდა სცადონ წაქცევა, არასდროს ქვეყანა თავს არ ხრის“, – განაცხადა პრეზიდენტმა. სააკაშვილმა ასევე ისაუბრა ქვეყნის წინსვლასა და აღორძინებაზე. მისი თქმით, ბევრი ქალაქი შენდება და ქვეყანა წინსვლას აგრძელებს, თუმცა არსებობს ხალხი, ვინც ასეთი წინსვლის წინააღმდეგ იბრძვის. „იმ ხალხისთვის ვინც უკან გვაბრუნებს, რასაც ჩვენ ვაკეთებთ, არის სამკვდრო-სასიცოცხლო საფრთხე. მათი მთავარი ლოზუნგი არის ის, რომ ქუთაისში არ იყოს პარლამენტი. ყველას მინდა ვუთხრა, რომ ეს უკვე განხორციელდა და 2 ოქტომბერს გაიხსნება ქუთაისის პარლამენტი ისე, როგორც უნდა გახსნილიყო“, – განაცხადა პრეზიდენტმა.

## „ჰუმან ჩაით ვოჩი“: ადმინისტრაციული პატიმრობა საქართველოს საერთაშორისო ვალდებულებებს აიღვეს

საერთაშორისო უფლებადამცველმა ორგანიზაციამ „ჰუმან ჩაით ვოჩი“ 26 სექტემბერს გამოაქვეყნა ანგარიში, რომელშიც საქართველოში არსებულ ადმინისტრაციული პატიმრობის პრაქტიკას მანკიერ სისტემად აფასებს. ორგანიზაცია ხაზს უსვამს, რომ პატიმრების წამების ამსახველი კადრების გავრცელების შემდეგ საპროტესტო ტალღის დაწყების შემდეგ პოლიცია ადმინისტრაციულ პატიმრობას აქტივისტებისა და მანიფესტანტების იზოლირების მიზნით იყენებს. 21 სექტემბრის შემდეგ პოლიციამ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევებისთვის 28-ზე მეტი ადამიანი დააკავა. „ჰუმან ჩაით ვოჩი“ მიუთითებს, რომ ადმინისტრაციული პატიმრობის სისტემა განსაკუთრებით მანკიერი წინასაარჩევნო პერიოდში გახდა, რასაც ორგანიზაცია ადრეც წინასწარმეტყველებდა. როგორც ორგანიზაციის უფროსი მკვლევარი გიორგი გოგია ამბობს, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევისთვის გასამართლებულს, პრაქტიკულად უფრო ნაკლები უფლებები აქვს, ვიდრე სისხლის სამართლის კოდექსით გასამართლებულს. ადმინისტრაციული პატიმრობის მაქსიმალური ვადა 90 დღეა. ადმინისტრაციული პატიმრობის გაუქმების საჭიროებაზე დიდი ხანია საუბრობენ უფლებადამცველი ორგანიზაციები და სამართლის ექსპერტები და მიუთითებენ, რომ მსგავსი ტიპის სამართალდარღვევისთვის პატიმრობა მსოფლიოში მხოლოდ რამდენიმე პოსტსაბჭოთა ქვეყანაში არსებობს.

**საბაჰიძეთში საყოველთაო ბაფრისა და სხვა სახის ბაზი ბაზი**

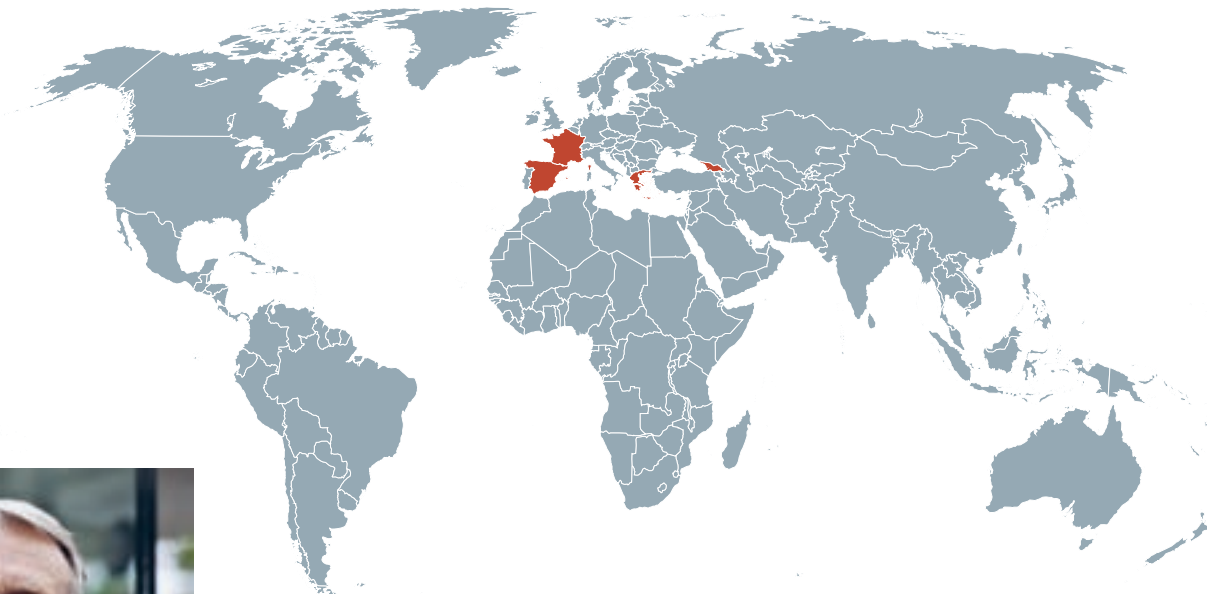
საბერძნეთში 26 სექტემბერს 24 საათიანი საყოველთაო გაფიცვა მოეწყო. დემონსტრანტებს, რომლებიც ქვებსა და ყუმბარებს ისროდნენ, ათენში

ათასობით მობილიზებული პოლიციელი ცრემლსადენი გაზის გამოყენებით დაუპირისპირდა. საბერძნეთის დედაქალაქში გაფიცვის დღეს მთავრობამ სიტუაციის გასაკონტროლებლად ჩვეულებრივზე 2-ჯერ მეტი პოლიციელი გამოიყვანა. 26 სექტემბერს საბერძნეთში შეჩერებული იყო საზოგადოებრივი ტრანსპორტის მოძრაობა. დაკეტილი იყო მალაზიების უმრავლესობა და საჯარო მუზეუმები. გაფიცულებს 3 საათით ავიადისპეტჩერებიც შეუერთდნენ, საავადმყოფოები კი მხოლოდ ექსტრემალურ შემთხვევაში იღებდნენ პაციენტებს. გაფიცვის ორგანიზატორი საბერძნეთში მოქმედი ორი უმსხვილესი პროფესიული კავშირების გაერთიანება, ADEDY და GSEE იყო. დასაქმებულებმა ახალი ეკონომიური საბიუჯეტო პოლიტიკა გააპროტესტეს, რომლის მიღებასაც საბერძნეთს კრედიტორი საერთაშორისო ორგანიზაციები, საერთაშორისო სავალუტო ფონდი და ევროკავშირი აიძულებენ.



**საფრანგეთის მთავრობა მიიჩნევს ბელარუსებს უხეის**

საფრანგეთის მთავრობამ, აზრთა სხვადასხვაობის მიუხედავად, ახალი ბიუჯეტი დაამტკიცა, რომელიც საბიუჯეტო დეფიციტის შემცირებას მდიდრებისთვის გადასახედების გაზრდის ხარჯზე აპირებს. ამჟამად საფრანგეთის ბიუჯეტი მთლიან შიდა პროდუქტთან მიმართებით 4.5%-იან დეფიციტს განიცდის. მთავრობა კი ახალი საბიუჯეტო პოლიტიკით დეფიციტის 30 მილიონი ევრო-



თი შემცირებას და 3%-ზე ჩამოყვანას გეგმავს. საფრანგეთის პრემიერის, ჟან-მარკ აიროს მიხედვით, გადასახადების ზრდა ქვეყნის მოსახლეობის მხოლოდ ყველაზე მდიდარ 10%-ს შეეხება. საფრანგეთში, სადაც პროგრესული გადასახადების სისტემაა, მოსახლეობის შეძლებული ფენისთვის გადასახადები ისედაც საკმაოდ მაღალია. ოპონენტები, რომლებიც საბიუჯეტო დეფიციტის შესამცირებლად გადასახადების გაზრდას ეწინააღმდეგებიან, შიშობენ, რომ ეს ზომა ქვეყნიდან მდიდარი მოქალაქეების ემოგრაციას გამოიწვევს. თუმცა საფრანგეთის მთავრობა საკუთარ პოზიციაში პრინციპულია და დეფიციტის შემცირებას ეკონომიის სხვა ზომების ნაცვლად სამთავრობო ხარჯების შემცირებითა და გადასახადების გაზრდით აპირებს. საფრანგეთის პრეზიდენტმა, სოციალისტური პარტიის წევრმა ფრანსუა ოლანდმა 2012 წლის მაისში საპრეზიდენტო არჩევნები ნიკოლას სარკოზის სწორედ იმ ლოზუნგებით მოუგო, რომ მკაცრ საბიუჯეტო პოლიტიკას შეარბილებდა და ეკონომიკური კრიზისის შედეგები მხოლოდ საშუალო კლასისა და ღარიბი მოსახლეობის მხრებზე არ გადაივიდა.

### ესპანეთის მოსახლეობა მხასი საზოგადოებრივი პოლიტიკის ახორციელებს

25 სექტემბერს ესპანეთში მოსახლეობამ მთავრობის მკაცრი საბიუჯეტო პოლიტიკის გასაპროტესტებლად მასობრივი გამოსვლები დაიწყო. „დემოკრატია მოიტაცეს. 25 სექტემბერს ჩვენ მის დასაცავად გამოვალთ“ – წერია საპროტესტო აქციების მთავარი ორგანიზატორი ჯგუფის, Coordinadora N255-ის მანიფესტში. მადრიდში პარლამენტის შენობასთან შეკრებილი დემონსტრანტები ესპანეთის ფინანსთა მინისტრის, მარიანო რახოს გადადგომას ითხოვდნენ. პარლამენტის განსაკუთრებულად ბევრი პოლიციელი იცავდა, რომლებიც შენობის გარშემო განლაგდნენ, რათა დემონსტრანტებს პარლამენტის შენობა არ აეღოთ. თუმცა, Coordinadora N255-ის წევრების განცხადებით, ისინი პარლამენტის შენობაში შეჭრას არც გეგმავდნენ და მხოლოდ მის გარშემო განლაგებას აპირებდნენ და ხელს არ შეუშლიდნენ პარლამენტარების შენობაში შესვლას. თუმცა, დემონსტრანტებსა და პოლიციას შორის მცირედ შეხლა-შემოხლას მაინც ჰქონდა ადგილი. მომდევნო დღეებში მშვიდობიანი აქ-

ციები პოლიციასთან დაპირისპირებაში გადაიზარდა და აქციის მონაწილეებმა სამართალდამცავებს ქვები დაუშინეს. პოლიციამ დემონსტრანტების დასაშლელად ცრემლსადენი გაზი გამოიყენა. ათობით ადამიანი დააპატიმრეს, რამდენიმე დემონსტრანტი კი დაშავდა. ევროზონის ქვეყნებიდან ესპანეთში უმუშევრობის ყველაზე მაღალი პროცენტი ფიქსირდება და ოფიციალური მონაცემებით, 25%-ს აღწევს. ეკონომიკური კრიზისის შედეგების დაძლევის მთავრობა მკაცრი საბიუჯეტო პოლიტიკით ცდილობს და სოციალურ ხარჯებს ამცირებს, რაც მოსახლეობის უკმაყოფილებას იწვევს, თუმცა რეცესიის პროცესს ვერ აჩერებს. ესპანეთში რეგულარულად იმართება მასშტაბური საპროტესტო აქციები და მოსახლეობა ფინანსური ინსტიტუტებისა და მთავრობის პოლიტიკის წინააღმდეგ გამოდის. □



## 3 613 851 ამომრჩეველი

რეგისტრირებული ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში. ცესკოს სიების დაზუსტების უზრუნველყოფის კომისიამ ამომრჩეველთა საბოლოო ერთიანი სია 19 სექტემბერს გადასცა.

## 61 საერთაშორისო

ორგანიზაცია დააკვირდება 1 ოქტომბრის არჩევნებს.

## 93 ქართული და უცხოური

მედიასაშუალება აკრედიტირებული არჩევნებზე (ცენტრალური საარჩევნო კომისია).

## 144 ქვეყანას

შორის გლობალური კონკურენტუნარიანობის მიხედვით, საქართველო 77-ე ადგილზეა. კვლევა მსოფლიო ეკონომიკურმა ფორუმმა გამოაქვეყნა.

## 14 წლის გახდა „გუგლი“

27 სექტემბერს. გუგლი მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული კომპიუტერული ძებნის სისტემაა.

## 18 პირი დააკავეს

სასჯელალსრულების დეპარტამენტის თანამშრომელთა მიმართ მიმდინარე გამოძიების ფარგლებში. მათ შორის სასჯელალსრულების დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილე, ციხის ორი დირექტორი და სხვა მაღალი თანამდებობის პირები.

„გამოვავლინეთ და დავაკავეთ ყველა პასუხისმგებელი პირი, ორი მინისტრი თანამდებობიდან გადადგა და სასჯელალსრულების სისტემის ხელმძღვანელად ამ სისტემის უმწვავესი კრიტიკოსი, ადამიანის უფლებების დამცველი, საქართველოს ომბუდსმენი დავნიშნეთ. სწორედ ასე სწავლობენ დემოკრატიული სახელმწიფოები“, –

მიხეილ სააკაშვილი – საქართველოს პრეზიდენტი



„სირიაში ვითარება უარესდება და უზარმაზარ საფრთხეს უქმნის რეგიონს. ასეთ კონფლიქტს ვერ გამოკეტავ ერთ ქვეყანაში, ის აუცილებლად გავრცელდება სხვებზე და უკვე ვრცელდება კიდევ ამ ასიათასობით ლტოლვილის სახით“, –

ლაკდარ ბრაჰიმი – გაეროსა და არაბული ლიგის ელჩი



„კაცობრიობის ისტორიაში ყველაზე საშინელი წამების იარაღი – ჯვარი იქცა კაცობრიობის ცოდვისგან გამოსნის მთავარ სიმბოლოდ. ამ მაგალითით, ჩვენ ეს სირცხვილი, გნებავთ სისტემური მარცხი, უნდა ვაქციოდ შემობრუნებად, კათარზისად გამჭვირვალე, სუფთა და ადამიანური მმართველობისკენ. ძალადობა ერთხელ და სამუდამოდ დატოვებს ჩვენს სადარბაზოებს, ქუჩებსა და თუ ეზოებს“, –

გიგი უგულავა – თბილისის მერი



„არ არსებობს სიტყვები, რომლითაც შეიძლება უდანაშაულოთა მკვლელობა გაამართლო. არ არსებობს ისეთი ვიდეო, რაც საელჩოზე შეტევას გაამართლებდა. არ არსებობს ისეთი ცილისწამება, რომელიც გაამართლებდა ლიბანში რესტორნის დაწვას ან ტუნისში სკოლის დაწვას, ან კიდევ მკვლელობასა და დესტრუქციულ ქმედებებს პაკისტანში“, –

ბარაკ ობამა – ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტი





**KIA Sportage**



**iPhone 4**



**iPad 3G**



**MacBook Pro**

# MOBILE BANKING INTERNET BANKING

ისარგებლეთ და მოიგეთ მარტივად



თიბისი ბანკი  
T B C B A N K

☎ 227 27 27 | 📠 \* 27 27  
[www.tbconline.ge](http://www.tbconline.ge) [www.tbcmobile.ge](http://www.tbcmobile.ge)

## არა


ზურაბ ქარუმიძე  
მწერალი

თუ გავითვალისწინებთ იმ დარღვევებს, რომლებსაც ვხვდებით წინასაარჩევნო პროცესში: „მასთ ქერის“ პრინციპის არასრულფასოვან შესრულებას, სატელიტური ანტენების პრობლემას, საინფორმაციო სივრცის შეზღუდვას – ჯერჯერობით არ ჩანს, რომ არჩევნები, შეიძლება, სამართლიანად ჩატარდეს.

ვინ არის ამაზე პასუხისმგებელი? – ხელისუფლება. რამდენად აძლევს ხელს ხელისუფლებას, რომ არჩევნები სამართლიანად ჩატარდეს?! – ორი კვირის წინ გეტყოდით, რომ შეიძლება, ხელს აძლევდა კიდეც, მაგრამ ციხის ამბების გამოაშკარავების შემდეგ მოსახლეობის დამოკიდებულება მმართველი პარტიის მიმართ რადიკალურად შეიცვალა. აქამდე, წინასაარჩევნო გამოკითხვებით, მოსახლეობის 40 პროცენტს ან არ ჰქონდა გადაწყვეტილი, ვის მისცემდა ხმას, ან პასუხისაგან თავს იკავებდა. ამ ადამიანების უმრავლესობას ახლა ანტისახელისუფლებო განწყობა აქვს.

ამ საზარელმა კადრებმა, ფაქტობრივად, დააჩქარა ხელისუფლებისადმი ნეგატიური დამოკიდებულების დამკვიდრების პროცესი. სიმღერაც კი დაიწერა: „სისტემა უნდა დაინგრეს“. ის ოპოზიციას არ შეუქმნია, შექმნეს ახალგაზრდებმა, სტუდენტებმა, რომლებიც ალბათ ყველაზე მეტად აღშფოთდნენ მომხდარის გამო. მათ ყველაზე მეტად აფიქრებთ მომავალი, თუ როგორ ქვეყანაში მოუწევთ ცხოვრება.

პოლიტიკურ ცხოვრებაში მონაწილე ამდენი სტუდენტი 1989 წლის აპრილის დემონსტრაციების შემდეგ არ მინახავს. ეს ძალიან დიდი ცვლილებაა, რაც ნიშნავს, რომ საქართველოში აბსოლუტურად ახალი პოლიტიკური სურათი მივიღეთ.

გაყალბების ერთ-ერთი მანიშნებელი საარჩევნო უბნებზე ფოტო-ვიდეო გადაღების შეზღუდვაცაა. ხელისუფლებას არ აწყობს სამართლიანი არჩევნების ჩატარება, იმიტომ, რომ თუ წააგო (არ ვსაუბრობ იმაზე, თუ ვინ მოიგებს), ამიტომაც ისინი მაქსიმალურად შეეცდებიან სიტუაციის გართულებას. უკეთეს შემთხვევაში, ეს იქნება საარჩევნო უბნებზე არეულობების მოწყობა, რომ შემდეგ ეს უბნები გაუქმდეს. უარეს შემთხვევაში კი, რაღაც უფრო დიდ პროვოკაციებს უნდა ველოდოთ. 



## ჩახახლება თუ სამახო

**ამ საზარელმა კადრებმა, ფაქტობრივად, დააჩქარა ხელისუფლებისადმი ნეგატიური დამოკიდებულების დამკვიდრების პროცესი. სიმღერაც კი დაიწერა:**

**„სისტემა უნდა დაინგრეს“.** ის ოპოზიციას არ შეუქმნია, შექმნეს ახალგაზრდებმა, სტუდენტებმა, რომლებიც ალბათ ყველაზე მეტად აღშფოთდნენ მომხდარის გამო.



# ახა ახჩეჰნები ღიანად?

■ ახალი საარჩევნო კოდექსის მიხედვით, ჯერ კიდევ მაისში, უწყებათაშორისი კომისია შეიქმნა. მაშინ საარჩევნო კამპანია ოფიციალურად ჯერ კიდევ არ იყო დაწყებული. კომისიის მუშაობამ მოიტანა ის, რომ დღეს როგორც ადგილობრივი, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციები მიღებულ შედეგებს აფასებენ, როგორც ეფექტურს.

## ღიანს

ჩიორა თავთაქიშვილი

„ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“  
პრესსპიკერი

„ერთიანმა ნაციონალურმა მოძრაობამ“, ისევე როგორც, მთელმა რიგმა სახელმწიფო დაწესებულებებმა, ყველაფერი გააკეთეს იმისთვის, რომ პირველი ოქტომბრის არჩევნები იყოს ყველაზე სამართლიანი და თავისუფალი.

მივიღეთ ახალი საარჩევნო კოდექსი, რომელიც, არაერთი ექსპერტის შეფასებით, იძლევა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი არჩევნების ჩატარების შესაძლებლობას.

ჩვენ შევეცადეთ, გაგვეზარდა საზოგადოებისა და პოლიტიკური პარტიების ნდობა საარჩევნო პროცესისადმი: თექვსმეტმა პარტიამ ითანამშრომლა იმისთვის, რომ შეთანხმებულიყო საერთო პრინციპებსა და საერთო საკითხებზე.

ამის შემდეგ გაგრძელდა მუშაობა ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან საკითხზე – სიებზე. შეიქმნა დამოუკიდებელი კომისია, რომელშიც ნებისმიერ მსურველ პარტიასა და არასამთავრობო ორგანიზაციას შესაძლებლობა ჰქონდა, უშუალოდ მიეღო მონაწილეობა სიების გადამონმების პროცესში.

ამ პროცესის შედეგები, როგორც ადგილობრივმა, ასევე საერთაშორისო სადამკვირვებლო ორგანიზაციებმა შეაფასეს, როგორც ძალიან ეფექტური მექანიზმი სიების პრობლემის გადასაწყვეტად. შეიძლება ითქვას, რომ 2012 წლის 1 ოქტომბრის საარჩევნო სიები ყველაზე დაზუსტებული და რეალობასთან შესაბამისი იქნება, ვიდრე ის ოდესმე ყოფილა.

მნიშვნელოვანია იმის აღნიშვნაც, რომ განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდა ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებაზე; საჯარო მოხელეების მხრიდან კამპანიის წარმოების წესების დარღვევებთან დაკავშირებით, შეიქმნა სპეციალური რეაგირებისა და აღკვეთის მექანიზმები.

გარდა ამისა, ახალი საარჩევნო კოდექსის მიხედვით, ჯერ კიდევ მაისში, უწყებათაშორისი კომისია შეიქმნა. მაშინ საარჩევნო კამპანია ოფიციალურად ჯერ კიდევ არ იყო დაწყებული. კომისიის მუშაობამ მოიტანა ის, რომ დღეს როგორც ადგილობრივი, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციები მიღებულ შედეგებს აფასებენ, როგორც ეფექტურს. ამ ყველაფერის შედეგად კი ყველა შესაძლო დარღვევის ფაქტზე რეაგირება თანამშრომლობით გახდა შესაძლებელი. ■



ფოტო: ლევან ხორაშვილი

# "სახონსტიტუსიო უმჯობესობა ბოიკოტებზე"

ინტერვიუ „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“ თავმჯდომარე თამარ ჩუგოშვილთან

„სხვა არჩევნებთან შედარებით ამ წინასაარჩევნოდ უნიკალური იყო პარტიების დაფინანსების ექსტრაორდინალური მონიტორინგი. ასეთი მასშტაბის ადმინისტრაციული რესურსის ხარჯვა, ასეთი დაძაბული გარემო, როგორც ახლაა, ასეთი ძალადობა და აგრესია არცერთ არჩევნებზე არ ყოფილა“.

**ბოლო კვირის განმავლობაში ყოველდღიურად რამდენიმე ადამიანის დაჭერის ფაქტი ხმაურდება. ისინი, ძირითადად, აქტივისტები ან პარტია „ქართული ოცნების“ წევრები არიან. სასამართლოში საიასაც უწევს მათი ინტერესების დაცვა. არჩევნებიდან რამდენიმე**

**მე დღით ადრე დაკავებების სერიას ხელისუფლება პოლიტიკური ზენოლის იარაღად ხომ არ იყენებს?**

ზოგადად უნდა ვთქვათ, რომ მთელმა წინასაარჩევნო პერიოდმა ამ ძალადობის, დაშინებების, მუქარის ფონზე ჩაიარა.

რაც შეეხება ბოლო დროს გაზშირებულ დაკავებებს, აქტიურად გამოიყენება ადმინისტრაციული პატიმრობა. ადმინისტრაციული პატიმრობა მახინჯი სისტემაა საქართველოში, რომელიც პოლიციას საშუალებას აძლევს ადამიანი სრულიად

დაუსაბუთებლად წაიყვანოს სასამართლოში და სამ თვემდე პატიმრობა ისე შეუფარდოს, რომ ერთი მტკიცებულებაც არ არსებობდეს პოლიციელის ჩვენების გარდა. ხელისუფლება ადმინისტრაციულ პატიმრობას ბოროტად განსაკუთრებით პოლიტიკურად აქტიურ პერიოდში იყენებს. მაგალითად, 2010 წლის 26 მაისის აქციის შემდეგ, 2009 წლის აქციების შემდეგ.

ახლაც, არჩევნების წინ, ადმინისტრაციული პატიმრობა გამოიყენება მაინცდამაინც იმ ადამიანების მიმართ, ვინც „ქართული ოცნების“ პარტიის წევრები ან პოლიტიკური აქტივისტები არიან. რამდენიმე საქმეში ჩვენც ვიყავით ჩართულები – მიუხედავად იმისა, რომ ე.წ. სამართალდამრღვევის მიმართ მტკიცებულებები არ არსებობდა, მოსამართლეს არც აინტერესებდა ისინი და დაკავებულს სამართალდამრღვევად ცნობდა. ასე დაუსაბუთებლად და ერთნაირი ბრალდებებით ადამიანების დაკავება და გასამართლება მაძლევს იმის თქმის საშუალებას, რომ მათ პოლიტიკური ნიშნით იჭერენ.

**❑ თქვენ აღნიშნეთ, რომ წინასაარჩევნო პერიოდმა ძალადობის და მუქარის ფონზე ჩაიარა. რა იგულისხმეთ ამაში?**

სხვადასხვა სახის ძალადობა იყო. ერთი პერიოდი იმ პირებს, რომლებსაც „ქართული ოცნებისთვის“ ოფისების მიქირავება უნდოდათ, პრობლემების შექმნით ემუქრებოდნენ. ემუქრებოდნენ სიტყვიერად, ძალადობდნენ ფიზიკურად იმ ადამიანებზეც, რომლებიც „ქართული ოცნების“ „კარდაკარში“ ან აქციებში მონაწილეობდნენ. ამას ხან სამოქალაქო ფორმაში ჩაცმული ადამიანები აკეთებდნენ, ზოგჯერ სამართალდამცველები, ხანაც – საჯარო პირები. საგანგაშოა, როცა საჯარო პირები ან სამართალდამცავები, ნაცვლად იმისა, რომ ადამიანების უფლებებს იცავდნენ, პოლიტიკურ პროცესებში არიან ჩართულები.

ჩვენს ანგარიშებში მოყვანილია ათობით კონკრეტული ფაქტი, როცა არა მხოლოდ პარტიის აქტივისტებსა და მოქალაქეებზე ხდებოდა რაიმე ფორმით ზეწოლა, არამედ ჟურნალისტებზეც.

**❑ ჟურნალისტებზე ძალადობის თემა ბოლო თვეების განმავლობაში მართლაც აქტუალური იყო. საიას მედიის სამართლებრივი დაცვის ცენტრმაც არაერთხელ გააკეთა განცხადება, რომ ჟურნალისტებისთვის თავისუფლად მუშაობის შესაძლებლობა მიეცათ. რა პირობებში უნევთ ჟურნალისტებს მუშაობა?**

არჩევნების წინა პერიოდში მედიის თავისუფლად მუშაობას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. თუმცა, ჟურნალისტებს ხშირად საკუთარი საქმის განხორციელების უფლებას არ აძლევდნენ, შერჩევითად უშვებდნენ შეხვედრებზე (მაგალითად, „რუსთავი 2-ს“, „იმედს“ უშვებდნენ და სხვას – არა). ძალადობდნენ ფიზიკურადაც. ყველას გვახსოვს შემთხვევა, როცა გარკვეული ჯგუფი, რომლებიც თავს ჟურნალისტებს ეძახდნენ, დასდევდა სხვა ჟურნალისტებს. ეს იყო შემთხვევა, რომელიც კრიმინალში გადადიოდა – იმიტომ, რომ შეიძლება განგვემარტა, როგორც ხულიგნობა ან ჟურნალისტის საქმიანობაში ხელის შეშლა. ერთი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევაა, მეორე კი – სისხლის სამართლის დანაშაული. ნებისმიერ შემთხვევაში, სახელმწიფოს რეაგირება უნდა მოხდინა, მაგრამ ამისთვის არავინ დასჯილა. ხშირად ვერ ვხვდებით, „ქართული ოცნების“ წევრებს რისთვის აკავებენ, ამ შემთხვევაში კი მთელმა საქართველომ ვნახეთ, რაც ხდებოდა.

**❑ წინასაარჩევნო პერიოდში რამდენად ხელმისაწვდომი იყო ამომრჩევლისთვის ინფორმაცია?**

რეალური სურათი ისაა, რომ გვაქვს სამი ნაციონალური არხი, რომელიც ფარავს მთელ საქართველოს და პატარ-პატარა არხები, რომელთა დაფარვის ზონა შეზღუდულია. ეს არხები ხელისუფლების გავლენის ქვეშა და მის პროპაგანდას ავრცელებს. შეიძლება მეორე მხარესაც პროპაგანდა, მაგრამ ხალხს ალტერნატიული ინფორმაციის მიღების საშუალება უნდა ჰქონდეს. ამ მხრივ „მასთქერის“ შემოღება განსაკუთრებით პოზიტიური ნაბიჯი იყო, რომლის ფარგლებშიც საკაბელო კომპანიებმა „მეცხრე არხი“ და „მაესტრო“ ჩართეს. პრობლემა ისაა, რომ „მასთქერი“ არჩევნებამდე მოქმედებს.

ასევე, ბევრგან, რეგიონებში საკაბელოები არ არის და მხოლოდ მას შეუძლია ალტერნატიული ინფორმაციის მიღება, ვისაც სატელევიზიო თეფშები აქვს.

**❑ ტელეკომპანია „მაესტროს“ ჰქონდა მცდელობა, რომ მოსახლეობისთვის უფასოდ დაერიგებინა თეფშები და ამით მაყურებლების რაოდენობა გაეზარდა, თუმცა პრობლემები შეექმნა.**

სასამართლომ პროკურატურის მოთხოვნით „მაესტროს“ სატელევიზიო თეფშები დააყადაღა. ესეც იყო დაუსაბუთებელი, არაარგუმენტირებული, დანაშაულებრივი და ერთი პარტიის, ამ შემთხვევაში „ნაციონალური მოძრაობის“ სასარგებლოდ მიღებული გადაწყვეტილება.

**❑ ხშირად საუბრობენ ხელისუფლების მხრიდან პარტიული მიზნით ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენების შესახებ. რაში გამოიხატება ეს?**

როცა ჩვენ ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენებაზე ვსაუბრობთ, ორი რამე უნდა გავითვალისწინოთ. ჩვენი კანონმდებლობა, ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენებას ძალიან ვიწროდ განმარტავს: შენობები, ავტომობილები და ტექნიკა. როცა მე ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენებას ვამბობ, ფართო გაგებით სახელმწიფო რესურსს ვგულისხმობ: ბიუჯეტს, საჯარო მოხელეს.

არ მასხენდება, რომ სხვა არჩევნებზე ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენებას ასეთი მასშტაბი ჰქონოდა. სახელმწიფომ ბიუჯეტს და საარჩევნო პროგრამას დაარქვა ერთი სახელი „მეტი სარგებელი ხალხს“ – აბსოლუტურად არია, რას აკეთებს სახელმწიფო და რა არის პარტიის დაპირება. თუკი სხვა პარტიებმა უნდა ილაპარაკონ იმაზე, როგორ გადაანაწილებენ ბიუჯეტს, მმართველი პარტია ლაპარაკობს, რომ აი, ასე ანაწილებენ. პარტიას და ხელისუფლებას შორის ზღვარი უნდა არსებობდეს.

შეგვიძლია ჩამოვთვალოთ ბევრი პროგრამა, რომელიც ხელისუფლებამ არჩევნების წინ ბიუჯეტის ფულით დაიწყო და პარტიის სახელით გამოიყენა: მასწავლებლების ნახალისება და ხელფასის დამატება, სტუდენტების ქალაქგარეთ წაყვანა და

მმართველი გუნდის სასარგებლოდ სააგენტაციო ღონისძიების დაფინანსება, თუნდაც სტრუქტურული სამუშაოები, რომელიც არასაარჩევნო წელს არ გვხვდება და ა. შ.

**ღ ფართო გაგებით ადმინისტრაციულ რესურსების ხარჯვაში, გარდა ბიუჯეტისა, ადამიანურ რესურსებსაც გულისხმობთ. როგორ იყენებს „ნაციონალური მოძრაობა“ პარტიული მიზნით ადამიანურ რესურსს?**

მაგალითად, საჯარო მოხელეები. სამსახურად, ამ ადამიანებს ზოგჯერ აგიტაციაში საკუთარი ნების საწინააღმდეგოდ იყენებენ. ჩვენთან მოდიოდნენ ადამიანები და ამბობდნენ, რომ მათ ხელმძღვანელები მმართველი გუნდის სასარგებლოდ ხელმძღვანელების შეგროვებას სთხოვდნენ. რომ უუბნებოდნენ, თუ არ გავაკეთებთ რა მოხდებაო, „აი, ნახავთ რა მოხდება“ – ემუქრებოდნენ. კანონით, საჯარო მოხელე სამუშაო საათების შემდეგ შეიძლება ჩართული იყოს აგიტაციაში მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას სურვილი აქვს. მაგრამ სამუშაო საათებში, მუქარით მისი იძულება, დაუშვებელია.

**ღ სახელმწიფო პროგრამების პარტიულთან ასოცირებას ხელს ისიც ზომ არ უწყობს, რომ „ნაციონალურ მოძრაობას“ პარლამენტში აბსოლუტური უმრავლესობა აქვს?**

რა თქმა უნდა, როცა ხელისუფლებაში მმართველ პარტიას საკონსტიტუციო უმრავლესობა აქვს, როცა გადანყვეტილების მიმღები არის ერთი კონკრეტული სუბიექტი, რაც ქვეყანაში კეთდება, ამ ერთ სუბიექტთან ასოცირდება. თავისთავად ბოროტებაა საკონსტიტუციო უმრავლესობა. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ ახალ პარლამენტში რაღაც ბალანსი იყოს დაცული.

**ღ საიამ სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ერთად პარლამენტში ცვლილებების პაკეტი წარადგინა, რომელიც თქვენთვის თქმით, წინასაარჩევნო გარემოს უფრო ჯანსაღს გახდიდა, თუმცა მათი დიდი ნაწილი პარლამენტმა არ გაითვალისწინა. რა ცვლილებებს სთავაზობდით პარლამენტს და რატომ ფიქრობთ, რომ ეს მნიშვნელოვანი იყო?**

დღევანდელი კანონმდებლობით, წინასა-

არჩევნო კამპანიის პერიოდი მაშინ იწყება, როცა პრეზიდენტი არჩევნების დღეს დანიშნავს. კანონით ეს ხდება არჩევნებამდე არაუგვიანეს 60 დღისა. შესაბამისად, წინასაარჩევნო კამპანია დაახლოებით 2 თვის ფარგლებში გრძელდება. ეს ძალიან მცირე დროა. სინამდვილეში, საარჩევნო კამპანია გაცილებით ადრე იწყება. ჩვენ გვინდოდა, რომ საარჩევნო კამპანია კანონის მიხედვით, 5 თვით ადრე დაწყებულიყო და ის შეზღუდვებიც, რასაც საარჩევნო კოდექსი ითვალისწინებს, უფრო ადრე ამოქმედებულიყო. არჩევნებამდე საბიუჯეტო რესურსების და პროგრამების გამოყენებაზე ვანესებდით შეზღუდვებს, ვკრძალავდით აგიტაციას ბიუჯეტიდან დაფინანსებულ პროგრამებზე. ვზრდიდით იმ პირების ჩამონათვალს, ვისაც აგიტაციაში მონაწილეობა ეკრძალებოდა, მაგალითად, გუბერნატორს, გამგებელს, ვისაც ადგილობრივ დონეზე ძალიან დიდი გავლენა აქვს. ეს იყო რეგულაციები, რომელიც პოზიტიურად წაადგებოდა ამ პროცესს.

თუმცა, დღეს ისიც ირღვევა, რაც გვაქვს და აღარ აქვს მნიშვნელობა, რა წერია კანონში.

**ღ ბიძინა ივანიშვილის გამოჩენასთან ერთად საკანონმდებლო ცვლილებების სერია დაიწყო. რა არის ის ცვლილებები, რომელიც მაშინ პარლამენტმა მიიღო და დღეს მმართველი პარტია სათავეს იყენებს?**

ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენება, მარტო ფულის გამოყენებას კი არ ნიშნავს, არამედ გადანყვეტილების მიღების უფლების ბოროტად გამოყენებასაც – მაგალითად, როცა საკონსტიტუციო უმრავლესობა გვაქვს და ამას ბოროტად იყენებ არა ქვეყნის, არამედ ვინაობა პარტიული ინტერესებიდან გამომდინარე.

პირველი, რაც შეცვალეს, ეს იყო პარტიების დაფინანსების საკითხი. ჩვენ მანამდე წლების განმავლობაში ვსაუბრობდით, რომ პარტიების დაფინანსებასთან დაკავშირებით მთელი რიგი რეგულაციები იყო მისაღები. თუმცა ამას ყურადღებას არავინ აქცევდა, რადგან ძირითადი შემომწირველები „ნაციონალურ მოძრაობას“ ჰყავდა. გამოჩნდა ბიძინა ივანიშვილი და

უცებ მივიღეთ აბსტრაქტული, აბსურდული, გაუგებარი რეგულაციები.

**ღ უფრო კონკრეტულად რას გულისხმობთ?**

ვერ ვიგებდით, კანონში რა ეწერა. ეს ნიშნავდა იმას, რომ მაშინდელ კონტროლის პალატას ენიჭებოდა უფლება – რაც უნდოდა, ის ექნა.

**ღ გაუგებარი და ბუნდოვანი კანონის საპირისპიროდ წამოიწყეთ კამპანია „ეს შენ გეგება“, რომელშიც სხვადასხვა არასამთავრობო ორგანიზაციები და რიგითი მოქალაქეები იყვნენ გაერთიანებული. რისი შეცვლა მოახერხეთ?**

ჩვენი მთავარი მიზანი იყო, რომ კანონი გასაგები გამხდარიყო. კონტროლის პალატისთვის ამ აბსტრაქტული ძალაუფლების მინიჭება დამლუპველად მიგვაჩნდა. მთავარია, რომ ამ კამპანიამ გასაგები გახადა, როგორ უნდა დაფინანსებულიყვნენ პოლიტიკური პარტიები, მოიხსნა ბოროტი რეგულაციები.

**ღ მაგალითად?**

გაუქმდა პოლიტიკურ პარტიასთან დაკავშირებული პირის ცნება. ისეთი მუხლები, რაც გამოხატვის თავისუფლების გამო გსჯოდა – ვილაცის სასარგებლო განცხადების გაკეთება. განახევრდა ჯარიმები და ა. შ.

**ღ მიუხედავად ამისა, საიამ არაერთხელ აღნიშნა, რომ კონტროლის პალატა ამოჩემებულად აჯარიმებდა ერთ კონკრეტულ პარტიას, „ქართულ ოცნებას“.**

კონტროლის პალატა თავიდან თითქოს ბალანსის დაცვას ცდილობდა და როცა ერთი ოპოზიციური საქმით ინტერესდებოდა, მეორის, „ნაციონალური მოძრაობის“, საქმეს განიხილავდა. შემდეგ ცხადად კონცენტრირდა „ქართული ოცნების“ ირგვლივ, მაშინ, როცა „ნაციონალურ მოძრაობას“ უფრო სერიოზული დარღვევები ჰქონდა.

კონტროლის პალატა „ქართულ ოცნებას“ ათობით მილიონ ლარ ჯარიმას უფარდებდა, „ნაციონალური მოძრაობის“ შემთხვევაში კი დიდ საქმეებზე ამასვილებდა ყურადღებას. ერთ-ერთი მსხვილი შემთხვევა, რაც მახსენდება, რამდენიმე

დღის წინ „ნაციონალური მოძრაობის“ მილიონ ნახევრით დაჯარიმება იყო. ისიც მას შემდეგ, რაც საერთაშორისო ორგანიზაციებმა კრიტიკული განცხადებები გააკეთეს. ესეც იყო პოლიტიკური გადაწყვეტილება და არა ის, რომ ხელისუფლებამ კეთილსინდისიერად დაიწყო მოქმედება.

კონტროლის პალატა რომ დამოუკიდებელი ორგანო არაა, ისიც მეტყველებს, რომ კონტროლი პალატის ყოფილი ხელმძღვანელი მმართველი გუნდის სიის სათავეშია, ხოლო ახალი თავმჯდომარე მმართველი გუნდის ყოფილი სახე.

## ■ გამოდის, რომ ყველაფერი პოლიტიკურ ნებაზეა დამოკიდებული?

საქართველოში არ შეიქმნა ინსტიტუციები, როგორც არ უნდა ენყინოს სასამართლოსა და პარლამენტს. ისინი ერთმანეთს ვერ აბალანსებენ. არის ქვეყანაში გადანყვეტილების მიმდებარე პირების ვიწრო ჯგუფი და მათ ნებას ვერაზინ აღუდგება.

## ■ თქვენს განცხადებებში ხშირად საუბარია „ქართული ოცნების“ არამართლზომიერ დაჯარიმებაზე. რას გულისხმობთ ამაში?

ყველა საქმეს ინდივიდუალური განხილვა სჭირდება. თუმცა, მაგალითად, ბიძინა ივანიშვილისა და კახი კალაძის დაჯარიმება იყო სრულიად აბსურდული, ყველანაირი სამართლებრივი ჩარჩოდან ამოვარდნილი. თუ ადამიანი დანაშაულს ჩაიდენს, სახელმწიფოს ეკისრება ტვირთი ამტკიცოს, რომ ამ პირმა ჩაიდინა დანაშაული, მიუკერძოებელი არბიტრი, მოსამართლე, უსმენს ორივე მხარეს და იღებს გადაწყვეტილებას. ამ შემთხვევაში სახელმწიფომ თქვა, რომ მე ეჭვი მაქვს ივანიშვილმა და კალაძემ სამართალდარღვევა ჩაიდინეს და ახლა დამიმტკიცონ, რომ არ ჩაუდენიათ. რადგან თავის დასმულ კითხვაზე პასუხი ვერ მიიღო, ერთი 17 და მეორე 21 მილიონით დააჯარიმა.

## ■ ჩვენ სულ ვლაპარაკობთ მმართველი გუნდის დარღვევებზე, თუმცა, ალბათ, მისი მთავარი კონკურენტი „ქართული ოცნებაც“ „ცოდავდა“.

ძირითადად, მათი მხრიდან დარღვევები პარტიის შემონიშნულობებს უკავშირდებოდა, იყო მოსყიდვის შემთხვევები.

თუმცა, ამ შემთხვევებზე რეაგირება თითქმის ყოველთვის ხდებოდა, ხშირად გადამეტებულადაც. სწორედ ამ გადამეტებული რეაგირების შედეგია, „ქართული ოცნების“ ასეულობით მილიონი ლარით დაჯარიმება.

თუმცა, აქვე ხაზი უნდა გავუსვათ, რომ მმართველ პარტიას უფრო მეტი დარღვევა ჰქონდა, მაგრამ მასზე რეაგირება ძალიან იშვიათად ხდებოდა.

## ■ კონტროლის პალატა

### თავიდან თითქოს ბალანსის დაცვას ცდილობდა და როცა ერთი ოპოზიციური საქმით

### ინტერესდებოდა, მეორის, „ნაციონალური მოძრაობის“, საქმეს განიხილავდა. შემდეგ

### ცხადად კონცენტრირდა

### „ქართული ოცნების“

### ირგვლივ, მაშინ, როცა

### „ნაციონალურ მოძრაობას“

### უფრო სერიოზული დარღვევები ჰქონდა.

## ■ თავისუფალი საარჩევნო გარემოს ხელშესაწყობად შეიქმნა უწყებათშორისი კომისია. რამდენად ეფექტიანია მისი მუშაობა?

უწყებათშორისი კომისია უცნაური წარმონაქმნია. შედგება სხვადასხვა სამინისტროს წარმომადგენლებისგან და უშიშროების საბჭოს მდივანი ხელმძღვანელობს. მათი ძირითადი მოვალეობა უფრო კოორდინაციაა. რამდენიმე საქმეზე ირიაგირეს. მაგალითად, ადგილობრივი თვითმმართველობის ვებ-გვერდებზე აქტიურად იღებოდა მმართველი პარტიის რეკლამები, მოსახლეობასთან მათი შეხვედრების შესახებ ახალი ამბები. ჩვენ ეს ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენებად ჩავთვალეთ. უწყებათშორისი

კომისია ჩაერია და ვებგვერდებიდან ეს ინფორმაციები მაშინვე მოიხსნა. ერთი პერიოდი პოლიტიკური შეხედულებების გამო სკოლებიდან მასწავლებლების მასობრივი გათავისუფლება ხდებოდა. უწყებათშორისმა კომისიამ გამოსცა რეკომენდაცია, რომ სკოლებში ოპტიმიზაციის პროცესი შეეჩერებინათ და მასწავლებლების მხრიდან საჩივრებმაც იკლო.

თუმცა, კომისია არ არის ეფექტიანი ყველა მნიშვნელოვან საკითხზე. თუნდაც, „ნაციონალური მოძრაობის“ მხრიდან ადმინისტრაციული რესურსების მასობრივი გამოყენების შესახებ. ასე რომ, ზოგიერთ საკითხზე მათი რეაგირება, საერთო სურათს არ ცვლის.

## ■ თქვენი ორგანიზაცია წლების განმავლობაში აკვირდება არჩევნებს. შეგიძლიათ თქვათ, რით გამოირჩევა ეს არჩევნები სხვა არჩევნებისგან? რა თავისებურებები ახასიათებს?

უნიკალური იყო პარტიების დაფინანსების ექსტრაორდინალური მონიტორინგი. ასეთი მასშტაბის ადმინისტრაციული რესურსის ხარჯვა, ასეთი დაძაბული გარემო როგორც ახლა არის, ასეთი ძალადობა და აგრესია არცერთ არჩევნებზე არ ყოფილა.

## ■ ჩვენ ბევრი ვისაუბრეთ ნისაარჩევნო პერიოდში ძალადობაზე, დარღვევებზე, რამაც შესაძლოა არჩევნების საბოლოო შედეგებზე დიდი გავლენა მოახდინოს. ამის ფონზე, არჩევნების მეორე დღეს, შესაძლოა, ვთქვათ, რომ არჩევნები სამართლიანად ჩატარდა?

გეთანხმებით, რომ არჩევნები არის პროცესი და არა ერთი დღე. მართალია, ნინასაარჩევნოდ უთანასწორო გარემო იყო, მაგრამ, ჩემი აზრით, არჩევნების ლეგიტიმურობა-არალეგიტიმურობაზე საუბარი არასწორია. ეს ნიშნავს, რომ არჩევნები არ უნდა ჩატარდეს. მიუხედავად მრავალი დარღვევისა, ადამიანებს აქვთ პოზიცია და უნდა მივცეთ საშუალება, რომ გამოხატონ. ახლა მთავარია, ამომრჩევლს თავისი მოსაზრების დაფიქსირების საშუალება მშვიდ და თავისუფალ გარემოში მიეცეს. ■

ესაუბრა სალომე ცეცხლაძე.

# ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა "პოლიტიკური ნიშნით"

წინასაარჩევნო პერიოდში წვრილმანი დანაშაულისა და პოლიციისთვის დაუმორჩილებლობის ბრალდებით „ქართული ოცნების“ ათობით აქტივისტია დაკავებული, დაკავებულები არიან სამტრედიისა და კრწანისის საარჩევნო შტაბების უფროსები. ყველა ამ პირს სასამართლომ ადმინისტრაციული პატიმრობის სახით 10-40 დღემდე პატიმრობა მიუსაჯა. საერთაშორისო და ადგილობრივი ორგანიზაციები ხელისუფლებას მოუწოდებენ, პოლიტიკური ნიშნით ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის ზომების გამოყენება არ დაუშვას.

## ლიკა ზაკაშვილი

„ქართული მედიისა და პოლიტიკური პარტიების ცნობით, ბოლო დღეების განმავლობაში 28-ზე მეტი ადამიანი დააკავეს. 21 სექტემბრიდან მოყოლებული ამ ადამიანებს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევისთვის, წვრილმანი დანაშაულისა და პოლიციისთვის დაუმორჩილებლობისთვის აპატიმრებენ. რამდენიმე დაკავებულს 10-დან 40 დღემდე პატიმრობა მიესაჯა. მათ შორის, როგორც წესი, კოალიცია „ქართული ოცნების“ აქტივისტები არიან. ასევე, დაახლოებით 600 დაკავებული პირი თბილისში მიმდინარე საპროტესტო აქციებში აქტიურად იყო ჩართული“ – ვკითხულობთ „ჰუმან რაიტს ვოჩის“ მიერ გამოქვეყნებულ წერილში, რომელიც წინასაარჩევნო პერიოდში ოპოზიციური პარტიის აქტივისტებისა და მხარდამჭერთა დაკავების ფაქტებს ეხება.

ადმინისტრაციული წესით ინტენსიური დაკავების შემთხვევებს „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციაც“ გამოეხმაურა.

„პოლიციისთვის დაუმორჩილებლობის მოტივით, ადმინისტრაციული წესით დაკავების 23 შემთხვევა დაფიქსირდა. დაკავებულთა ნაწილი ოპოზიციური პოლიტიკური ძალის — „ქართული ოცნების“ წარმომადგენელი ან/და მასთან დაკავშირებული პირია“ – წერია საიას განცხადებაში.

„ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“ ხელისუფლებას მოუწოდებს, ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის ზომების გამოყენება არ დაუშვას.

„საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატიც აკეთებს განცხადებას. „საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი მხარეებს მოუწოდებს, წინასაარჩევნო პერიოდში განსაკუთრებული თავშეკავება გამოიჩინონ, რათა აღნიშნულმა მოვლენებმა სახელმწიფოში არსებული სიტუაცია არ დაძაბოს“, – აღნიშნავს ომბუდსმენი.

განცხადებაში ასევე საუბარია იმაზე, რომ სახალხო დამცველის რწმუნებულებმა შსს დროებითი მოთავსების იზოლატორებში 13 პირი მოინახულეს. ამ პირებს ადმინისტრაციული პატიმრობა აქვთ შეფარებული. არცერთი მათგანი (დაჩი ცაგურას გარდა), სახალხო დამცველის რწმუნებულებთან საუბრისას მათ მიმართ განხორციელებულ სიტყვიერ და ფიზიკურ შეურაცხყოფაზე არ საუბრობს.

ადამიანთა უფლებადამცველი ორგანიზაციების მიმართებს, „სამართლიანი არჩევნების უწყებათმშორისი კომისიისა“ და „უშიშროების საბჭოს“ ხელმძღვანელი გიგა ბოკერია გამოეხმაურა. მან სამართალდამცავებს დასჯის შედარებით მსუბუქი ზომების გამოყენებისკენ მოუწოდა.

„ეს სამართალდამცავი ორგანოების მიმართ ჩვენი მკაფიო რეკომენდაციაა, – განაცხადა ბოკერიამ უწყებათმშორისი კომისიის სახელით. „ქართულ ოცნებაში“ აცხადებენ, რომ ამ დროისთვის მათ კოალიციასთან დაკავშირებული 50 პირია დაკავებული. 23 სექტემბერს სამართალდამცავებმა მესტიის საარჩევნო საოლქო კომისიის წევრი კახა ჟორჯოლიანი საკუთარ სახლთან აიყვანეს. შსს-ს ვერსიით, კახა ჟორჯოლიანმა კომისიის ერთ-ერთ წევრს, არჩილ სოფრომაძეს სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა. ამიტომ მას ბრალი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე მუხლით წაუყენეს. აღნიშნული ბრალდება 40-დღიან წინასწარ პატიმრობას ითვალისწინებს.

ჟორჯოლიანის მეუღლის, ნინა ხატისკაცის თქმით, შსს მიერ გავრცელებული ინფორმაცია სიმართლეს არ შეესაბამება. „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ ყოფილი თანამშრომელი განმარტავს, რომ მის მეუღლეს საოლქო კომისიის წევრისთვის ფიზიკური შეურაცხყოფა არ მიუყენებია და სასამართლომ 40-დღიანი პატიმრობა მხოლოდ სიტყვიერი შეურაცხყოფისთვის მიუსაჯა.

ადმინისტრაციულ დაჭერებთან დაკავშირებით გამართულ ბრიფინგზე მან ფანჯიკიძემ განაცხადა, რომ საოლქო კომისიის წევრი, არჩილ სოფრომაძე „ერთიანი ნაციონალური მოძრაობის“ მაჟორიტარი კანდიდატის, კვიციანის მეგობარია. ამ ფაქტით კოალიციის პრესსა-



მსახურის უფროსმა არჩილ სოფრომაძის მიერ სამართალდამცავებისთვის მიცემული ჩვენება ეჭვქვეშ დააყენა.

22 სექტემბერს ლესელიძის ქუჩაზე კრწანისის შტაბის უფროსი ოთარ ბალანჩივაძე დააკავეს. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ოფიციალური ინფორმაციით, ოთარ ბალანჩივაძე ადმინისტრაციულ სამართალდამრღვევად ცნეს და ადმინისტრაციული სახდელის სახით, 10-დღიანი პატიმრობა შეეფარდა. მას მოქალაქეებზე შეურაცხყოფის მიყენება ედებოდა ბრალად.

26 სექტემბერს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ სამტრედიაში კახა კალაძის შტაბის უფროსი ავთანდილ თევზაძე

დააკავა. შსს ოფიციალურ განცხადებაში წერია, რომ „შსს სამტრედიის რაიონული სამმართველოს თანამშრომლებმა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტზე ავთანდილ თევზაძე დააკავეს. თევზაძემ ჟურნალისტ ნანა ავალიშვილს სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა. მოგვიანებით კი პოლიციის კანონიერ მოთხოვნას – გამოცხადებულიყო დაკითხვაზე, არ დაემორჩილა, გაუნია წინააღმდეგობა და ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენა პოლიციის თანამშრომელს. თევზაძეს ბრალი ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 166-ე და 173-ე მუხლებით წაუყენეს“ – ნათქვამია შსს-

-ს განცხადებაში.

შტაბის უფროსებისა და კოალიციის წევრების გარდა, ათობით „ქართული ოცნების“ აქტივისტია დაკავებული.

კერძოდ, იგოეთთან „ქართული ოცნების“ 4 აქტივისტი აიყვანეს. ესენი არიან: ბიჭიკო (მიშა) ოსაძე, გიორგი ბერუაშვილი, დიტო ყიფიანი და დარჩი ოსაძე. „ქართული ოცნების“ ადამიანის უფლებათა კომიტეტის თავმჯდომარის, თედო კობახიძის ინფორმაციით, საპატრულო პოლიციის ეკიპაჟმა აღნიშნული პირები გააჩერა, გარკვეული პერიოდის განმავლობაში შეაყოვნა, რის შემდეგაც ადგილზე სპეცრაზმი მივიდა და დაკავებულები წაიყვანა.

23 სექტემბერს ფოთში კოალიციის აქტივისტებს, გიზო ცაცუასა და გოდერძი შონიას, სახლში მიაკითხეს, ადმინისტრაციულ სამართალდამრღვევებად ცნეს და დააკავეს.

გარდა ამისა, „ქართული ოცნების“ წევრები: ზვიად საბანაძე, გია ჯანგანიძე და პეტრე თვალაშვილი პოლიციამ ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ბრალდებით გორშიც დააკავა.


ამავე ბრალდებით, 22 სექტემბერს კოალიციის 7 აქტივისტი რუსთავეში აიყვანეს.

მათ 10-დან 40 დღემდე ადმინისტრაციული პატიმრობა აქვთ შეფარდებული.

ადმინისტრაციული დაჭერების გარდა, ბოლო ორი კვირის განმავლობაში „ქართული ოცნების“ წევრებზე თავდასხმის არაერთი შემთხვევა დაფიქსირდა.

23 სექტემბერს სოფელ დიდსში ზაქარია ვატიტაძეს 12 ადამიანი დაესხა თავს. თავდამსხმელები ვატიტაძის კუთვნილ მაღაზიაში შევიდნენ და მატერიალური ზიანი მიაყენეს, ზაქარია ვატიტაძე კი სასტიკად ცემეს.

23 სექტემბერს „ქართული ოცნების“ გარდაბნის შტაბის უფროსის მოადგილეს, ბუბა დვალს, რომელსაც, სავარაუდოდ, სახეში მყავა შეასხეს, 24 სექტემბერს თვალზე ოპერაცია ჩაუტარდა. კოალიციის წარმომადგენლების ინფორმაციით, დვალის ჯანმრთელობის მდგომარეობა ამჟამად სტაბილურია.

ამ და სხვა ფაქტებთან დაკავშირებით ამ დრომდე არაეინ დაუკავებიათ. 



# შეზღუდვათ მდიან აჩვენების დღეს

არჩევნებამდე 6 დღით ადრე ცესკომ ჟურნალისტებს საარჩევნო უბნებზე ფოტო-ვიდეო გადაღებაზე შეზღუდვები დაუწესა. არასამთავრობო ორგანიზაციები კი ერთხმად ეწინააღმდეგებიან ცესკოს გადაწყვეტილებას და მიიჩნევენ, რომ ეს გამჭვირვალობისთვის მნიშვნელოვანი დარტყმაა, ჟურნალისტებს კი დარღვევების დაფიქსირების შესაძლებლობას ართმევს.

## ეკა მალალაძე

„ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“ თავმჯდომარე თამარ ჩუგოშვილი ამბობს, რომ ცენტრალური საარჩევნო კომისია თავის უფლებამოსილებას აჭარბებს, როდესაც კანონით მინიჭებულ უფლებებს ავიწროებს და ზღუდავს.

მაშინ, როდესაც ყველა წინასაარჩევნო ტრენინგი ჩატარებულია, მაშინ, როდესაც მედიასაშუალებების წარმომადგენლებმა ცესკოსგან აკრედიტაციებთან ერთად სპეციალური გზამკვლევები მიიღეს, არჩევნებამდე 1 კვირით ადრე ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ კენჭისყრის დღეს ჟურნალისტებს ახალი შეზღუდვები დაუწესა.

ათი ხმით ორის წინააღმდეგ 24 სექტემბერს, საღამოს გამართულ სხდომაზე ცესკომ არჩევნების დღეს ფოტო-ვიდეო გადაღება შეზღუდა. კომისიის 13 წევრიდან სხდომას მხოლოდ ლეიბორისტული პარტიის წევრი გიორგი მთვარელიძე არ ესწრებოდა.

ცესკოს თავმჯდომარე ზურაბ ხარატიშვილი, მისი მოადგილე დავით კირთაძე, კომისიის მდივანი გიზო მჭედლიძე, თამაზ შარმანაშვილი, კოტე კირვალიძე, სოსო თათარაშვილი, ვალერი ჭელიძე, (პოლიტიკური გაერთიანება „ევროპელი დემოკრატები“), გოჩა ჯოჯუა (ქრისტიან-დემოკრატიული მოძრაობა), დავით გურგენიძე (ერთიანი ნაციონალური მოძრაობა), გრიგოლ ფარესიშვილი (ქრისტიან-დემოკრატიული სახალხო პარტია) – ეს ის ადამიანები არიან, რომლებმაც არჩევნებამდე 6 დღით ადრე ფოტო-ვიდეო გადაღებაზე შეზღუდვების დაწესებას მხარი დაუჭირეს.

დადგენილების პუნქტებს ხმა არ მის-



ფოტო: თორნიკე ზინავაძე

ცეს კონსერვატორმა ნინო გოგუაძემ და მრეწველმა ლევან მაისურაძემ, რომლებიც ახლა ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში ბლოკ „ქართულ ოცნებას“ წარმოადგენენ.

ცესკოს ახალი დადგენილების მიხედვით, საარჩევნო უბანზე ინტერვიუს ჩაწერა კენჭისყრის შენობის გარეთ უნდა მოხდეს, ჟურნალისტს შეუძლია 10 წუთის განმავლობაში საარჩევნო უბანზე თავისუფლად გადაიღოს სასურველი კადრები (გარდა კაბინაში ხმის მიცემის პროცესისა და საარჩევნო სიებისა), 10 წუთის შემდეგ კი უნდა დაიკავოს კომისიის თავმჯდომარის მიერ გამოყოფილი ადგილი. იმ შემთხვევაში, თუ კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე პირი კამერით გადაადგილდება სპეციალური პრესზონის გარეთ ან ტოვებს კენჭისყრის შენობას, ის ფოტო და ვიდეო გადაღების უფლებას

კარგავს. მინიმალური მანძილი კი გადაღების სუბიექტიდან ობიექტამდე უნდა იყოს არანაკლებ სამი მეტრისა. შეზღუდვები მხოლოდ იმ შემთხვევაზე არ ვრცელდება, თუ ჟურნალისტს უბანზე მისული მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის მქონე პირის გადაღება სურს.

დადგენილების საბოლოო ვარიანტში არ არის ის რამდენიმე პუნქტი, რომელიც თავდაპირველ ვარიანტში იყო ჩანერჩილი. მაგალითად, ფარული ფოტო-ვიდეო გადაღების, ასევე საარჩევნო უბნის შესასვლელ-გამოსასვლელების გადაღების დაუშვებლობა. ასევე, ის ნაწილიც, სადაც აღნიშნული იყო, რომ საარჩევნო უბანზე ერთდროულად მხოლოდ ორი მედიასაშუალებების გადამღები აპარატურა უნდა ყოფილიყო, რომლებსაც გადაღების უფლების მოსაპოვებლად უბანზე მყოფი ყველა

პირის (კომისიის წევრისა თუ ამომრჩევლის) თანხმობა დასჭირდებოდათ.

„კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე პირებს, კენჭისყრის კაბინის გარდა, საარჩევნო პროცესისათვის ხელის შეშლის გარეშე, შეუძლიათ ანარმონ ფოტო-ვიდეო გადაღება“ – მითითებულია საქართველოს საარჩევნო კოდექსის მე-8 მუხლის 25-ე პუნქტში.

ზურაბ ხარატიშვილის თქმით, კოდექსში აღნიშნული „ხელის შეშლა“ შესაძლოა, სხვადასხვაგვარი ინტერპრეტაციის საგანი გახდეს და სწორედ ამიტომ არის აუცილებელი არჩევნებამდე დარჩენილ პერიოდში მკაფიოდ განისაზღვროს, რა შეიძლება და რა – არა.

„ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“ თავმჯდომარე თამარ ჩუგოშვილი ამბობს, რომ ცენტრალური საარჩევნო კომისია თავის უფლებამოსილებას აჭარბებს, როდესაც კანონით მინიჭებულ უფლებებს ავიწროებს და ზღუდავს. „ეს საკითხი პარლამენტმა თავის დროზე უკვე განიხილა და კანონში ცხადად და გასაგებად ჩაწერა, რომ საარჩევნო უბანზე უნდა იყოს ფოტო-ვიდეო გადაღება. საუბრო კომისიას კი აქვს უფლებამოსილება, გააძეოს უბნიდან ის, ვინც ზოგად წესებს დაარღვევს, ამისთვის დამატებითი რეგულაციები საჭირო არ არის. ამით იზღუდება დარღვევების დაფიქსირების შესაძლებლობა და ეს იქნება ძალიან სერიოზული დარღვევა გამჭვირვალობისთვის“, – განაცხადა ჩუგოშვილმა კომისიის თავმჯდომარესთან შეხვედრისას.

თამარ ჩუგოშვილმა ხარატიშვილს შეახსენა, რომ რამდენიმე თვით ადრე ის სწორედ იმ მიზეზით ეწინააღმდეგებოდა კენჭისყრის დღისთვის შეთავაზებულ პროცედურულ ცვლილებებს, რომ არჩევნებამდე ცოტა დრო იყო დარჩენილი, ახლა კი მოულოდნელად, 1 კვირით ადრე ძალიან სერიოზულ პროცედურას ცვლის.

არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლების კითხვაზე, რატომ გადაწყვიტა ცესკომ შეზღუდვების დაწესება არჩევნებამდე რამდენიმე დღით ადრე და ვინ იყო ამის ინიციატორი, ხარატიშვილმა უპასუხა: „ეს საკითხი ძალიან დიდხანს განიხილებოდა და რაც უფრო ახლოვდება

არჩევნები, მით უფრო წინ წამოინია ამ თემამ. რაც შეეხება ვინ იყო ინიციატორი, ე.წ. „ბრეინსტორმინგების“ დროს ნა-მოიჭრა, ლაპარაკის დროს საერთო აზრი იყო, როგორც ხალხური ნაწარმოები, ასე შეიძლება იყოს, 13 ადამიანის საერთო გადაწყვეტილება“.

ცესკოს წარმომადგენლები აცხადებდნენ, რომ ისინი ვენეციის კომისიისა და ეუთოს რეკომენდაციების მიხედვით მოქმედებენ, რომლის თანახმადაც, ვიდეო გადაღება არაა სასურველი, რადგან ამომრჩევლებმა ეს ზენოლად შეიძლება აღიქვან. და ამის გამო არჩევანი და გადაწყვეტილება შეცვალონ. თუმცა, თამარ ჩუგოშვილი ამბობს, რომ ეს რეკომენდაციები უბნებზე ვიდეოთვალის მოხსნას გულისხმობდა და სწორედ იმის საკომპენსაციოდ, რომ უბნებზე ვიდეოთვალის მოხსნა, პარლამენტმა საარჩევნო კოდექსით მისცა ჟურნალისტებს იმის საშუალება, რომ შეუზღუდავად გადაიღონ არჩევნების მიმდინარეობა.

არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები ერთხმად აღნიშნავენ, რომ მათთვის კომპრომისული გადაწყვეტილებაც მოუღებელი იყო და ცესკოს საერთოდ უნდა მოეხსნა ეს საკითხი დღის წესრიგიდან. თუმცა, კომისიამ თავდაპირველი დადგენილების მხოლოდ მცირედით შეცვლილი ვარიანტი დაამტკიცა.

ხარატიშვილი არ იზიარებს იმ მოსაზრებას, რომ ამის გამო არჩევნები ნაკლებად გამჭვირვალე იქნება. მისი თქმით, თითო უბანზე 9-10 ადგილობრივი და საერთაშორისო დამკვირვებელი, 16 პოლიტიკური პარტიის წარმომადგენელი, კომისიის წევრები იქნებიან და აუცილებელი არ არის იქ მთელი დღის განმავლობაში ფოტო-ვიდეო აპარატურით ჟურნალისტების გადაადგილება, ეს ამომრჩევლებზე ზენოლას მოახდენს და პროცესსაც ხელს შეუშლის.

კომისიის სხდომაზე საიას იურისტმა ეკა ფოფხაძემ კომისიას მოსთხოვა, მოეყვანა თუნდაც ერთი მაგალითი, როდესაც გადაღებამ საარჩევნო უბნებზე პროცესს ხელი შეუშალა, თუმცა, პასუხი ვერ მიიღო: „რაც მეტად დახურავთ პროცესს, მით უფრო დაიკლებს თქვენი მუშაობის მიმართ საზოგადოების ნდობაც“, – მიმართა ფოფხაძემ კომისიის წევრებს.

„თუკი ჩვენ შევთანხმდით იმაზე, რომ კანონი უნდა იყოს დაცული და დაშვებული უნდა იყოს ფოტო და ვიდეო გადაღება, როგორც კენჭისყრის პროცესში, ასევე ხმების დათვლისას, მაშინ ზემოთ აღნიშნული რეგულაციების მიღების საჭიროება საერთოდ არ უნდა დამდგარიყო. თუკი ადამიანს გაიყვან უბნის გარეთ ინტერვიუს ჩასაწერად, შენ ველარ შემობრუნდები უბანზე და ველარ გააგრძელებ გადაღებას. გაუგებარია, რა საჭიროა ამ რეგულაციის მიღება, თუ არა იმისთვის, რომ საარჩევნო პროცესი იყოს ნაკლებად გამჭვირვალე?“ – განაცხადა ნინო გოგუაძემ, რომელმაც ხმა დადგენილების საწინააღმდეგოდ მისცა.

ჟურნალისტ ზვიად ქორიძეს მიაჩნია, რომ ცესკომ პოლიტიკური გადაწყვეტილება მიიღო. „ეს არაა რიგითი რეგულაცია, რომელიც ვიდეოების გადაადგილებას აწესრიგებს. კომისია ამ გადაწყვეტილებით იმ კანონის იგნორირებას ახდენს, რომელიც უფრო მაღლა დგას, ვიდრე მათი დადგენილებაა და რეალურად ეს პოლიტიკური გადაწყვეტილებაა“, – ამბობს ის.

ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის თავმჯდომარე თამარ კორძაია კი ამბობს, რომ ამ გადაწყვეტილებით საზოგადოების ნდობა კომისიის და არჩევნების მიმართ კიდევ უფრო დაიკლებს.

„მრჩება შთაბეჭდილება, რომ კომისია იცილებს პასუხისმგებლობას. აქამდე ნებისმიერ დარღვევაზე სუბანო კომისია იღებდა გაძევების პასუხისმგებლობას. ახლა კი ცესკო საარჩევნო ადმინისტრაციას მთელ რიგ პასუხისმგებლობას არიდებს. წესრიგის დაცვა არ უნდა მოხდეს გამჭვირვალობის ხარჯზე“, – ამბობს კორძაია.

დადგენილების დამტკიცების შემდეგ მედიის წარმომადგენლები რამდენჯერმე შეხვდნენ ცესკოს თავმჯდომარესა და წევრებს და მათ შეზღუდვების საწინააღმდეგო არგუმენტები გააცნეს, თუმცა, კომისიის გადაწყვეტილება არ შეცვლილა.

მედიის სამართლებრივი დაცვის ცენტრმა კომისიის დადგენილება სასამართლოში გაასაჩივრა, თუმცა, 27 სექტემბერს სასამართლომ მედიისთვის დაწესებული შეზღუდვები ძალაში დატოვა. ■



# საქართველოს პარლამენტი 2008-2012



„დღეს ჩვენ პირველად ვმსჯელობთ იმის შესახებ, თუ რა სამუშაო გასწია საკუთრივ პარლამენტმა და დეპუტატთა კორპუსმა. სასურველი იქნება ამგვარი ტრადიცია დაინერგოს საქართველოში, ყოველი მოწვევის პარლამენტმა ოთხი წლის თავზე შეაჯამოს განვლილი გზა. დღეს არის იმის დრო, რომ დავაფიქსიროთ, რისი გაკეთება მოხერხდა და რისი ვერ მოხერხდა. როგორ წარმოგვიდგენია, რა მემკვიდრეობას გადავცემთ შემდგომი მოწვევის დეპუტატებს, ამიტომ მეჩვენება, რომ აუცილებელია ამ ქვეყნის ხალხმა მოისმინოთ დეტალურად, თუ რა გაკეთდა თითოეულ კომიტეტში. შეიძლება ჩემთვის რუტინული იყო 14 კომიტეტის მოსმენა, მაგრამ ძალიან საინტერესო იყო, როცა ყველამ გადავხედეთ იმ კოლოსალურ სამუშაოს, რომელიც ჩატარდა დეპუტატთა სრული კორპუსის მიერ. ჩვენ როდესაც ვსაუბრობთ იმაზე, რომ პარლამენტის მიერ ოთხი არასრული წლის განმავლობაში მიღებულ იქნა 650 მეტი კანონი, უნდა წარმოვიდგინოთ კონკრეტულად რა დგას ამ ციფრის უკან, რა ახალი თავისუფლებები და შესაძლებლობები დგას ჩვენი მოქალაქეებისათვის.“

ჩემი გამოსვლის მიზანია, შევაჯამო ჩემეულად როგორ ასრულებდა პარლამენტი ამ ოთხი წლის განმავლობაში თავის მთავარ ფუნქციებს: კანონშემოქმედება, პოლიტიკის ფორმირება, ზედამხედველობა აღმასრულებელ ხელისუფლებაზე. რას ვუტოვებთ შემდეგი მოწვევის პარლამენტს და რას წარმოადგენს საქართველოს პარლამენტი დღესდღეობით“.

*ზურაბ ჟვანია, 1999 წლის  
პარლამენტის ბოლო სხდომა*

# სვნიდაზები ჯონსბიბუსიაში

ლიკა ზაკაშვილი



2010 წლის 19 ივლისს საქართველოს სახელმწიფო საკონსტიტუციო კომისიამ დაასრულა მუშაობა პროექტზე „საქართველოს კონსტიტუციური კანონი საქართველოს კონსტიტუციაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე“. საქართველოს პარლამენტმა საკონსტიტუციო ცვლილებები ხმათა უმრავლესობით 2010 წლის 15 აგვისტოს მიიღო. ამ ცვლილებების ნაწილი უკვე ძალაშია, ნაწილი კი 2013 წლის იანვრიდან ამოქმედდება.

ახალი საკონსტიტუციო ცვლილებების შემდეგ, კონსტიტუციაში „ორგანული კანონის“ ცნება გაუქმდა, რაც კონსტიტუციონალისტების მიერ უარყოფითად შეფასდა. მათ მიაჩნიათ, რომ ისეთ კანონებში, როგორცაა სასამართლოს, ეროვნული ბანკის, ადგილობრივი თვითმ-

მართველობისა და სახალხო დამცველის შესახებ კანონები, ცვლილებები მაღალი კვორუმით უნდა შევიდეს.

კონსტიტუციაში შესული ცვლილებების მიხედვით, პარლამენტის მაკონტროლებელი ფუნქციები, ერთი შეხედვით, გაიზარდა. მაგალითად, გამარტივდა საგამოძიებო, ან სხვა დროებითი კომისიის შექმნის წესი. თუმცა, თუ უმრავლესობა არ მოისურვებს კომისიის შექმნას, იგი არც შეიქმნება და მნიშვნელობა არ ექნება, კომისიის შექმნას მეოთხედი მოითხოვს თუ მეხუთედი.

პარლამენტს ქალაქის მერისა და ყველა დონის ტერიტორიული ერთეულის აღმასრულებელი ორგანოს ხელმძღვანელისთვის კითხვით მიმართვის უფლება აქვს. თუმცა, ახალი რეგულირებით,

■ ცვლილებებში არაფერია ნათქვამი ისეთ საკითხებზე, როგორცაა საპარლამენტო ოპოზიციის უფლებები, სახელმწიფოს ტერიტორიული მონყობა და საარჩევნო სისტემა, სამართლიანი საარჩევნო გარემოს არსებობის გარანტიები.

აღარ აქვს უფლება კითხვით მიმართოს ავტონომიური და თვითმმართველი ერთეულის ორგანოს ხელმძღვანელებს.

ცვლილებები პრეზიდენტისა და სხვა პირთა თანამდებობებიდან გადაყენების უფლების ნაწილშიც შევიდა.

პრეზიდენტის იმპიჩმენტის წესით გადაყენების საკითხის აღძვრის უფლება პარლამენტის სრული შემადგენლობის არანაკლებ ერთ მესამედს აქვს. იმპიჩმენტის საკითხის დასაბამარტივდა, თუმცა, კონსტიტუციონალისტ ვახტანგ ხმალადის აზრით, პროცედურა კვლავ რთულია. ამ სირთულის ძირითადი მიზეზი საკონსტიტუციო სასამართლოს დასკვნის აუცილებლობაა, თანაც დასკვნის წარდგენის ვადა განსაზღვრული არ არის.

საერთაშორისო ხელშეკრულებათა და შეთანხმებათა რატიფიცირების საკითხის დასმის უფლება მხოლოდ მთავრობასა და პრეზიდენტს აქვს. ხოლო პარლამენტს, რომელიც „განსაზღვრავს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს, ეს უფლება არ ექნება – მას უფლება ექნება მხოლოდ დაეთანხმოს, ან არ დაეთანხმოს პრეზიდენტის, ან მთავრობის მიერ მისთვის წარდგენილ წინადადებას“. ვახტანგ ხმალადის შეფასებით, ეს წესი პარლამენტს ზღუდავს.

პარლამენტის რიგგარეშე სესიის და სხდომების მოწვევის უფლება მხოლოდ პრეზიდენტს და მთავრობას მიენიჭათ. ექსპერტებს მიაჩნდათ, რომ სესიის მოწვევის უფლება უნდა ჰქონდეს პარლამენტის თავმჯდომარესაც.

პარლამენტს არ უნდა ჰქონდეს ვალდებულება რიგგარეშე განიხილოს მთავრობის მიერ წარდგენილი კანონპროექტი. ეს ვალდებულება შეიცავს საკანონმდებლო ინიციატივის ბოროტად გამოყენების რისკს.

ცვლილებები პრეზიდენტის ვეტოს დაძლევის ნაწილშიც შევიდა, კონსტიტუციის ახალი რედაქციის მიხედვით, ვეტოს დაძლევისთვის კოორუმში შემცირდა, რაც ექსპერტთა შეფასებით, დადებითი ცვლილებაა.

შემცირდა პრეზიდენტის უფლებამოსილება. პრეზიდენტი, საკონსტიტუციო ცვლილებების თანახმად, საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურია, ქვეყნის ერთი-

აზრისა და ეროვნული დამოუკიდებლობის გარანტი.

საქართველოს პრეზიდენტი კონსტიტუციით მისთვის მინიჭებული უფლებამოსილებების ფარგლებში უზრუნველყოფს სახელმწიფო ორგანოთა ფუნქციონირებას. პრეზიდენტი, ასევე, საგარეო ურთიერთობებსა და პოლიტიკას განსაზღვრავს, რაც ვახტანგ ხმალადის თქმით, არასწორია, რადგან საგარეო პოლიტიკის განმსაზღვრელი პარლამენტი უნდა იყოს.

ცვლილების შედეგად მთავრობას ეძლევა უფლება, მოითხოვოს რეფერენდუმის დანიშვნა. კრიტიკოსებს მიაჩნიათ, რომ ეს უფლება გაუმართლებლად გააძლიერებს მთავრობის ისედაც ფართო უფლებებს და შესაძლებლობას მისცემს მას პარლამენტის გვერდის ავლით ზეგავლენა მოახდინოს სახელმწიფო პოლიტიკის განსაზღვრაზე.

კონსტიტუციაში შესული კიდევ ერთი ცვლილებით მნიშვნელოვნად შეიცვალა პარლამენტის, პრეზიდენტისა და მთავრობის ურთიერთობა. მთავრობა გათავისუფლდა პრეზიდენტის წინაშე პასუხისმგებლობისაგან. პრემიერ-მინისტრი გამოცხადებულია მთავრობის მეთაურად. კონსტიტუციის ახალი რედაქციით, პრემიერ-მინისტრი გათავისუფლდა ვალდებულებისგან, პრეზიდენტს მთავრობის საქმიანობის შესახებ ანგარიში ჩააბაროს.

ახალი კონსტიტუციით მთავრობის შემწის საკითხი მთლიანად პარლამენტის ხელში გადავიდა.

**კომენტარი**  
**ვახტანგ ხმალადი**  
სამართალმცოდნე



საქართველოს სახელმწიფო საკონსტიტუციო კომისის მიერ წარმოდგენილი კანონპროექტით არათუ ვერ მიიღწევა ხელისუფლების მიერ დეკლარირებული მიზანი, არამედ

კვლავ გვექნება სახელისუფლებო განმტოებათა არაეფექტიანი, გაუნონასწორებული და მრავალი რისკის შემცველი სისტემა, რომელშიც დომინანტურ როლს ამჯერად არა პრეზიდენტი, არამედ მთავრობა შეასრულებს.

მართალია, მთავრობის შექმნა პარლამენტის ხელში გადადის, მაგრამ პარლამენტის მიერ მთავრობისთვის პოლიტიკური პასუხისმგებლობის დაკისრების შესაძლებლობა, რაც მთავრობისთვის უნდობლობის გამოცხადებითა და ნდობაზე უარის თქმით ხორციელდება, იმდენად გართულებულია, რომ რეალურად შეუძლებელს ხდის მთავრობის გადაყენებს. ამით მკვეთრად სუსტდება ხელისუფლების შტოთა მიერ ურთიერთკონტროლისა და განონასწორების შესაძლებლობა, რაც ხელისუფლების დანაწილების პრინციპის მნიშვნელოვანი შემადგენელი ნაწილია.

მიუხედავად პრეზიდენტის აღმასრულებელი უფლებამოსილების მკვეთრად შეზღუდვისა, მას რჩება მთელი რიგი ისეთი უფლებებისა, რომელთა გამოყენებამ შეიძლება მკვეთრი დისონანსი შეიტანოს მთავრობის და, ზოგადად, მთელი ხელისუფლების საქმიანობაში და გამოიწვიოს მძაფრი პოლიტიკური კრიზისი.

ცვლილებებში არაფერია ნათქვამი ისეთ საკითხებზე, როგორცაა საპარლამენტო ოპოზიციის უფლებები, საპარლამენტო უმრავლესობისა და ოპოზიციის თანამშრომლობის ხელშემწყობი საშუალებები. სახელმწიფოს ტერიტორიული მოწყობა და ადგილობრივი თვითმმართველობის სისტემა, საარჩევნო სისტემა, სამართლიანი საარჩევნო გარემოს არსებობის გარანტიები, ადამიანისათვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის სოციალური გარანტიები და ახლანდელი და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით გარემოს დაცვის გარანტიები. არ არის შემოღებული ხელისუფლების ბოჭვის ქმედითი საშუალებები. **■**

# ახალი საარჩევნო კოდექსი

თათია ხალიანი

ახალი საარჩევნო კოდექსი, რომელიც პარლამენტმა 2011 წლის 27 დეკემბერს დაამტკიცა, ძალაში 2012 წლის 10 იანვრიდან შევიდა. ას რვა გვერდიანი დოკუმენტი საარჩევნო რეგულაციებს 2012 წლის 1 ოქტომბრის საპარლამენტო და მომდევნო არჩევნებისთვის განსაზღვრავს.

ახალ საარჩევნო კოდექსში ძველი კოდექსის ძირითადი დებულებები უცვლელი დარჩა, თუმცა კანონმდებლობაში რამდენიმე მნიშვნელოვანი ცვლილება დამტკიცდა.

არჩევნებში მონაწილეობის უფლება პირველად მიეცათ იმ პატიმრებს, ვისაც ნაკლებად მძიმე დანაშაული აქვთ ჩადენილი. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის თანახმად, ნაკლებად მძიმე დანაშაულის კატეგორიაში ის დანაშაული გადის, რომელიც მაქსიმალურ სასჯელად თავისუფლების აღკვეთას არაუმეტეს 5

წლის ვადით ითვალისწინებს.

ერთ-ერთი ცვლილების მიხედვით, დამოუკიდებელ კანდიდატებს, ანუ იმ პირებს, რომლებიც არ მიეკუთვნებიან რომელიმე პოლიტიკურ პარტიას, შესაძლებლობა აქვთ კენჭი იყარონ როგორც საქართველოს პარლამენტში, ასევე – ადგილობრივი თვითმმართველობის მაჟორიტარულ არჩევნებში და თბილისის მერის პოსტზეც კი.

სქესთა შორის ბალანსის დაცვის და პარტიულ სივრცეში ქალების რაოდენობის გაზრდის უზრუნველყოფისთვის საარჩევნო კოდექსი მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების შესახებ კანონზე მიუთითებს, სადაც ნათქვამია, რომ საბიუჯეტო დაფინანსების 10%-ს მიიღებს ის კვალიფიციური საარჩევნო სუბიექტი, რომელსაც საკუთარ პარტიულ სიაში ყოველ 10 კანდიდატს შორის 2 კანდიდატი

მაცნე ეყოლება მდებარეობითი სქესის.

ახალმა საარჩევნო კოდექსმა ამომრჩეველთა სივრცეზე მომუშავე კომისიის შექმნაც დაარეგულირა. 2011 წლის 15 ნოემბერს ამომრჩეველთა სივრცის დაზუსტების უზრუნველყოფის კომისია შეიქმნა.

ახალ კოდექსში არ იქნა გათვალისწინებული ვენეციის კომისიის რეკომენდაცია, რომლის მიხედვითაც წინასაარჩევნო საქმიანობა არჩევნებამდე 24 საათით ადრე უნდა შეწყვეტილიყო. დღეს მოქმედი საარჩევნო კოდექსი არჩევნების დღეს აგიტაციის უფლებას არ კრძალავს. აგიტაციაში მონაწილეობის მიღების უფლება პოლიტიკური თანამდებობის პირებს, მათ შორის გუბერნატორებს და გამგებლებსაც, აქვთ.

საარჩევნო კოდექსის მიხედვით, წინასაარჩევნო კამპანიის მიზნებისთვის იკრ-



ფოტო: ლელი ალაბურჯანიძე



ძალემა იმ ორგანიზაციებისთვის განკუთვნილი საკომუნიკაციო საშუალებების, საინფორმაციო მომსახურებისა და სხვადასხვა სახის ტექნიკის გამოყენება, რომლებიც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან ფინანსდებიან. ასევე, იკრძალება აგიტაციის მიზნებისთვის ხელისუფლების, ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების საკუთრებაში არსებული სატრანსპორტო საშუალებების უსასყიდლოდ, ან შეღავათიანი პირობებით გამოყენება. თუმცა, ეს შეზღუდვა არ ვრცელდება პრეზიდენტზე, დეპუტატებზე, პრემიერ-მინისტრზე, მთავრობის სხვა წევრებზე და მათ მოადგილეებზე, ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოს წევრებზე.

**■ ძველი კოდექსიც არ იყო სანიმუშო. დღესაც რჩება ახალ კოდექსში მთელი რიგი ბუნდოვანებები.**



მედიის მიერ წინასაარჩევნო კამპანიის გაშუქების კუთხით, სიახლეს წარმოადგენს კოდექსის ის დებულება, რომლის მიხედვითაც, ფასიანი სარეკლამო დროის ტარიფი ყველა საარჩევნო სუბიექტისათვის ერთნაირია.

რაც შეეხება საარჩევნო დავების განხილვას, ახალი საარჩევნო კოდექსი აწესებს შესაძლებლობას, რომ საარჩევნო ადმინისტრაციის გადანყვეტილება გასაჩივრდეს ზემდგომ კომისიაში, ან – პირდაპირ სასამართლოში.

ზაფხულში ნაციონალურ მოძრაობასა და სხვადასხვა ოპოზიციურ პარტიას შორის შეთანხმება შედგა, რომლის თანახმადაც, სასამართლოში სარჩელის შეტანის ვადა 4 დღემდე გაიზარდა. თუმცა, ეს დებულება კოდექსის მოქმედ ვარიანტში აღარ გვხვდება და ვადა კვლავ 2 დღე რჩება, მეტიც, გასაჩივრების ვადა, რიგ შემთხვევაში, 1 დღემდეა შემცირებული. საჩივრის შეტანა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების მოქმედებას არ აჩერებს.

კოდექსის პროექტის თავდაპირველ ვარიანტში მარკირების პროცედურა გათვალისწინებული არ იყო. თუმცა, არასამთავრობო ორგანიზაციების მოთხოვნით, კერძოდ, კამპანია „ეს შენ გეხებას“ ფარგლებში ამ დებულების გადახედვა მოხდა და მარკირების პროცედურა კოდექსში დარჩა.

თუმცა, გათვალისწინებულ არ იქნა კამპანია „ეს შენ გეხებას“ ფარგლებში წამოყენებული მოთხოვნა საარჩევნო უბნებზე ვიდეო თვალის დამონტაჟების შესახებ. ამჟამად ვიდეო თვალი საარჩევნო უბნებზე არ აყენია.

საარჩევნო კოდექსის ახალ პროექტში არ იყო ჩანაწერი, რომელიც საარჩევნო უბანზე მყოფ პირებს ფოტო-ვიდეო გადაღების უფლებას აძლევდა. „ეს შენ გეხებას“ კამპანიაში ჩართულ არასამთავრობო ორგანიზაციებს კი მიაჩნდათ, რომ ეს სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი დებულება იყო. საბოლოოდ გათვალისწინებულ იქნა არასამთავრობოთა პროტესტი და ფოტო-ვიდეო გადაღება საარჩევნო უბნებზე კოდექსის მიხედვით ნებადართულ იქნა.

პროექტის პირველ ვერსიაში დეპუტატების რაოდენობა 190 წევრამდე იყო

გაზრდილი, მაგრამ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან შეთანხმებით მოქმედ კოდექსში 150 წევრიანი პარლამენტი გათვალისწინებული. 4 წლის ვადით 77 დეპუტატი აირჩევა პროპორციული საარჩევნო სისტემის, ხოლო 73 წევრი მაჟორიტარული საარჩევნო სისტემის საფუძველზე.

ვენეციის კომისიის მთავარი შენიშვნა პარლამენტის საარჩევნო სისტემას ეხებოდა, მათ შორის, მაჟორიტარულ ოლქებს შორის უთანაბრობას. თუმცა, კოდექსში ეს დებულებები ისეთივე ფორმით დარჩა, როგორც პროექტის თავდაპირველ ვარიანტში იყო. მაგალითად, პარლამენტში ის პარტია მოხვდება, რომელიც 5%-იან ბარიერს გადალახავს და ის გარანტირებულად გაიყვანს ფრაქციის შესაქმნელად საჭირო, სულ ცოტა, ექვს დეპუტატს, ხოლო მაჟორიტარულ არჩევნებს ის კანდიდატი მოიგებს, რომელიც ხმათა მეტ რაოდენობას მიიღებს, მაგრამ არანაკლებ შესაბამის მაჟორიტარულ საარჩევნო ოლქში არჩევნებში მონაწილეობის 30%-ისა.

მაჟორიტარი დეპუტატების არჩევა გათვალისწინებული აღარ არის ლიახვისა და ახალგორის ოლქებიდან, რომლებზე კონტროლსაც 2008 წლის აგვისტოს ომის შედეგად საქართველოს ხელისუფლება ველარ ახორციელებს.

საარჩევნო კოდექსით, საპარლამენტო არჩევნების შეჯამება არჩევნების დღიდან არაუგვიანეს მე-19 დღის ვადაში ხდება.

**კომენტარი**

**თათული თოდუა**  
იურისტი, „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“




„ახალი საარჩევნო კოდექსის ინიცირება ყველასთვის, მათ შორის, არასამთავრობო ორგანიზა-

ციებისთვის მოულოდნელობა იყო. ვინაიდან, ამ მნიშვნელობის და მოცულობის დოკუმენტზე მუშაობის პროცესი გასაიდუმლოებული იყო. არ იყო არანაირი ჩართულობა. ინფორმაცია კი, რომ ის მზადდებოდა, არსად არ ყოფილა გაჟღერებული. სექტემბერში კი ვნახეთ, რომ ეს პროექტი უკვე პარლამენტში იყო ინიცირებული.

კოდექსის პროექტი არ შეიცავდა რაიმე ძირულ ცვლილებებს. სტრუქტურულად ის ძველს მიყვება, თუმცა ძველი კოდექსიც არ იყო სანიშნო. დღესაც რჩება ახალ კოდექსში მთელი რიგი ბუნდოვანებები. სამმა არასამთავრობო ორგანიზაციამ, საიამ, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა“ და „სამართლიანმა არჩევნებმა“ პარლამენტს ორ ეტაპად კანონთან დაკავშირებით ჩვენი ერთობლივი პოზიციები წარვუდგინეთ. სულ, ჯამში 57 რეკომენდაცია გვქონდა.

ახალ საარჩევნო კოდექსში აისახა რამდენიმე დადებითი ინიციატივა, მაგალითად, დამოუკიდებელი კანდიდატის საკითხი. მეორე დადებითი ინიციატივაა პატიმრებისთვის ხმის მიცემის უფლების მინიჭება.

საბოლოოდ, 57 რეკომენდაციიდან პარლამენტმა 12 რეკომენდაცია გაითვალისწინა, 13 ნაწილობრივ გაითვალისწინა, ხოლო 32 საერთოდ არ გაითვალისწინებია. თუმცა ამ მონაცემებს თუ მნიშვნელოვანი რეკომენდაციების კუთხით განვიხილავთ, ვნახავთ, რომ საარჩევნო გარემოს გაუმჯობესებისათვის მნიშვნელოვანი რეკომენდაციებიდან მხოლოდ ხუთი გაიზიარეს და აქედანაც საინტერესო ის არის, რომ სამი სრულად იყო ძველ კოდექსში ასახული. ჩვენ მოგვინია ბრძოლა იმ საკითხებზეც, რომელიც ძველ კოდექსში იყო უკვე ასახული. მაგალითად, საარჩევნო კოდექსის პროექტში საერთოდ არაფერი ეწერა საარჩევნო უბნებზე ფოტო-ვიდეო გადაღების შესახებ. ეს მუხლი რომ აღდგენილიყო, ამაზე ძალიან დიდი ძალისხმევა დაეხარჯებოდა. 

## შეზღუდვი დაფინანსება ჰახიხიხისთვის

თათია ხალიანი

2008 წლის მონვევის საქართველოს პარლამენტმა გახმაურებული საკანონმდებლო ცვლილებები „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების შესახებ“ კანონში შეიტანა. ამ ცვლილებებმა მნიშვნელოვნად შეცვალა პოლიტიკური ცხოვრება და წინასაარჩევნო გარემო.

2011 წლის 28 დეკემბერს პარლამენტმა მესამე, საბოლოო მოსმენით პოლიტიკური პარტიების დაფინანსების ახალი რეგულაციები დაამტკიცა. ამ დროისათვის ბიძინა ივანიშვილი ქართულ პოლიტიკაში დაახლოებით ორი თვის მოსული იყო.

საკანონმდებლო ცვლილებები, რომელიც იუსტიციის სამინისტრომ მოამზადა, იურიდიულ პირებს პარტიების დაფინანსებას უკრძალავს და ფინანსურ შეზღუდვებს აწესებს.

„პოლიტიკური გაერთიანების შესახებ“ კანონში შესული ცვლილებების მთავარი დეზულბა პოლიტიკური პარტიებისთვის შემოწირულობების მიღებას ეხებოდა.

იურიდიულ პირებს, მათ შორის, ბიზნეს ორგანიზაციებს, პარტიების დაფინანსება აკრძალავს. ფიზიკური პირების მიერ პოლიტიკური პარტიებისთვის ყოველწლიური შემოწირულობის ზედა ზღვარი კი გაორმაგდა და 60 000 ლარს მიაღწია. აღნიშნული ფულადი შემოწირულობის მიღება შეიძლება მხოლოდ უნაღდო ანგარიშსწორებით. კერძოდ, ახალი რეგულაციით, შემოწირულობა შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ საქართველოში ლიცენზირებულ კომერციულ ბანკებში არსებული შემომწირველის კუთვნილი ანგარიშებიდან.

ასევე, პოლიტიკურ პარტიებს კრედიტის ფიზიკური ან იურიდიული პირისაგან აღება აკრძალავს. მხოლოდ საარჩევნო პერიოდში, მას შემდეგ, რაც პოლიტიკური პარტია საარჩევნო სუბიე-

ქტად დარეგისტრირდება, ეძლევა უფლება კომერციული ბანკებიდან არაუმეტეს 1 მილიონი ლარის ოდენობის სესხი აიღოს.

დანესდა კიდევ ერთი ზღვრული ოდენობა, რომლის თანახმადაც, პარტიის საერთო წლიური დაფინანსება და ხარჯები საქართველოს წინა წლის მთლიანი შიდა პროდუქტის 0.2%-ს არ უნდა აჭარბებდეს. ამავე ლიმიტს არ უნდა აღემატებოდეს საარჩევნო ბლოკში შემავალი სუბიექტების ხარჯებისა და შემოსავლების საერთო ოდენობები.

კანონში შეტანილი კიდევ ერთი ცვლილება პოლიტიკური პარტიის, ასევე მასთან პირდაპირ, თუ ირიბად დაკავშირებული პირის მიერ საჩუქრის გაცემას არეგულირებს. როგორც პარტიას, ასევე მასთან დაკავშირებულ პირებს ეკრძალებათ საქართველოს მოქალაქეებისათვის ფულადი სახსრების, საჩუქრების და სხვა მატერიალურ ან არამატერიალურ ფასულობათა გადაცემა.

„მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანების შესახებ“ კანონში შესული კიდევ ერთი ცვლილება ცალკე საჯარო მოსახლეობის ითვისების ნებისმიერ შემთხვევაში, რომელიც პარლამენტში შევიდნენ და საბიუჯეტო დაფინანსებას

**■ ნებისმიერი მოქმედება, ანუ ის, რაც წესით გამოხატვის თავისუფლების ფარგლებში ჯდება, ნებისმიერ ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირს პარტიასთან დაკავშირებულად აქცევდა.**



იღებენ. კერძოდ, თუ პარტიის მიერ კანონის დარღვევით მიღებული წლიური თანხა 15 000-50 000 ლარის ფარგლებშია, ან 50 000 ლარზე მეტია, მას სახელმწიფო დაფინანსება მოეხსნება, შესაბამისად, ერთი, ორი, ან ოთხი წლით.

ახალი რეგულაციით განისაზღვრა, ასევე, პარტიების საწევრო შენატანების ზედა ზღვარი. პოლიტიკური პარტიების საწევრო შენატანები წელიწადში 1 200 ლარს არ უნდა აღემატებოდეს.

ახალი რეგულაციებით მნიშვნელოვნად გაიზარდა ყოფილი კონტროლის პალატის, ამჟამად აუდიტის სახელმწიფო სამსახურის უფლებამოსილებები. აუდიტის სამსახურს ყველა ის უფლებამოსილება გადაეცა, რომელიც ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას ეკისრებოდა პარტიების ფინანსური მონიტორინგის კუთხით. მოქმედი კანონმდებლობით აუდიტის სამსახურს ხელი მიუწვდება პარტიებთან დაკავშირებულ ყველა ფინანსურ ინფორმაციაზე.

ყველა პოლიტიკური გაერთიანება ვალდებულია არჩევნების გამოცხადების დღიდან სამ კვირაში ერთხელ წარუდგინოს აუდიტის სამსახურს ფინანსური ანგარიში. აუდიტის სამსახურს უფლება აქვს განახორციელოს სანქციები და დანაშაულის ნიშნების გამოვლენის შემთხვევაში მიმართოს პროკურატურას.

აუდიტის სამსახურს შეუძლია მიღებუ-

ლი ფინანსური და მატერიალური შემონირულობების ხუთმაგი ოდენობით დააკისროს ჯარიმები პარტიებს და პირებს, თუ ისინი პოლიტიკური პარტიის სასარგებლოდ აკრძალულ შემონირულობებს მიიღებენ ან ამ ინფორმაციას დამალავენ.

ამ ნორმების დარღვევის გამო, თუ ისინი უკავშირდება არჩევნებამდე 1 წლის განმავლობაში განხორციელებულ ქმედებებს, აუდიტის სამსახურს ენიჭება უფლებამოსილება, რომ მიმართოს ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას და პარტია მოიხსნას არჩევნებიდან.

ცვლილებების დამტკიცებიდან ერთ თვეში კამპანია „ეს შენ გეხებას“ ფარგლებში არასამთავრობო ორგანიზაციებმა და რამდენიმე მედიასაშუალებამ პარლამენტის მიერ მიღებული ცვლილებების გადახედვას მოითხოვეს. მათ პარლამენტში შეიტანეს პეტიცია და საკანონმდებლო წინადადებების პაკეტი, რომელიც არჩევნებთან დაკავშირებული კანონმდებლობის ყველაზე მიუღებელი მუხლების ალტერნატიულ ვერსიებს მოიცავდა.

20 მარტს „ეს შენ გეხებას“ წევრ ორგანიზაციებსა და პარლამენტის იურიდიულ კომიტეტს შორის რიგ საკანონმდებლო წინადადებაზე, რომელიც პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ კანონს ეხებოდა, შეთანხმება შედგა.

მიღწეული შეთანხმების შედეგად, კანონიდან პოლიტიკურ პარტიასთან პირ-

დაპირ, ან არაპირდაპირ დაკავშირებულ პირთა ცნება ამოიღეს. პოლიტიკური სიმპათიის ან ანტიპათიის გამოხატვის გამო აუდიტის სამსახურს აღარ ექნება უფლება, პირს შეზღუდვები დაუნესოს.

ასევე, დაინროვდა და მკაფიოდ განისაზღვრა იმ პირთა წრე, რომლებზეც პოლიტიკური პარტიისათვის დაწესებული შეზღუდვები გავრცელდება.

შეთანხმების შედეგად, ამომრჩევლის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა პარტიისგან რაიმე სარგებლის მოთხოვნის გამო აღარ დაეკისრება. პირს არ შეეზღუდება სამწარმოო საქმიანობა, თუ ის უშუალოდ არ უკავშირდება საარჩევნო მიზნებს. აუდიტის სამსახურს აღარ ექნება ქონებაზე ყადაღის ერთპიროვნულად დადების უფლება. ყადაღა შეიძლება დაედოს მხოლოდ სადავო თანხას/ქონებას და ისიც, მხოლოდ სასამართლოს გადაწყვეტილებით. „პოლიტიკურ გაერთიანებათა შესახებ“ კანონის დარღვევისთვის აღარ გაუქმდება პოლიტიკური პარტიების საარჩევნო რეგისტრაცია.

## კომენტარი

### ლინა ლვინანიძე

იურისტი, „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“



„რიგი ცვლილებებით, რომლებიც „მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ კანონში განხორციელდა, ფუნდამენტურად შეიცვალა რამდენიმე ხუთი პრინციპული საკითხი.

პირველი საკითხი, რომლითაც რეგულირდებოდნენ პარტიასთან დაკავშირებული პირები, ეს იყო 26-ე პრიმა მუხლი. ამ ცვლილებით პარლამენტმა მიიღო ჩანაწერი, რომლის თანახმადაც, ყველა პირი, რომელიც ნებისმიერი ფორმით დაკავშირებული იყო პარტიასთან ან გაცხადებული პოლიტიკური მიზნის

მქონე პირთან, რეგულირების ქვეშ ექცეოდა. რეალურად, ამ სუბიექტების წრე ძალიან ფართო გახდა. ნებისმიერი მოქმედება, მათ შორის, საჯაროდ გამოხატული მხარდაჭერა, ანუ ის, რაც წესით გამოხატვის თავისუფლების ფარგლებში ჯდება, ისიც კი ნებისმიერ ფიზიკურ თუ იურიდიულ პირს პარტიასთან დაკავშირებულად აქცევდა. ამ სუბიექტებს, რომლებიც იყვნენ აშკარად დაკავშირებული პოლიტიკურ ფიგურასთან, აღარ ჰქონდათ სამენარმეო საქმიანობის განხორციელების უფლება, რაც ცალსახად ზღუდავდა ამ პირების კონსტიტუციურ უფლებას. მეორე საკითხი იყო ის, რომ არ იყო დადგენილი არანაირი პროცედურა, როგორ ხდებოდნენ ეს პირები პარტიებთან დაკავშირებული. ასევე, იყო ძალიან მნიშვნელოვანი ყადაღის თემა. პირთა მიმართ, რომლებიც დაექვემდებარებოდნენ ასეთ შეზღუდვებს, შესაძლოა ყადაღის წესი გამოეყენებინათ. რა შემთხვევაში ხდებოდა ყადაღის დადება – ეს პროცედურები საერთოდ არ იყო განერილი, შესაძლოა, პირის ქონებას მთლიანად დადებოდა ყადაღა. კანონი ამისგან ვერცერთ მოქალაქეს ვერ იცავდა.

არასამთავრობო ორგანიზაციები ამ ცვლილებებს ძალიან კრიტიკულად აფასებდნენ. დაიწყო კამპანია „ეს შენ გეხება“, რომლის ქვეშაც არასამთავრობო და მედია ორგანიზაციები გაერთიანდნენ. ჩვენ მოვამზადეთ ალტერნატიული ფორმულირებები, განხილვის შედეგად პოლიტიკურად დაკავშირებული პირთა წრე დაეინროვდა, ეს საკითხი გაიზიარა პარლამენტმა. გარდა ამისა, ჩვენ შევთავაზეთ პროცედურები, თუ როგორ უნდა მომხდარიყო ამ შეზღუდვების მოხსნა და ესეც გაიზიარეს. მაგრამ რაც შეეხება სანქციების ნაწილს, საბოლოო ვარიანტში ხუთმაგი ოდენობა დარჩა. რეალურად, ხუთი პრინციპული საკითხიდან პარლამენტმა მხოლოდ ორი საკითხი გაიზიარა.“

## ხანონი შახაბისა და მანიფესტაციების შესახებ

თინა ყიფშიძე



ფოტო: თინა ყიფშიძე

შეკრებისა და მანიფესტაციების შესახებ კანონი ჯერ კიდევ 1997 წლის მონვევის პარლამენტმა მიიღო. კანონის თავდაპირველი ვარიანტი მნიშვნელოვნად ლიბერალური იყო. 2009 წელს შეკრებისა და მანიფესტაციების შესახებ კანონში საქართველოს პარლამენტმა ცვლილებები შეიტანა. ერთ-ერთი ცვლილების თანახმად, გარკვეულ ადმინისტრაციულ შენობებთან 20 მეტრის რადიუსში შეკრებისა და მანიფესტაციის ჩატარება აიკრძალა (მე-9 მუხლი).

კანონის ეს ნორმა საკონსტიტუციო სასამართლომ 2011 წლის 18 აპრილს არაკონსტიტუციურად ცნო. საპარლამენტო უმრავლესობის წარმომადგენლებმა საკონსტიტუციო სასამართლოსა და ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების საფუძველზე პარლამენტში მორიგი ცვლილებების პროექტი შეიტანეს. კანონში ცვლილებები საბოლოოდ პარლამენტმა 2011 წლის 1 ივლისს დაამტკიცა, სადაც ეს მუხლი ამგვარივე ფორმულირებით არ

**■ შეიარაღებული სამართალდამცველი ორგანოების ცალკეულ თანამშრომლებს მუდმივად ეკრძალებათ შეკრებაში ან მანიფესტაციაში მონაწილეობის მიღება.**

შევიდა, თუმცა, ექსპერტების შეფასებით, ამ მუხლმა მხოლოდ უმნიშვნელოდ დადებითი ცვლილება განიცადა.

კანონის 2009 წლის შესწორების მიხედვით, აკრძალული იყო შეკრების, ან მანიფესტაციის ჩატარება შემდეგი შენობების შესასვლელიდან 20 მეტრის რადიუსში: საქართველოს პარლამენტი; საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაცია; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლო, საქართველოს უზენაესი სასამართლო,

საერთო სასამართლოები, პროკურატურის, პოლიციის, პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებები და სამართალდამცველი ორგანოები; სამხედრო ნაწილები და ობიექტები; რკინიგზის სადგურები, აეროპორტები, პორტები; საავადმყოფოები; დიპლომატიური დაწესებულებები; სამთავრობო დაწესებულებები; ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოები; შრომის უსაფრთხოების სპეციალური რეჟიმის ან შეიარაღებული დაცვის მქონე სანარმოები, დაწესებულებები და ორგანიზაციები.

2011 წელს შეტანილი ცვლილების მიხედვით, საკანონმდებლო რეგულაციის „გალიბერალურება“ იმაში გამოიხატა, რომ კანონში ჩაინერა, აქციის, ან მანიფესტაციის გამართვა შესაძლებელი იქნება ადმინისტრაციული შენობებიდან 20 მეტრზე ნაკლებ რადიუსშიც. თუმცა, აქციის, ან მანიფესტაციის გამართვის შეზღუდვა 20 მეტრის რადიუსში ძალაში დარჩა სამართალდამცავი ორგანოების შენობებთან.

ამას გარდა, აკრძალული იქნება შეკრებისა და მანიფესტაციის ჩატარება სამხედრო ნაწილებში და ობიექტებში და მათი შესასვლელიდან 100 მეტრის რადიუსში.

შემოვიდა ახალი რეგულაცია, რომლის მიხედვით, საერთოდ აკრძალული იქნება შეკრებისა და მანიფესტაციის ჩატარებისას ავტომაგისტრალების და რკინიგზის ბლოკირება.

გარდა 20 მეტრიანი შეზღუდვისა, „საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციას“ კანონის სხვა მუხლებსაც კრიტიკულად აფასებდა. კერძოდ, კრიტიკა დაიმსახურა კანონში შესულმა აკრძალვამ, რომელიც გამოხატვის თავისუფლებისა და თავისუფალი ვაჭრობის უფლებას შორის ბალანსის დაცვის ბერკეტად მოიაზრებოდა. ამ აკრძალვის მიხედვით, თუ აქციის მიმდინარეობა ხელს შეუშლის თავისუფალ ვაჭრობას, აქცია უნდა შეწყდეს.

კანონპროექტით დაწესდა 15 წუთიანი ვადა, რომლის განმავლობაშიც ორგანიზატორმა უნდა მოახდინოს უფლებამოსილი წარმომადგენლის განცხადებაზე რეაგირება. „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“ ამ დროის გონივრულობასაც ეჭვის ქვეშ აყენებდა.

„ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“

კიდევ ერთი პრეტენზია აქციაზე აკრძალულ ნივთებს შეეხო. კანონის მიხედვით, აქციის მონაწილეებს ეკრძალებათ საშიში ნივთების ქონა, ასოციაცია ბუნდოვანების აღმოსაფხვრელად ამ ნივთების სრულ სიას ითხოვდა.

**კომენტარი**

**თათული თოდუა**

„ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“



შეკრებისა და მანიფესტაციების მეცხრე მუხლი ადგენს შეკრებისა და მანიფესტაციების ჩატარების ადგილს. საკონსტიტუციო სასამართლომ ზოგიერთი შენობის ადგილას დასაშვებად სცნო 20 მეტრიანი რადიუსის აკრძალვა, თუმცა არა ყველასთან. ის დაწესებულებები, რომლებიც არ უკავშირდება უსაფრთხოების დაცვას, ქვეყნის უშიშროებას და სადაც არ არსებობს მყისიერი საფრთხე, რომ შეკრების ჩატარება შესასვლელთან გამოიწვევს საფრთხეს, არ უნდა იყოს აკრძალული. აკრძალვა რჩება სამართალდამცველი ორგანოების შენობებთან, პოლიციასთან, პროკურატურასა და თავისუფლების აღკვეთის ადგილებზე.

თავად კანონპროექტში ძალიან ფართო ჩამონათვალი იყო იმ დაწესებულებებისა, რომელთა თანამშრომლებს შეკრებასა ან მანიფესტაციაში მონაწილეობის მიღება ეკრძალებათ. საქართველოში ისეთი ორგანოს თანამშრომლებს, როგორცაა სამართალდამცავი ორგანოები, მაგალითად, პოლიცია, ეზღუდებათ აქციებში მონაწილეობა. კანონში გამოყენებული იყო ტერმინი „სამართალდამცავი“ და მასში პროკურატურაც იგულისხმება. ანუ ახალი კანონის მიხედვით, პროკურატურის თანამშრომლებსც ეკრძალებოდათ შეკრებაში ან მანიფესტა-

ციაში მონაწილეობის მიღება.

ჩვენ ვენიანაღმდეგებოდით ასეთი ტიპის აკრძალვას, რადგანაც ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების მიხედვით, ამგვარი აკრძალვა ამ მსახურის თანამშრომლების მიმართ მხოლოდ იმ შემთხვევაშია გამართლებული, როდესაც ის სამსახურებრივ მოვალეობას ასრულებს და არა მაშინ, როდესაც, ვთქვათ, ისინი შევებულებაში არიან.

მოგვიანებით ეს მუხლი შეიცვალა, მაგრამ ვენეციის კომისიის რეკომენდაციებთან ნაწილობრივი შეუსაბამობა მაინც დარჩა. შეიარაღებული სამართალდამცველი ორგანოების ცალკეულ თანამშრომლებს მუდმივად ეკრძალებათ შეკრებაში, ან მანიფესტაციაში მონაწილეობის მიღება.

კანონპროექტის მიხედვით, აქციის ჩატარება ეკრძალებოდათ უცხო ქვეყნის მოქალაქეებს, ან 18 წლამდე ასაკის პირებს. ეს ჩანაწერი დღესაც არსებობს. ვენეციის კომისიის რეკომენდაციებში მითითებულია, რომ შეკრებისა და მანიფესტაციების ორგანიზების უფლებით უნდა სარგებლობდეს ნებისმიერი ქვეყნის მოქალაქე, იქნებინ ისინი ლტოლვილები, თავშესაფრის მაძიებლები, თუ ტურისტები. საკამათოა ისიც, თუ რატომ არ უნდა ჰქონდეთ 18 წლამდე ასაკის პირებს აქციის ორგანიზების უფლება. ჩვენ მიგვაჩნია, რომ მეტი თავისუფლება უნდა ყოფილიყო კანონში და ნაკლები რეგულირება, თუმცა ეს მოსაზრება არ გაითვალისწინეს.

ჩვენ ვითხოვდით, რომ ნათლად ყოფილიყო განერილი სპონტანური შეკრების უფლება. კანონმდებლობის მიხედვით დადგენილია წინასწარი ვადა. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში 5 დღით ადრე უნდა შევიდეს ინფორმაცია აქციის შესახებ. როდესაც ქვეყანაში რაიმე მნიშვნელოვანი ხდება, მოსახლეობას უნდა ჰქონდეს სპონტანური აქციების ორგანიზების უფლება და ეს პროცესი ძალიან მკაფიოდ უნდა იყოს დაცული. **■**

# ხაზოხდანი სვნიდაზი საბადასახადო ჯოდაჟში

თათია ხალიანი



ფოტო გარია კოლაშვილი

2010 წელს მთავრობის მიერ ინიცირებულ საგადასახადო კოდექსის ახალ პროექტს ხელისუფლებამ „რეგულაციური“ უწოდა. მაშინდელი ფინანსთა მინისტრის კახა ბაინდურაშვილის შეფასებით ძველი კანონი ძირეულად, 98%-ით შეიცვალა.

ახალი საგადასახადო კოდექსი ძალაში 2011 წლის 1 იანვრიდან შევიდა. კოდექსის მნიშვნელოვან ცვლილებად მე-12 თავი მიიჩნევა, სადაც საშემოსავლო გადასახადის სპეციალური დაბეგვრის რეჟიმებია განსაზღვრული. 83-ე მუხლის მიხედვით, სპეციალური დაბეგვრის რეჟიმები ვრცელდება: ა) მიკრობიზნესის

სტატუსის მქონე ფიზიკურ პირებზე; ბ) მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე მენარმე ფიზიკურ პირებზე.

ამ ცვლილებით პირველად გაჩნდა კოდექსში მიკრობიზნესის კატეგორია. მიკრობიზნესის სტატუსი შეიძლება მიენიჭოს ფიზიკურ პირს, რომელიც არ იყენებს დაქირავებულ პირთა შრომას და დამოუკიდებლად ეწევა ეკონომიკურ საქმიანობას, რომლის მიხედვითაც, მის მიერ წლის განმავლობაში მისაღები ჯამური შემოსავალი 30 ათას ლარს არ აღემატება. კოდექსის 86-ე მუხლის თანახმად, მიკრობიზნესის სტატუსის მქონე ფიზიკური პირი

■ კოდექსის საბოლოო მიღების წინ მთავრობამ შეცვალა თავდაპირველად დეკლარირებული გადაწყვეტილება. კანონის საბოლოო ვერსიით, დღგ-ს 100 000 და მეტი ლარის ბრუნვის მქონე პირი გადაიხდის.

არ იხდის საშემოსავლო გადასახადს. მიკრობიზნესის მქონე პირს, ასევე, არ გააჩნია საკონტროლო სალარო აპარატის გამოყენების ვალდებულება.

საგადასახადო კოდექსი ასევე მცირე ბიზნესის კატეგორიას ითვალისწინებს, რომელიც შეიძლება მიენიჭოს მენარმე ფიზიკურ პირს, რომლის ერთობლივი შემოსავალი წლიურად 100 000 ლარს არ აღემატება. კოდექსის 90-ე მუხლის თანახმად, ამ კატეგორიის ბიზნესის შემოსავალი 3%-იდან 5%-მდე დაიბეგრება. თუმცა, თუ მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე მენარმე ერთობლივი შემოსავლის 60 პროცენტის ოდენობის ხარჯების დამატებით დოკუმენტაციას წარადგენს, მაშინ 3 პროცენტით დაიბეგრება.

მიკრო და მცირე ბიზნესისთვის სპეციალური დაბეგვრის რეჟიმების გარდა განისაზღვრა ფიქსირებული გადასახადის გადამხდელის სტატუსის მქონე პირის ცნება. ეს შესაძლოა იყოს პირი, რომელიც არ არის დღგ-ს გადამხდელი და ახორციელებს ფიქსირებული გადასახადით დასაბეგრ ერთ, ან ერთზე მეტ საქმიანობას. მაგალითად, ფიქსირებული გადასახადით დაიბეგრება საცხოვრებელი, სილამაზის სალონები. თუმცა დასაბეგრი ობიექტის სახეებს მთავრობა განსაზღვრავს. ფიქსირებული გადასახადის განაკვეთები შესაძლოა დასაბეგრი ობიექტზე განისაზღვროს 1-დან 2000 ლარამდე, ან დასაბეგრი საქმიანობიდან მიღებული შემოსავლის 3%-ით. ამ განაკვეთებსაც, საქმიანობის მიხედვით, საქართველოს მთავრობა განსაზღვრავს. პირს უფლება აქვს აირჩიოს ისარგებლებს, თუ არა ფიქსირებული გადასახადით.

მოქმედი კოდექსის 156-ე მუხლის თანახმად, საშემოსავლო გადასახადის გადამხდელებად მიიჩნევიან რეზიდენტი ფიზიკური პირი და არარეზიდენტი ფიზიკური პირი, რომელიც შემოსავალს იღებს საქართველოში არსებული წყაროებიდან.

ახალი რეგულაციით საბაჟო კოდექსი გაუქმდა და ის საგადასახადო კოდექსს შეუერთდა. ასევე, აუდიტორთა უმაღლესი საბჭო შეიქმნა, რაც გადასახადის გადამხდელს საშუალებას აძლევს პირა-

დი საგადასახადო აგენტის მომსახურებით ისარგებლოს.

ახალი საგადასახადო კოდექსით დასაბეგრი ობიექტების ბაზა გაფართოვდა. გაიზარდა აქციზის გადასახადი სპირტიან სასმელებზე. ახალი განაკვეთით 1 ლიტრი არაყი 4,6 ლარით დაიბეგრა, ძველი განაკვეთი კი 2,30 ლარი იყო. მობილური საკომუნიკაციო მომსახურება ფიქსირებული 10%-ით დაიბეგრა.

განისაზღვრა საჯარიმო სანქციები საგადასახადო რეგულაციების დარღვევებზე. მაგალითად, საკონტროლო – სალარო აპარატების გამოყენების წესების დარღვევისათვის ჯარიმები 400-დან 15 000 ლარამდე მერყეობს.

კოდექსის საბოლოო მიღების წინ მთავრობამ შეცვალა თავდაპირველად დეკლარირებული გადაწყვეტილება იმის თაობაზე, რომ დღგ-ს 18%-იანი გადასახადის სავალდებულო გადამხდელები იქნებოდნენ 200 000 ლარზე მეტი წლიური ბრუნვის მქონე ფიზიკური თუ იურიდიული პირები. კანონის საბოლოო ვერსიით, დღგ-ს 100 000 და მეტი ლარის ბრუნვის მქონე პირი გადაიხდის.

საგადასახადო კოდექსის კიდევ ერთი სიახლე საგადასახადო ომბუდსმენის ინსტიტუტის შემოღებაა. ბიზნეს ომბუდსმენს პრემიერ-მინისტრი პარლამენტის თავმჯდომარესთან შეთანხმებით ნიშნავს. ომბუდსმენი ანგარიშვალდებული პარლამენტთან, კერძოდ, კი – საფინანსო-საბიუჯეტო კომიტეტთან იქნება.

კიდევ ერთი ცვლილებით საგადასახადო კოდექსმა ე.წ. „გრანტებით“ მიღებული შემოსავლების დასაბეგრი განაკვეთი 20%-მდე გაზარდა. თავდაპირველად საგრანტო წყაროებიდან მიღებული შემოსავლები (ძირითადად, არასამთავრობო ორგანიზაციების თანამშრომელთა ხელფასები და პონორარები) მხოლოდ სოციალური გადასახადით, ანუ 12%-ით იბეგრებოდა. 2011 წლიდან სოციალური გადასახადს დაემატა საშემოსავლო და ჯამურად საგრანტო შემოსავლები 20%-ით დაიბეგრა.

14 ივლისს „საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის“ ვებგვერდზე განცხადება გამოქვეყნდა, სადაც არასამთავრობო ორგანიზაციე-

ბმა უკმაყოფილება გამოთქვას იმის გამო, რომ ახალი საგადასახადო კოდექსი მთავრობასა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს შორის „შუთანხმებლად“ იქნა მიღებული.

არასამთავრობო ორგანიზაციები მოითხოვდნენ, რომ გრანტიდან მიღებული ხელფასების 12%-იანი განაკვეთით დაბეგვრა 2014 წლის 1 იანვრამდე გაგრძელდეს და სამწლიანი მორატორიუმის ვადის გასვლის შემდეგ, საგადასახადო განაკვეთის გაზრდა მხოლოდ სამოქალაქო სექტორსა და მთავრობას შორის კონსულტაციების საფუძველზე განხორციელდეს.

არსებული საგადასახადო კოდექსით 2011 წლიდან საშემოსავლო გადასახადი 18% უნდა გამხდარიყო და 2012 წლიდან 15%-მდე შემცირებულიყო. თუმცა ახალი საგადასახადო კოდექსის პროექტით, შემცირების ამ გრაფიკმა გადაინიშა და საშემოსავლო გადასახადის 15%-იანი განაკვეთის შემოღება მხოლოდ 2014 წლიდან იგეგმება.

## კომენტარი



### ირაკლი შავიშვილი

ექსპერტი საგადასახადო საკითხებში


„არსობრივად საგადასახადო კოდექსში არაფერი შეცვლილა. ეს არის ცუდი კოდექსი და შეიძლება ითქვას, უარესიც კი ვიდრე მანამდე მოქმედი იყო. თუნდაც იმიტომ, რომ 2011 წლიდან გადასახადები გაიზარდა. ეს გაზრდა რამდენიმე მეთოდით მოხდა, რიგი განაკვეთების გაიზარდა. ზოგიერთი განაკვეთი იგივე დარჩა, თუმცა საგადასახადო ბაზა გაფართოვდა.“

რაც შეეხება რეგულაციებს მცირე და მიკრო ბიზნესთან დაკავშირებით და ფიქსირებულ გადასახადების შემოღებას, ეს უკვე

კონცეპტუალური საკითხია. ამგვარი ცვლილებების და რეგულაციების წინააღმდეგი ვარ, რადგან მიმაჩნია, რომ მცირე მენარმეც და მულტიმილიონერიც ერთი ქვეყნის მოქალაქეები არიან და მათ შორის ამგვარი დისკრიმინაციული განსხვავებები არ უნდა იყოს. რასაკვირველია, ვისაც რამდენი აქვს და რამდენის გადახდა შეუძლია, იმდენი უნდა გადაიხადოს. მაგალითად, როდესაც შემოგვაქვს რეგულაცია, რომ მიკრობიზნესის სტატუსის მქონე პირის შემოსავალი 30 000 ლარამდე თავისუფლდება დაბეგვისგან, რა დააშავა იმ ადამიანმა რომელიც ხელფასს იღებს 30 000 ლარის ოდენობით. გამოდის, რომ ხელფასის მიმღები იხდის 20%-ს საშემოსავლო გადასახადის სახით, მიკრო ბიზნესის სტატუსის მქონე პირი კიდეც არ იხდის.

ეს კოდექსი 2011 წლის პირველი იანვრიდან ამოქმედდა, წელიწადნახევრის განმავლობაში, ანუ 2012 წლის 1 ივლისამდე ამ კოდექსში შევიდა 53-ჯერ ცვლილება. საშუალოდ თვეში სამი ცვლილება შედის. თუ ეს „რევოლუციური“ და ძალიან კარგი კოდექსი იყო, რატომ იცვლება ასე ხშირად? რასაკვირველია, ამან ბიზნეს გარემოზე შეუძლებელია დადებითად იმოქმედოს.

ბიზნესი ადამიანის გრძელვადიანი საქმიანობაა. მას უნდა ჰქონდეს საშუალება გრძელვადიანად დაგეგმოს თავისი საქმიანობა, ამის საშუალებას კი კოდექსი ფაქტობრივად არ აძლევს, იმდენად ხშირად იცვლება.

საგადასახადო ომბუდსმენის ინსტიტუტი სრულიად აბსურდული ინსტიტუტია. მისი ფუნქციაა, რომ გადასახადის გადამხდელის უფლებები დაიცვას. ვისგან უნდა დაიცვას? რა თქმა უნდა, მთავრობისგან. ამ დროს ამ საგადასახადო ომბუდსმენს ნიშნავს თვითონ მთავრობა და მთავრობა განუსაზღვრავს უფლებამოსილების სფეროს. ინტერესთა პირდაპირი კონფლიქტია. 



## ბაჩემოს დასვა

ეკა მალალადიე

2008-2012 წლებში გარემოსდაცვით კანონმდებლობაში წინა პერიოდთან შედარებით გაცილებით ბევრი ცვლილება განხორციელდა. გარემოსდამცველები ამბობენ, რომ ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი 2010 წლის ზაფხულში სატყეო სექტორში განხორციელებული ცვლილებები იყო. 2010 წლის 6 ივლისს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სა-

მინისტროს შემადგენლობაში არსებული სატყეო დეპარტამენტის ნაცვლად სსიპ სატყეო სააგენტო შეიქმნა, კანონმა განსაზღვრა სააგენტოს ფუნქციონირების პრინციპები, უფლებამოსილებები და მართულებები. ამავე დღეს პარლამენტმა მიიღო კანონი ცხოველთა სამყაროს შესახებ საქართველოს კანონში ცვლილებების შეტანის თაობაზეც. რომლის თანახმადაც,





■ 2011 წელს, ფაქტობრივად, უნდა გაუქმებულიყო გარემოს დაცვის სამინისტრო, არასამთავრობოებმა და დონორმა ორგანიზაციებმა მივალნით იმას, რომ ფუნქციების ნაწილი მაინც შეუნარჩუნდა სამინისტროს.

ნადირობა დაშვებული იქნა სამონადირეო მეურნეობებში, აღკვეთილებში, დაცული ტერიტორიების სხვა კატეგორიების სპეციალურად სანადიროდ გამოყოფილ ზონებში და სატყეო სააგენტოს დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე, ანუ მთელ სამეურნეო ტყის ფონდში. მანამდე ნადირობა მხოლოდ სამონადირეო მეურნეობებსა და აღკვეთილების ზოგიერთ ზონაში იყო დაშვებული.

ამავე დღეს პარლამენტმა ტყის კოდექსში შესატანი მესამე და საკმაოდ მასშტაბური საკანონმდებლო ცვლილება დაამტკიცა. კოდექსიდან ამოიღეს ისეთი საკითხები, როგორცაა: სახელმწიფო ტყის ფონდის კადასტრის წარმოე-

ბა, ტყეთმონყოფა, გაუქმდა მოთხოვნა, რომლის მიხედვითაც ტყეთმონყოფა ყოველ ათ წელიწადში ერთხელ ხორციელდება, სახელმწიფო ტყის ფონდის აღრიცხვის სისტემა და წესი. შეიცვალა ტყითსარგებლობის სახეები და სახელმწიფო ტყის ფონდის კატეგორიები, ასევე ცვლილებები შევიდა იმ მუხლებში, რომლებზეც საუბარია გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის შესახებაც.

2011 წლის მაისში ტყის კოდექსში შესული კიდევ ერთი ცვლილებით, გრძელვადიანი ტყითსარგებლობის ვადა 20-დან 49 წლამდე გაიზარდა. 1999 წლიდან (კანონის მიღებიდან) პარლამენტმა ამ კანონში სულ

17 ცვლილება შეიტანა. 2009 წელს – 3, 2010 წელს – 1, 2011 წელს კი – 6 ცვლილება.

2009 წლის 22 ოქტომბერს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსიდან ამოიღეს მე-15 თავი. ამ ცვლილებით გაუქმდა ადმინისტრაციული კოდექსის ის დებულებები, რომლებიც უზრუნველყოფდა სახელმწიფო ორგანოების მიერ ნორმატიული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების მიღებისას საზოგადოების მონაწილეობას. ცვლილებით შექმნილი ვითარება ეწინააღმდეგება საერთაშორისო სამართლის ნორმებს, ორჭუსის კონვენციის მე-8 მუხლს, რომლის თანახმადაც, უზრუნველყოფილი უნდა იყოს გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში დაინტერესებული საზოგადოების მონაწილეობა.

ორჭუსის კონვენციის შესრულების ხელშეწყობის ვალდებულებას საქართველოს ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ეგიდით მიღებული ევროკავშირი-საქართველოს სამოქმედო გეგმა აკისრებს.

2011 წლის შემოდგომაზე პარლამენტმა მიიღო გადაწყვეტილება ყაზბეგის ეროვნული პარკის ტერიტორიიდან 20 ჰექტარისთვის სტატუსის მოხსნის შესახებ. ასოციაცია „მწვანე ალტერნატივის“ ანალიტიკოსი ქეთი გუჯარაიძე იხსენებს, რომ მაშინ ორგანიზაციის სახელით ყველა კომიტეტსა და ფრაქციას მისწერეს,

გაუგზავნეს შენიშვნები და მითითებები, თუმცა, პარლამენტს არცერთი მოთხოვნა არ გაუთვალისწინებია.

2012 წლის 20 მარტს პარლამენტის მიერ მიღებული კანონი შესაძლებელს ხდის დაინტერესებულ პირსა და საქართველოს ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს შორის უვალო შეთანხმების დადებას, რომელიც დაინტერესებულ პირს, სახელმწიფოს სასარგებლოდ კომპენსაციის გადახდის სანაცვლოდ, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სფეროში ჩადენილი სამართალდარღვევებისთვის პასუხისმგებლობისგან ათავისუფლებს. ამასთან, შეთანხმების ხელმოწერი დაინტერესებული პირი თავისუფლდება ყოველგვარი ვალდებულებისგან, ჯარიმის ან/და ზიანის ანაზღაურებისგან, ასევე, ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის მოსაკრებლის გადახდის ვალდებულებისგან. კანონი, აგრეთვე, კრძალავს დაინტერესებული პირის საქმიანობის მაკონტროლებელი ორგანოების მიერ შემოწმებას. კანონის მიღებას არასამთავრობო გარემოსდამცველი ორგანიზაციების პროტესტი მოჰყვა, თუმცა, პარლამენტმა კანონი დაჩქარებული წესით და შენიშვნებისა და მითითებების გათვალისწინების გარეშე დაამტკიცა.

## კომენტარი

### ირაკლი მაჭარაშვილი

ასოციაცია „მწვანე ალტერნატივა“, ბიომრავალფეროვნების პროგრამის კოორდინატორი



გარემოს დაცვითი კუთხით ეს პარლამენტი აბსოლუტურად არათანმიმდევრული და წინა წლებთან შედარებითაც ყველაზე რეგრესული იყო. მისი საკანონმდებლო საქმიანობიდან შეიძლება მხოლოდ რამდენიმე დადებითი ცვლილება გავისხენოთ.

მაგალითად, შეიქმნა ჯავახეთისა და მაჭახელას ეროვნული პარკები. ცალსახად კარგია, რომ გაიზარდა დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი. თუმცა, ეს არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და დონორების ინიციატივით მოხდა და გარემოს დაცვის კომიტეტის მონაწილეობა, ფაქტობრივად, არ ყოფილა. ძირითადი მიღწევები არასამთავრობოებისა და დონორების ძალისხმევით ხდებოდა. მაგრამ ძალიან ბევრი გადაწყვეტილება გარემოს დაცვას აზიანებდა.

2010 წლის ივლისში ტყის კოდექსიდან ამოიღეს ისეთი მნიშვნელოვანი მუხლები, რომლებიც მდგრადი სატყეო განვითარების საფუძვლებს წარმოადგენდა. მაგალითად, ტყის აღრიცხვა, ტყის დაცვა, ტყეთმონყობა. იმავე დღეს შეიცვალა ცხოველთა სამყაროს შესახებ კანონიც.

ცვლილებების მთავარი იდეა ის იყო, რომ სატყეო სააგენტოს მეტი შემოსავლის მიღების სამართლებრივი საფუძველი ჰქონოდა. სააგენტოს მიეცა ტყისსარგებლობის, ნადირობის ნებართვის გაცემის უფლება. ეს იყო, ფაქტობრივად, მთელი კანონმდებლობის შეცვლა. ტყის კოდექსში 2001-2006 წლებში ძირითადად ტექნიკური ხასიათის ცვლილებები ხორციელდებოდა, მნიშვნელოვანი ცვლილებების უმეტესობა 2009-დან დღემდე მიღებული. ფაქტობრივად, რეკოლუციური ცვლილებებია. 2011 წელსაც ძალიან მნიშვნელოვანი ცვლილებები მიიღეს, როცა გრძელვადიანი ლიცენზიების ვადა 20-დან 49 წლამდე გაიზარდა.

2011 წლის შემოდგომაზე მთავრობა აპირებდა დაცულ ტერიტორიებში და წითელი წუსხის სახეობებზე ნადირობა დაეკანონებინა. ამას ცვლილებების მთელი კასკადი მოჰყვა. ენერგეტიკის სამინისტროში მომზადებული პროექტი რომ ზედმეტი ბარიერების გარეშე გასულიყო, ინიციატორებად დეპუტატები ანჯაფარიძე, კუკავა და კუბლაშვილი მოგვევლინენ. მაშინ ყველა კომი-

ტეტს მიემართეთ, დონორებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების ძალისხმევით ის მაინც იქნა მიღწეული, რომ არ დაუშვეს ნადირობა ეროვნულ პარკებში, მოსაკრებელი 0 არ დაწესდა, ცხოველის უკანონო მოკვლაზე ჯარიმა საერთოდ არ უნდა ყოფილიყო, მაგრამ ძირითადი მაინც გაიტანეს. გარემოს დაცვის კომიტეტის წევრები კი, როგორც წესი, ხმას არ იღებენ, ჩვენს კითხვებზე და არგუმენტებზე კი პასუხს არ გვცემენ.

2011 წელს, ფაქტობრივად, უნდა გაუქმებულიყო გარემოს დაცვის სამინისტრო, არასამთავრობოებმა და დონორმა ორგანიზაციებმა მივალნიეთ იმას, რომ ფუნქციების ნაწილი მაინც შეუნარჩუნდა სამინისტროს.

მთელი რიგი გადაწყვეტილებები საერთაშორისო კონვენციებსაც ეწინააღმდეგება. მაგალითად, კოლხეთის ეროვნული პარკის ნაწილისთვის სტატუსის შეცვლა ეწინააღმდეგებოდა რამსარის, ბერნისა და ბიომრავალფეროვნების კონვენციებს. ორჭუსის კონვენციასაც, რომელიც გაეროს ეკონომიკური კომისიის კონვენციაა, ამ ყველაფრის შედეგი პირდაპირ არ ჩანს ხოლმე, მაგრამ ქვეყანა ამისთვის პოლიტიკურ ფასს იხდის. გარემოსდაცვითი მმართველობა ზოგადი მმართველობის ნაწილია და მისი გაუარესება აისახება ქვეყნის მიმართ მისაღებ სხვა პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებზეც.

გარემოს დაცვის კუთხით ეს ყველაზე ცუდი პარლამენტი იყო, ფაქტობრივად თავდაყირა დადგა კანონმდებლობა. წესით, გარემოს დაცვის კომიტეტი უნდა განაპირობებდეს მის სფეროში პარლამენტის წარმატებულ საქმიანობას. მაგრამ იციან, რომ არავინ არაფერს ეკითხება, ჩუმად გვისმენენ ხოლმე და შემდეგ ისევ ისე გააქვთ კანონპროექტები. ამ მხრივ ოპოზიციის სისუსტეც იყო, არცერთს არ ამოუღია წესიერად ხმა, როცა ასეთი კანონპროექტები მტკიცდებოდა. **■**

# მედიახანონმდებლობა

ეკა მალალდაძე



2008 წლის მოწვევის პარლამენტის საკანონმდებლო საქმიანობიდან მედიის სფეროში განხორციელებული სამი ძირითადი ცვლილებაა ნიშანდობლივი. პირველი ცვლილებით დაკანონდა მედიამფლობელების გამჭვირვალობის ვალდებულება; მეორე ცვლილებით, ტელემაუწყებლებისთვის სარეკლამო დროის ლიმიტი გაიზარდა, მესამე ცვლილებით კი შეზღუდული ფორმით დაშვებულ იქნა ეგრეთ წოდებული „მასთ ქერისა“ და „მასთ ოფერის“ პრინციპები.

მედიაშეზღუდვების შესახებ მიღებული ცვლილება მაუწყებლობის შესახებ კანონში 2011 წლის 2 მაისს ამო-

ქმედდა. კანონპროექტი იურიდიული კომიტეტის ინიცირებული იყო. საბოლოოდ, ოფშორში დარეგისტრირებულ კომპანიებს მედიასაშუალებების ფლობა აეკრძალათ.

ამ ინიციატივამ უფლებადამცველთა მოწონება დაიმსახურა, თუმცა, იურისტები განმარტავდნენ, რომ კიდევ ბევრი საკითხი იყო დასარეგულირებელი, რომელსაც კანონპროექტი არ ითვალისწინებდა, ან დამატებით დამუშავებას საჭიროებდა. მაგალითად, საპარლამენტო კომიტეტების მიერ მომზადებულ საკანონმდებლო ინიციატივაში არაფერი იყო ნათქვამი საქართველოში მოქმედი მედიასაშუალებების დაფინანსების წყა-

როების გამჭვირვალობის ვალდებულებაზე.

პროექტის ერთ-ერთი თანაავტორი, იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარის მაშინდელი მოადგილე, ჩიორა თავთაქიშვილი განმარტავდა, რომ მედიასთან დაკავშირებით დღეს მოქმედი „ლიბერალური კანონმდებლობის“ გათვალისწინებით, პროექტის მომზადების პროცესში მსგავსი საჭიროება არ გამოვლენილა.

2011 წლის მარტში პარლამენტმა მაუწყებლობის შესახებ კანონში ცვლილებები შეიტანა. კანონპროექტის ავტორები და ინიციატორები, დეპუტატები – გიორგი მელაძე, კახაბერ ან-

ჯაფარიძე და ანდრო ალავიძე იყვნენ. ცვლილება სატელევიზიო რეკლამების ხანგრძლივობისთვის დადგენილი შეზღუდვების შემცირებას გულისხმობდა. სხვანაირად რომ ვთქვათ, დეპუტატები ტელერეკლამისათვის დადგენილი ზღვრის გახანგრძლივებას, ანუ რეკლამისათვის უფრო მეტი დროის დათმობას მოითხოვდნენ.

კანონპროექტის განმარტებით ბარათში აღნიშნული იყო, რომ ცვლილების მიზანი, მაუწყებლობის შესახებ კანონის ლიბერალიზაცია და კანონის ევროკავშირის დირექტივასთან შესაბამისობაში მოყვანა იყო. თუმცა, „საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციაში“ განმარტავდნენ, რომ მოქმედი კანონის ნორმები ამ დირექტივებს არ ეწინააღმდეგებოდა. პირიქით, იგი ევროკავშირის ზოგიერთ ქვეყანაზე უფრო მაღალ სტანდარტებს აწესებდა. ის ნაწილი კი, რომელიც მას აქამდე ეწინააღმდეგებოდა, ამ ცვლილებით, კიდევ უფრო ხარვეზიანი გახდა.

ცვლილებამდე მოქმედი ნორმებით, იკრძალებოდა რეკლამით, ან ტელეშოპინგით იმ ახალი ამბების, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური, რელიგიური, წინასაარჩევნო დებატებისა და დოკუმენტური ფილმის შეწყვეტა, რომელთა ხანგრძლივობაც 30 წუთზე ნაკლებია. ახალი კანონით, ეს პერიოდი 15 წუთამდე შემცირდა. პროგრამების ხანგრძლივობის შემცირებასთან ერთად, რეკლამის ხანგრძლივობა 2,5-ჯერ, 120 წამიდან 300 წამამდე გაიზარდა. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ მაგალითად, 16-წუთიანი საინფორმაციო გამოშვების შეწყვეტა შესაძლებელია 5 წუთიანი რეკლამით. აღნიშნულ დროში არ ითვლება მაუწყებლის მიერ თავის გადაცემებთან დაკავშირებით მომზადებული ვიდეო-რგოლები, რომელთა ხანგრძლივობაც ულიმიტოა. ქართულ ტელევიზორებში კი მათი რაოდენობა საკმაოდ მაღალია. შესაბამისად, ახლა უკვე კანონის ძალით შესაძლებელია, რომ, ვთქვათ, 16-წუთიანი სატელევიზიო გადაცემაში რეკლამას 5 წუთი კი არა, უფრო მეტი დროც დაეთმოს.

ადრე მოქმედი საკანონმდებლო ნორ-

მებით დაუშვებელი იყო მხატვრული ფილმის, ტელეფილმის, ან ფილმის სერიის (გარდა სერიალისა ან დოკუმენტური ფილმისა) რეკლამით შეწყვეტა, თუ მისი ხანგრძლივობა 45 წუთზე ნაკლები იყო. ცვლილებების შემდეგ ეს ბარიერიც 45-დან 30 წუთამდე შემცირდა.

„ახალგაზრდა იურისტები“ განმარტავდნენ, რომ კანონპროექტის ერთ-ერთი მუხლი, ევროკავშირის დირექტივებს პირდაპირ ეწინააღმდეგებოდა.

ახალი კანონით, „რეკლამის ან ტელეშოპინგის მოცულობა დღე-ღამის განმავლობაში არ უნდა აღემატებოდეს მაუწყებლობის საერთო ხანგრძლივო-

**■ შეთავაზებულ კანონპროექტებში მედიაში არსებული მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად კომპლექსური მიდგომები იყო მითითებული, მაგრამ ხელისუფლებამ ამოგლეჯილად ამოიღო მისთვის პრიორიტეტული და, ასე ვთქვათ, პიარისტვის მნიშვნელოვანი ნაწილები.**

ბის 20%-ს“. ევროკავშირის მითითებით, კი 20%-იანი ლიმიტი ერთი ასტრონომიული საათის მიხედვით ითვლება.

სტუდია „მონიტორი“ „რუსთავი 2“-სა და „იმედს“ კომუნიკაციების ეროვნულ კომისიაში სარეკლამო დროის ლიმიტის დარღვევისთვის უჩიოდა. კომისიამ 2-ჯერ გასცა სანქცია არხების წინააღმდეგ. კანონით დადგენილი შეზღუდვების შემცირება სწორედ ამ სანქციების შემდეგ მოხდა.

საიას შეფასებით, პარლამენტის მიერ ამ ნორმის ცვლილება „სამოქალაქო კონტროლის გზით გამოვლენილი დარღვევების კანონის მეშვეობით

„გამართლება იყო“. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, სარეკლამო ლიმიტების გადაჭარბების გამოვლენილი ფაქტები საქართველოს პარლამენტმა ლეგალურ ჩარჩოებში მოაქცია.

2012 წლის 29 ივნისს 103 ხმით 0-ის წინააღმდეგ პარლამენტმა საარჩევნო კოდექსში „მასთ ქერისა“ და „მასთ ოფერის“ შესახებ მომზადებული ცვლილებების პროექტი დაამტკიცა.

ე. წ. „მასთ ქერისა“ და „მასთ ოფერის“ პრინციპების დანერგვის ინიციატივა კამპანია „ეს შენ გეხება“-ს ეკუთვნის. კამპანიის ფარგლებში 30 000 ხელმოწერა შეგროვდა და საკანონმდებლო ინიციატივა მოქალაქეთა სახელით დარეგისტრირდა. კამპანიის მონაწილე არასამთავრობო ორგანიზაციები ითხოვდნენ, რომ „მაუწყებლობის შესახებ“ კანონს დამატებოდა მუხლი და „სავალდებულო ტრანზიტივის“ ცნება დამკვიდრებულიყო.

ახალი ნორმის თანახმად, საკაბელო პროვაიდერები (ისეთი, როგორიცაა, მაგალითად, საკაბელო კომპანია „აიეტი“), ვალდებული უნდა ყოფილიყვნენ, საკუთარ პაკეტში ჩაერთოთ საზოგადოებრივი მაუწყებელი, სათემო, ან/და საერთო სატელევიზიო ლიცენზიის მქონე პირი, რომელიც მაუწყებლობას ავრცელებს სიხშირით, ან სატელიტით, თუ ეს მაუწყებლის ინტერესში შედის. ჯერ კიდევ ივნისის დასაწყისში იურიდიულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარე პავლე კუბლაშვილი საკაბელო კომპანიებისთვის ყველა ქართული ტელეარხის ტრანსლირების დავალდებულებას იმ მიზეზით ეწინააღმდეგებოდა, რომ ეს კერძო ბიზნესში ჩარევა იქნებოდა.

გარდა ამისა, კამპანიის წევრები მოითხოვდნენ, რომ „მასთ ქერის“ მოქმედება არჩევნების დღის შემდეგ, ანუ კანონით განსაზღვრულ მთელ „საარჩევნო პერიოდში“ (არჩევნების გამოცხადების დღიდან ოფიციალური შედეგების გამოცხადებამდე) გაგრძელებულიყო. თუმცა, პარლამენტმა ეს მოთხოვნა არ გაითვალისწინა.

პარლამენტმა არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ წარმოდგენილი ორი შენიშვნა გაითვალისწინა. კანონ-

ში „მასთ ოფერის“ პრინციპიც ასახა, რაც ნიშნავს იმას, რომ საკაბელო ოპერატორები არჩევნების გამოცხადების შემდეგ, სიგნალს მაუწყებელთა ნებართვის გარეშე ჩართავენ. გარდა ამისა, „მასთ ქერი“ ტელეკომპანია „კავკასია-ზეც“ გავრცელდა, მიუხედავად იმისა, რომ „კავკასიის“ გავრცელების გეოგრაფიული არეალი თბილისია. კანონის მიხედვით კი, „მასთ ქერის“ პრინციპი იმ ტელევიზიაზე ვრცელდება, რომელიც საქართველოს ტერიტორიის 20 %-ს ფარავს.

„მასთ ქერის“ მიღებისა და არჩევნების შედეგების გამოცხადებამდე მისი გაგრძელების მნიშვნელობაზე საუბრობდა აშშ-ის მაშინდელი ელჩი ჯონ ბასიცი: „მასთ ქერი“ ზრდის მოქალაქეებისთვის ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას და ხელს უწყობს პარტიებისთვის თანაბარი ველის არსებობას. ეს საკმაოდ მნიშვნელოვანი კონსტრუქციული ნაბიჯია. ასევე მიმაჩნია, რომ „მასთ ქერის“ ვადის გახანგრძლივება მთელ საარჩევნო პერიოდზე ნამდვილად განხილვის საგანი უნდა გახდეს.“

**კომენტარი**

**თამარ კორძია**

ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის აღმასრულებელი დირექტორი



გამოხატვის თავისუფლების თვალსაზრისით თუ შევაჯამებთ, ამ პარლამენტის ოთხნობიანი საქმიანობა არ შეიძლება პოზიტიურად შეფასდეს. მიუხედავად იმისა, რომ მიიღეს კანონი მედიაფლობების გამჭვირვალობის შესახებ და ამოქმედდა „მასთ ქერის“ პრინციპი, საბოლოო ჯამში, ეს არ არის გამოხატვის თავისუფლების სასარგებლოდ მიღებული კომპლექსური გადაწყვეტილებები.

თავის დროზე ყველა ეს გადაწყვეტილება სამოქალაქო საზო-

გადოების ძალიან დიდი ბრძოლის შედეგი იყო და, რომ არა საერთაშორისო ორგანიზაციების დახმარება და ჩართვა, პარლამენტი არცერთ ამ ცვლილებას საკუთარი სურვილითა და ნებით არ მიიღებდა. ყველა ცვლილება, მართალია, მათი ინიციატივით მოხდა, მაგრამ მათი ინიციატივის საფუძველი სამოქალაქო სექტორის მიერ წარდგენილი კანონპროექტები იყო. გარდა ამისა, არცერთი ეს გადაწყვეტილება ეფექტიანი არ არის.

შეთავაზებულ კანონპროექტებში მედიაში არსებული მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად კომპლექსური მიდგომები იყო მითითებული, მაგრამ ხელისუფლებამ ამოგლეჯილად ამოიღო მისთვის პრიორიტეტული და, ასე ვთქვათ, პიარისთვის მნიშვნელოვანი ნაწილები. ასე მოხდა, მაგალითად, მედიაფლობელთა გამჭვირვალობის საკითხზე მუშაობისას. კანონპროექტში, რეალურად, სხვა ძალიან ბევრი მნიშვნელოვანი კომპონენტიც იყო. მაგალითად, მედიასაშუალებების შემოსავლის წყაროების გამჭვირვალობა, საარჩევნო პროცესში მედიის როლის გაძლიერება, ინფორმაციის მეტი თავისუფლება... სამწუხაროდ, ხელისუფლება ამას საკუთარი „კარგი“ საქმიანობის წარმოსაჩენად იყენებდა და სინამდვილეში, პარლამენტის არცერთი ქმედება არ იყო მდგომარეობის რეალურად გაუმჯობესების მიზნით გადადგმული ნაბიჯი.

რაც შეეხება საარჩევნო დროის გაზრდას, ეს ცალსახად უარყოფითი გადაწყვეტილება იყო. თანაც, ეწინააღმდეგება ევროკავშირის დირექტივას, რომელიც რეკლამის პროცენტულ გადანაწილებას საათების მიხედვით განსაზღვრავს და არა მთელი დღის მიხედვით.

კანონის ეს ნაწილი, სრულიად მოულოდნელად, ზუსტად იმის შემდეგ შეიცვალა, რაც კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ

სტუდია „მონიტორის“ საჩივრების საფუძველზე ორჯერ გასცა სანქცია „რუსთავი 2“-ისა და „იმედის“ წინააღმდეგ. საარჩევნო დრო ზუსტად იმ პერიოდულობით გაიზარდა, რა პერიოდულობითაც ეს ორი არხი კანონს არღვევდა. საეჭვო დამთხვევა მოხდა და ვფიქრობ, რომ ამ შემთხვევაშიც პარლამენტმა ვილაცის ინტერესების ლობირება განახორციელა და ეს ცვლილება ნამდვილად არ არის წინ გადადგმული ნაბიჯი.

დაბოლოს, „მასთ ქერისა“ და „მასთ ოფერს“ ყველანი ვაფასებთ, რომ ეს არის წინ გადადგმული ნაბიჯი წინასაარჩევნო პერიოდში, მაგრამ ეს ისევე და ისევე პარლამენტის კომპრომისია, რადგან იყო ძალიან დიდი ზეწოლა, როგორც ქართული სამოქალაქო საზოგადოების, ისე საერთაშორისო საზოგადოების მხრიდან.

ჩვენი მოთხოვნით, „მასთ ქერი“ მაუწყებლობის შესახებ კანონის, ანუ მედიის რეგულირების სფეროს ნაწილი უნდა ყოფილიყო, მიუხედავად ამისა, პარლამენტმა ეს შეიტანა საარჩევნო კოდექსში, რაც სრულიად არარელევანტურია, ამ გადაწყვეტილებამ ყველა გააოგნა, მათ შორის, საერთაშორისო ორგანიზაციებიც. „მასთ ქერი“ არ არის წინასაარჩევნო კამპანიის ნაწილი. ესაა მედიასფეროში ცხოვრების ნაწილი, მან ქვეყანაში მედიაგარემო უნდა გააუმჯობესოს, რაც რეალურად არ მომხდარა. ანუ ის საბოლოო მიზანი, რასაც ყველა ინიცირებული ცვლილება ისახავდა მიზნად, პარლამენტის მიღებული გადაწყვეტილებებით ვერ იქნა მიღწეული.

მიუხედავად, ასე ვთქვათ, „გადმოგდებული“ დადებითი ტენდენციებისა, ამ პარლამენტის გადაწყვეტილებები ცალსახად ხელისუფლების ინტერესებიდან გამომდინარე იყო მიღებული და არა – გამოხატვის თავისუფლების დაცვის მიზნით. **■**



ფოტო: თინათინ ბარბაქაძე

## ხატიბიხი ბაქთიანებაზის შახსაზ ხანონი

### თინა ყიფშიძე

2008 წლის მონვევის პარლამენტმა 2011 წლის 5 ივლისს დაჩქარებული წესით რელიგიური გაერთიანებების შესახებ კანონში ცვლილებები შეიტანა. ერთ-ერთი ცვლილების თანახმად, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსი მიენიჭათ იმ რელიგიურ გაერთიანებებს, რომლებსაც „ისტორიუ-

ლი კავშირი აქვთ საქართველოსთან, ამასთან, რომლებიც ევროპის საბჭოს წევრ ქვეყნებში კანონმდებლობით არის მიჩნეული რელიგიად“. მანამდე აღნიშნული სტატუსით მხოლოდ მართლმადიდებლური რელიგია სარგებლობდა.

ეს საკანონმდებლო ცვლილება მართლმადიდებელი საზოგადოების დიდი

ნაწილისა და ეკლესიის მიერ აღქმულ იქნა, როგორც მართლმადიდებლურ რელიგიასთან ბრძოლის და მისი დაკნინების მცდელობა. საქართველოს პატრიარქმა ილია მეორემ მიღებულ ცვლილებას „მნიშვნელოვანი და საშიში“ უწოდა, და აღნიშნა, რომ ამ განწყვეტილების უარყოფით შედეგებს



მალაკნები. ფერისცვალების დღესასწაული, თბილისი

■ საქართველოში რელიგიური გაერთიანებები კანონის დონეზე არ იყვნენ გათანაბრებული და ამ კანონის შემდეგ ეს ხარვეზი შეივსო.

„ათი და ასი წლის შემდეგ დავინახავთ“. როგორც პატრიარქის, ისე საქართველოს მართლმადიდებელი საზოგადოების უმრავლესობის განსაკუთრებული უკმაყოფილება იმანაც გამოიწვია, რომ ცვლილებები კანონში ძალიან მოკლე დროში, საეკლესიო პირებთან დისკუსიისა და კონსულტაციის გარეშე იქნა მიღებული.

„ჩვენი პოზიცია არ არის ის, რომ რელიგიებს სტატუსი არ უნდა მიეცეთ. ჩვენი პოზიციაა, დავსხდეთ მეცნიერებთან, სასულიერო პირებსა და სპეციალისტებთან ერთად და ეს საკითხი განვიხილოთ. სამწუხაროდ, კანონმდებლებმა ისე იჩქარეს, რომ კანონი ორ დღეში დაამტკიცეს“, – განაცხადა 7 ივლისის ქადაგებაში ილია მეორემ.

რელიგიური უმცირესობის საკითხებზე მომუშავე სპეციალისტებმა საკანონმდებლო ცვლილება დადებითად შეაფასეს. მათი თქმით, საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსის მინიჭება სხვადასხვა რელიგიური უმცირესობისადმი სახელმწიფოს მხრიდან ტოლერანტული და სეკულარული ნაბიჯი იყო.

საკანონმდებლო ცვლილებებს საქართველოში ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების მისიების ხელმძღვანელებიც მიესალმნენ. „რწმენის თავისუფლება ადამიანის ფუნდამენტური უფლება და მთავარი ევროპული ღირებულებაა“, – ნათქვამი იყო წერილობით განცხადებაში, რომელიც 14 ივლისს საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობის ხელმძღვანელმა, ელჩმა ფილიპ დიმიტროვმა გაავრცელა.

რელიგიური ისტერიის გამომწვევი, ზოგიერთის მიერ მორიგ სეკულარული გამარჯვებად შერაცხული ცვლილება „საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციამ“ არც ასეთი დიდი მნიშვნელობის საკანონმდებლო ცვლილებად შეაფასა. ჰაინრიხ ბიოლის ფონდში გამართულ დისკუსიაზე ორგანიზაციის თავმჯდომარემ, თამარ ჩუგოშვილმა აღნიშნა:

„კანონმა რელიგიურ გაერთიანებებს მისცა შესაძლებლობა, რომ დაირქვან „საჯარო სამართლის იურიდიული

პირი“, მაგრამ ამის მიღმა არაფერია. საჯარო სამართლის იურიდიული პირის შესახებ კანონი არ გავრცელდება რელიგიურ გაერთიანებებზე, ანუ გამოდის, რომ სტატუსი რეალურად ვერ ექნებათ. მათზე გავრცელდება კანონის ის მუხლები, რომლებიც ქართული კანონმდებლობით არასამეწარმეო იურიდიული პირებისთვის არის განსაზღვრული“.

არასამეწარმეო იურიდიული პირის სტატუსის მიღება კი, რელიგიურ გაერთიანებებს 2005 წლიდან ისედაც შეეძლოთ.

**კომენტარი**

**პაატა ზაქარეიშვილი**  
რესპუბლიკური პარტიის წევრი



კანონმა დადებითი როლი შეასრულა რელიგიური გაერთიანებებისათვის. საქართველოში რელიგიური გაერთიანებები კანონის დონეზე არ იყვნენ გათანაბრებული და ამ კანონის შემდეგ ეს ხარვეზი შეივსო. საკონსტიტუციო შეთანხმებით, საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიას უპირატესობა ენიჭებოდა, სხვა რელიგიური გაერთიანებებს კი არანაირი ჩამოყალიბებული სტატუსი არ ჰქონდათ. კანონში ამ ცვლილებამ რელიგიური გაერთიანებები თანასწორ მდგომარეობაში ჩააყენა, თუმცა უპირატესობა ისევ მართლმადიდებელ ეკლესიას ენიჭება.

საქართველოს იმ მოქალაქეებს, რომელიც მართლმადიდებელი ეკლესიის მრევლს არ წარმოადგენენ, ცვლილების შემდეგ საკუთარი რელიგიური უფლებების რეალიზების საშუალება აქვთ. ჩემი აზრით, ეს ცვლილება უდავოდ წინ გადადგმული ნაბიჯია.

# ხანონი ჰეხსონაღი ინფორმაციის დასვის მესახე

თინა ყიფშიძე



პერსონალური მონაცემების შესახებ კანონში მთავარი სირთულე იურისტებისათვის მისი ბუნდოვანებაა. კანონის მიხედვით, 2013 წლიდან იქმნება პერსონალური ინფორმაციის დაცვის ინსპექტორის თანამდებობა, რომელიც პრემიერ-მინისტრმა უნდა დაამტკიცოს სპეციალური საბჭოს წარდგინების შემდეგ. ინსპექტორს საჯარო ინტერესის არსებობის შემთხვევაში შეუძლია სენსიტიური პერსონალური ინფორმაციის დამუშავება, რაც მის გავრცელებასაც გულისხმობს.

ინსპექტორის აპარატი ყველა საჯარო და კერძო დაწესებულებებს თანამშრომლებისა და ბენეფიციარების პერსონალური ინფორმაციის დამუშავებაში კონსულ-

ტაციებს გაუწევს, განიხილავს საჩივრებს და საზოგადოებას აუხსნის, თუ როგორ ხდება ქვეყანაში პერსონალური ინფორმაციების დამუშავება. მოქალაქეთა პერსონალური ინფორმაციის გასაჯაროებისგან დაცვაც მისი მოვალეობა იქნება.

„პოლიტიკური შეხედულება, ეთნიკური და რელიგიური კუთვნილება, ჯანმრთელობის მდგომარეობა, სექსუალური ორიენტაცია – ეს და სხვა მსგავსი სენსიტიური პერსონალური ინფორმაცია შეიძლება გავრცელდეს საჯარო ინტერესის დაცვის მიზნით, თუმცა კანონში არაა დაკონკრეტებული, რა იგულისხმება საჯარო ინტერესებში, ეს კანონის ირგვლივ ბუნდოვანებას ამტარებს. კანონის პირვე-

**■ კონვენცია ამბობს, რომ სახელმწიფომ მხოლოდ იმ შემთხვევაში უნდა დაუშვას სენსიტიური პერსონალური ინფორმაციის დამუშავება, თუ მას აქვს შესაბამისი გარანტია და გამოცდილება იმისა, რომ არ მოხდება მისი გამჟღავნება.**



ლი მოსმენის მიღების დროს შეგვიპირდნენ, რომ რაღაცებს შეცვლიდნენ, თუმცა საბოლოოდ შეუცვლელად მიიღეს. კანონის მიხედვით, ჩნდება პერსონალური ინფორმაციების დაცვის ინსპექტორი, რომელსაც კომისია დამტკიცებისათვის პრემიერ-მინისტრს წარუდგენს. მიგვაჩნია, რომ ეს პარლამენტმა უნდა გააკეთოს. ამგვარად კონტროლის უფრო ეფექტიანი მექანიზმები იქნება, ვიდრე აღმასრულებელი ხელისუფლების ერთ ვერტიკალში შეიძლება იყოს”, – ამბობდა „ლიბერალთან“ საუბრისას იურისტი ვახუშტი მენაბდე.

კანონის შექმნის საჭიროება ევროკავშირის მოთხოვნებმა განაპირობა. გაურკვეველი იყო კერძო ორგანიზაციები რა პირად მონაცემებს ფლობდნენ. მაგრამ, როგორც იურისტები ამბობდნენ, ევროკავშირის დირექტივების სწორხაზოვანმა გადმოტანამ ქართულ რეალობაში ბუნდოვანი კანონი შექმნა.

**კომენტარი**

**ვახუშტი მენაბდე**

იურისტი

„ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია“



„პერსონალურ მონაცემთა შესახებ კანონი ევროკავშირის დირექტივის ქართული ვარიანტია, რომელიც, ასევე პერსონალურ მონაცემთა დაცვას ეხება. ძალიან ბევრ რამეში ისინი ერთმანეთს ემთხვევა, თუმცა ჩვენს კანონს გარკვეული სისტემური ხარვეზები გააჩნია. მისი გამარტებისთვის საჭიროა რამდენიმე საკანონდებლო აქტის ერთობლივი ინტერპრეტაცია.

შემოდის პერსონალური მონაცემების დაცვის ინსპექტორის თანამდებობა. მას ნიშნავს არა პარლამენტი, არამედ პრემიერ-მინისტრი. არის კომისია, რომელშიც შედიან პარლამენტის წარმომადგენლები, ხელისუფლების წარმომადგენლები,

არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები. ისინი შეარჩევენ კანდიდატს და პრემიერ-მინისტრს წარუდგენენ. ჩვენ მიგვაჩნდა, რომ ეს საკანონმდებლო ორგანომ უნდა გააკეთოს იგივე პრინციპით, როგორითაც ომბუდსმენს ნიშნავს. ბევრ ევროპულ ქვეყანაში სწორედ ასეთი მიდგომა არსებობს. რამდენადაც აღმასრულებელი ხელისუფლება ძლიერია და საკონსტიტუციო ცვლილებების შემდეგ პრემიერ-მინისტრის ინსტიტუტი კიდევ უფრო ძლიერდება, უპირანი იქნებოდა პერსონალური მონაცემების დაცვის ინსპექტორი საკანონმდებლო ხელისუფლებას დაენიშნა და ამგვარად, ის ადამიანის უფლებების დაცვაზე უფრო მეტად ორიენტირებული იქნებოდა.

ამ კანონით პერსონალური ინფორმაციის დამუშავების საკითხი ნყდება. ინფორმაციის დამუშავებაში იგულისხმება მისი გავრცელება. თავად ფაქტი, რომ სენსიტიური მონაცემები მუშავდება, არ ენიშნავს ადამიანის უფლებების სტანდარტებს, მაგრამ არსებობს პერსონალური მონაცემების დაცვის კონვენცია, რომელზეც საქართველოცაა მიერთებული. კონვენცია ამბობს, რომ სახელმწიფომ მხოლოდ იმ შემთხვევაში უნდა დაუშვას სენსიტიური პერსონალური ინფორმაციის დამუშავება, თუ მას აქვს შესაბამისი გარანტია და გამოცდილება იმისა, რომ არ მოხდება მისი გამჟღავნება. ჩვენ მიგვაჩნია, რომ ამ ეტაპზე ისეთი ფართო საფუძვლები, რომელიც კანონშია მოცემული, დაუშვებელია. ჩვენს ადმინისტრაციულ სტრუქტურებს არ აქვთ პერსონალური ინფორმაციის დამუშავების გამოცდილება, ამ კანონისა და ამგვარი რეგულირების ჩარჩოებში მუშაობის პრაქტიკა არ გვაქვს. ამიტომაც, ასეთი ფართო საფუძვლებით არ უნდა მომხდარიყო ინფორმაციის დამუშავება, მაქსიმალურად მცირე უნდა იყოს ის შემთხვევები, როდესაც პერსონალური ინფორმაციის დამუშავება შესაძლებელი იქნება.



გადაცემა

**ლიბერალი**



საბიძი  
შოქოძე  
**98.5 FM**

ყოველ საგუშაო დღეს  
სალამოს 7 საათზე

რაფიო „სხელი შოკოლადის“

თეარკი

[www.facebook.com/TalkShowLiberali](http://www.facebook.com/TalkShowLiberali)

# აღსასჯელი მართლმართლება

მეგის ქარდავა, დავით ჭაკუა, გიორგი ავსაჯანიშვილი, ალექსანდრე თოლორდავა, გიორგი ბუთლიაშვილი, ვაჟა ცხვედიანი, ალექსანდრე მუხაძე, შოთა თოლორდავა... ეს იმ პირთა არასრული ჩამონათვალია, რომლებსაც ასობით პატიმარი წამებასა და არაადამიანურ მოპყრობაში ადანაშაულებს, დღესდღეობით ისინი სამსახურიდან გათავისუფლებულნი არიან. თუმცა, გამოძიება დღემდე არ დაწყებულა.

## ზურაბ ვარდიაშვილი

### მეგის ქარდავა და ალექსანდრე მუხაძე

მეგის ქარდავას შინაგან საქმეთა ყოფილი მინისტრის, ბაჩო ახალაიას მარჯვენა ხელს უწოდებენ – ექსმინისტრი ყოველთვის ცდილობდა ქარდავა გვერდით ჰყოლოდა. 2006 წელს, როდესაც ახალაია სასჯელალსრულების დეპარტამენტს ხელმძღვანელობდა, ქარდავა N7 საპყრობილის დირექტორი იყო. 2007 წელს ის უკვე სამეგრელო-ზემო სვანეთის შსს-ს სამხარეო სამმართველოს უფროსის მოადგილეა. ამავე პერიოდში სამეგრელო-ზემო სვანეთის პროკურორად ბაჩო ახალაიას მამა, როლანდ ახალაია მუშაობდა. როდესაც ახალაია თავდაცვის მინისტრი გახდა, ქარდავა სამხედრო პოლიციის უფროსად დაინიშნა, ის ახალაიას შინაგან საქმეთა სამინისტროშიც თან გაჰყვა.

შს მინისტრის პოსტიდან ბაჩო ახალაიას გადადგომის შემდეგ მეგის ქარდავა ზუგდიდში დაბრუნდა. კოალიცია „ქართული ოცნების“ ერთ-ერთი ლიდერისა და მაჟორიტარი კანდიდატის, ირაკლი ალასანიას თქმით, ის როლანდ ახალაიას საარჩევნო შტაბს არაოფიციალურად ხელმძღვანელობს. ყოფილი მინისტრის მამა, საპარლამენტო არჩევნებში ალასანიას კონკურენტი.

მეგის ქარდავა სახალხო დამცველის ანგარიშებში რამდენჯერმე მოხვდა. 2008 წლის მოხსენებში ვკითხულობთ: „კვლავ სერიოზულ პრობლემად რჩება ადამიანთა წამება, წამების საქმეების არაეფექტური გამოძიება, ან გამოძიებაზე საერთოდ უარის თქმა. გამოძიებას დღე-

მდე არაფერი გაუკეთებია 2008 წლის იანვარში სამეგრელო-ზემო სვანეთის სამხარეო პოლიციაში ექიმ გოჩა ეხვიაას წამებისა და თავისუფლების უკანონო აღკვეთის ფაქტზე. კიდევ ერთხელ გავიმეორებთ, რომ გოჩა ეხვიაას წამებაში უშუალოდ მონაწილეობდნენ სამხარეო პოლიციის უფროსი თენგიზ გუნავა და მისი მოადგილე მეგის ქარდავა“.

კიდევ ერთი შემთხვევა, რომელშიც მეგის ქარდავას სახელი ფიგურირებს, მალხაზ არქანიას საქმეა.

პატიმარ არქანიას მონაყოლის მიხედვით, 2011 წლის 19 მაისს N8 საპყრობილეში გადაიყვანეს. „მეორე დღეს დირექტორის კაბინეტში ამიყვანეს, სადაც მეგის ქარდავა დამხვდა, მან მითხრა, რომ ზუგდიდში მომხდარ ტერორისტულ აქტებთან დაკავშირებით აღიარებითი ჩვენება დამეწერა. მე განუწმარტე, რომ აღნიშნულ დანაშაულებთან არანაირი შეხება არ მქონია, რაზეც მან უთხრა ჩემთვის უცნობ ორ პირს, რომ ჩავყვანე კარანტინში.“

ჩაყვანის დროს ისინი მირტყამდნენ. მიმიყვანეს ერთ-ერთი საკნის კართან და შემახედეს სათვალთვალოში, სადაც დავინახე, როგორ აუპატიურებდა მამაკაცი მამაკაცს. თან მეუბნებოდნენ, რომ კარგად მეყურებიან და დამემახსოვრებიან. მეუბნებოდნენ, რომ თუ არ დავწერდი აღიარებით ჩვენებას, მეც იმავე მდგომარეობაში აღმოვჩნდებოდი“.

არქანიას თქმით, მან ჩვენება დაწერა, თუმცა ქარდავას არ მოეწონა და აიძულა ფურცელი შეეჭმა.

ქარდავას სახელი დაზვერვის პოლკოვნიკის, სერგო თეთრაძის გარდაცვალების ამბავსაც უკავშირდება. თეთრაძე 2011 წლის 17 სექტემბერს საკუთარ სახლში დააკავეს, 24 სექტემბერს კი, ოჯახს შეატყობინეს, რომ პატიმარი გლდანის საპყრობილეში გულის შეტევით გარდაიცვალა.

სასჯელალსრულების სისტემის ყოფილი თანამშრომელი ვლადიმერ ბედუკაძე, რომელმაც ციხიდან წამების ამსახველი ვიდეოები გამოიტანა, თეთრაძის მკვლელობაში ბრალს ქარდავას სდებს და ამტკიცებს, რომ ყოფილი პოლკოვნიკი წამებით მოკლეს.

ბედუკაძე თეთრაძის წამებაში ქარდავასთან ერთად, ალექსანდრე მუხაძესაც ადანაშაულებს.

ალექსანდრე მუხაძე, მეტსახელად „ქილერა“ გლდანის ციხის სამკურნალო დანესებულებას ხელმძღვანელობდა, პროფესიით ექიმი მუხაძე სასჯელალსრულებით დანესებულებაში 2006 წელს ბაჩო ახალაიასთან ერთად მივიდა.

26 სექტემბერს N8 დანესებულების პატიმარმა ოლეგ რამიშვილმა „ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციას“ წერილი მისწერა. რამიშვილი, მისივე განცხადების მიხედვით, ადმინისტრაციასთან თანამშრომლობდა. სექტემბრის შუა რიცხვებში, სალამოს თერთმეტის ნახევარზე, ალექსანდრე მუხაძემ მას დაავალა, რომ სერგო თეთრაძისგან გაეგო, ვისთან თანამშრომლობდა და ვის აწვდიდა ინფორმაციას. პატიმრის განცხადებით, ის დატოვეს საკანში,



სადაც ერთ საათში „დამუშავების“ შემდეგ თეთრაძე მასთან უნდა შეეყვანათ. როგორც რამიშვილი წერს, ამ საკნიდან საკარანტინო ოთახები კარგად ჩანდა და ყველაფერი თავის თვალთ დაინახა:

„მე დავინახე, როგორ შევიდნენ თეთრაძესთან ოლეგ ფაცაცია და ალექო მუხაძე, ფაცაციას ხელში ხელკეტი ეჭირა, საკანში შესვლისთანავე, მე გავიგონე გინება, რასაც მოჰყვა თეთრაძეზე ფიზიკური ზემოქმედება. ოლეგ ფაცაცია გამეტებით ურტყამდა ხელკეტს, ხოლო ალექო მუხაძე მუშტებს, და როცა დაეცემოდა – წიხლებს. ეს გრძელდებოდა 15-20 წუთი“.

პატიმრის მონათხრობის მიხედვით, ცემის დროს თეთრაძე დაეცა და აღარ წამომდგარა. შემდეგ ის საკაცზე დაანვინეს და გაიყვანეს. მუხაძემ მეორე დღეს შეატყობინა, რომ თეთრაძეს გული ცუდად გაუხდა და გარდაიცვალა, „მე მივხდი, რომ ის მოკლეს“ – წერს პატიმარი.

**■ პატიმრის მონათხრობის მიხედვით, ცემის დროს თეთრაძე დაეცა და აღარ წამომდგარა. შემდეგ ის საკაცზე დაანვინეს და გაიყვანეს. მუხაძემ მეორე დღეს შეატყობინა, რომ თეთრაძეს გული ცუდად გაუხდა და გარდაიცვალა, „მე მივხდი, რომ ის მოკლეს“ – წერს პატიმარი.**

**დავით ჭაჭუა**

პატიმრების წამებისა და გაუპატიურების ამსახველი ვიდეოების გავრცელების შემდეგ, მინისტრმა ხათუნა კალმახელიძემ ვიდრე გადადგებოდა, სასჯელალსრულების დეპარტამენტის თავმჯდომარე დავით ჭაჭუა თანამდებობიდან გაათავისუფლა.

ჭაჭუა 2006 წელს სასჯელალსრულების დეპარტამენტის ოპერატიული განყოფილების უფროსი იყო, ამავე წელს დეპარტამენტის უსაფრთხოების სამსახურის უფროსად გადაიყვანეს. 2007-2008 წლებში ამავე დეპარტამენტის უფროსის

პირველი მოადგილეა, 2009 წლიდან კი – თავმჯდომარე.

ვლადიმერ ბედუკაძის ინფორმაციით, ჭაჭუა ბაჩო ახალაიას კადრია. ის პარტიისადმი ერთგულებითაც გამოირჩევა – მან „ნაციონალურ მოძრაობას“ 9 300 ლარი შესწირა, თუმცა მმართველი პარტიის სპიკერის, ჩიორა თაქთაქიშვილის თქმით, თანამდებობიდან გაათავისუფლების შემდეგ ჭაჭუას ეს თანხა უკან დაუბრუნეს. ამასთან, სასჯელალსრულების დეპარტამენტის ყოფილი უფროსი ღირსების ორდენის მფლობელიცაა.

24 სექტემბერს პრევენციის ჯგუფმა

რუსთაის N6 სასჯელალსრულების დაწესებულებაში მომიმღილე პატიმრები მოინახულა. მსჯავრდებულები სასჯელალსრულების დეპარტამენტის ყოფილი თანამშრომლების, მათ შორის, სასჯელალსრულების დეპარტამენტის ყოფილი თავმჯდომარის დავით ჭაკუას დასჯასაც ითხოვენ.

## ვაჟა ცხვედიანი

ვაჟა ცხვედიანი გლდანის ციხის სამკურნალო დაწესებულების დირექტორი იყო. პატიმრები წამებაში მასაც სდებენ ბრალს. ყოფილი პატიმრის, ალექსანდრე უსოვეის თქმით, 2010 წლის ივლისში რეჟიმის უფროსმა ალექსანდრე თოლორდავამ, უსაფრთხოების სამსახურის ხელმძღვანელმა გიორგი ავსაჯანიშვილმა და ვაჟა ცხვედიანმა ჯგუფურად სცემეს, რის შედეგადაც ნაწლავი გაუსკდა, ის ამბობს, რომ დავით ჭაკუას ბრძანებით აწამებდნენ. უსოვეი იხსენებს, რომ 2010-ში, როდესაც რეანიმაციაში იწვა, პერიტონიტით დაავადებული ადამიანი მოიყვანეს, რომელსაც ნაწლავი ჰქონდა გახვრეტილი. „მას აღიარებითი ჩვენება არ ჰქონდა დაწერილი. პირადად ერბეს დირექტორი, ვაჟა ცხვედიანი ამოვიდა და ქორუგს უთხრა, თუ ოპერაციას გააკეთებ, სამსახურიდან წადიო. საათნახევარში იმ კაცმა სული დალია“.

„ვაჟა ცხვედიანი დუბინკას მირტყამდა, მოიყვანეს ჩემს სახმარად „სომეხა“ – ათწლიან სროკზეა, აბსლუგაზეა, კამერით იღებდა ამას უსაფრთხოების უფროსი, 24 წლის ანჯაფარიძე. გულყრა დამემართა და ამან გადამარჩინა“, – ეს არის 2010 წლის 29 დეკემბრის ამონაწერი პატიმრის ახსნა-განმარტებიდან, ის ახლაც N18 სამკურნალო დაწესებულებაში იმყოფება და ეპილეფსიითაა დაავადებული.

## გიორგი ავსაჯანიშვილი

ადვოკატების მონათხრობში, სახალხო დამცველის ანგარიშებში, პატიმრების ახსნა-განმარტებებში, თუ ციხიდან გამოგზავნილ წერილებში, განსაკუთრებით ხშირად მოიხსენიება გლდანის ციხის უსაფრთხოების სამსახურის ყოფილი

უფროსის, გიორგი ავსაჯანიშვილის სახელი.

პატიმარი გიორგი ოქროპირიძე ექიმთან შეხვედრას ითხოვდა, როდესაც მისი მონათხრობის მიხედვით, ბეტონის იატაკზე დააგდეს და რამდენიმე ადამიანმა ცემა დაუწყო, „სახეში მირტყამდნენ გაშლილ ხელს, პერიოდულად მასხამდნენ ცივ წყალს ვედროებით, დასამცირებლად, ამ დროს შემოვარდა გიორგი ავსაჯანიშვილი, რომელმაც დაიწყო ყვირილი და გინება, დაიწყო ქამრის გახსნა, და მუქარა, რომ უნდა გავუშვატიურებინე, მე ვუბნებოდი, არ გრცხვენიათ, რას აკეთებთ, კვდები, ექიმი მჭირდება-მეთქი. რაზეც ავსაჯანიშვილი მოტრიალდა და თქვა, ამას არაფერი უშველისო და კვლავ გაუშატიურებით დამემუქრა, ის სხვა თანამშრომლებმა გაიყვანეს, ამის შემდეგ დამაგდეს სველ იატაკზე, მუცლით, სადაც 30-40 წუთი ვიმყოფებოდი“.

სახალხო დამცველის თანამშრომლებთან საუბრისას მსგავს შემთხვევას აღწერს, პატიმარი კახაბერ ბ. – „მსჯავრდებულის მონათხრობით, 2011 წლის 27 ნოემბერს, ღამის საათებში, N17 დაწესებულებიდან თირკმლის მწვავე შეტევით, სასწრაფო წესით, გადმოიყვანეს N18 სამკურნალო დაწესებულებაში და მოათავსეს T-9 საკანში. მსჯავრდებულის თქმით, 2011 წლის 28 ნოემბრის საღამოს ჰქონდა გაუსაძლისი ტკივილები, რის გამოც ითხოვდა ექიმის ნახვას. მსჯავრდებულის დაჟინებული თხოვნის საპასუხოდ N18 დაწესებულების თანამშრომლებმა იგი ჩაიყვანეს დაწესებულების მორგში და სასტიკად ცემეს. ამასთან, ერთ-ერთი თანამშრომელი, გიორგი ავსაჯანიშვილი, მას დაემუქრა გაუშატიურებით. კახაბერ ბ. აღნიშნავდა, რომ ზემოაღნიშნული ფაქტის შემდეგ იგი დაახლოებით 30-40 წუთის მანძილზე ხელებზე ბორკილდადებული მუცლით იწვა მორგის იატაკზე“, – ვკითხულობთ, სახალხო დამცველის 2011 წლის ანგარიშში.

მოგვიანებით პატიმარს ავსაჯანიშვილმა მუქარითა და გინებით დაანერინა, რომ დაზიანებები, რომლებიც მსჯავრდებულს აღენიშნებოდა, მან თავად მიიყენა და რომ N18 დაწესებულების ად-

მინისტრაციის თანამშრომლების მიმართ პრეტენზია არ გააჩნდა.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ჩამოთვლილი პირების მიმართ დღემდე გამოძიება არ დაწყებულა. პრეზიდენტისა და სასჯელალსრულების მინისტრის ინიციატივით, უნდა შეიქმნას დამოუკიდებელი საგამოძიებო კომისია, რომელიც სასჯელალსრულების სისტემაში ადამიანის უფლებათა დარღვევის ფაქტებს შეისწავლის. თუმცა, არასამთავრობო ორგანიზაციები მიიჩნევენ, რომ კომისია დამოუკიდებელი იურისტებისა და ფსიქოლოგებისგან უნდა დაკომპლექტდეს და არა პრეზიდენტისა და მინისტრის ნდობით აღჭურვილი პირებისგან.

ამ ეტაპზე სულ დაკავებულია 18 ეჭვმიტანილი, მათ შორის, სასჯელალსრულების დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილე, და ციხის ორი დირექტორი.

„ეს სრულიად არასაკმარისია“, – ამბობს „ლიბერალთან“ საუბარში საქართველოს პარლამენტის ადამიანის უფლებათა დაცვის კომიტეტის წევრი დიმიტრი ლორთქიფანიძე. ის იხსენებს, რომ სახალხო დამცველის ანგარიშებს „სულ თითზე ჩამოსათვლელი დეპუტატები ისმენდნენ.“ მისი თქმით, სამი წელია ის სასჯელალსრულების ყოფილი მინისტრის პასუხისმგებლობის საკითხს გამუდმებით აყენებდა, ხოლო შესაბამის ორგანოებს წამების ფაქტების გამოძიებისა და ადეკვატური რეაგირებისგენ მოუწოდებდა, „თუმცა მათი მხრიდან მხოლოდ დემაგოგიური პასუხები ისმოდა“.

სად იყო აქამდე პროკურატურა? ეს კითხვა საქართველოს პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა 19 სექტემბერს იუსტიციის მინისტრს დაუსვა.

„მსგავსი რაღაცა, ყოველთვის შეიძლება მოხდეს, მაგრამ ამ მასშტაბით, ამდენი ხანი?“, – განაგრძო მან.

იღებს თუ არა პასუხისმგებლობას საქართველოს მთავარი პროკურატურა? და რატომ არ იწყება გამოძიება იმ პირების მიმართ, რომელთაც ხელს მრავალი პატიმარი ადებს? „ლიბერალი“ ამ კითხვებზე პასუხის მიღებას საქართველოს იუსტიციის სამინისტროსგან ცდილობდა, თუმცა მის პრესსამსახურთან დაკავშირება შეუძლებელი აღმოჩნდა. **□**



[www.radiotavisupleba.ge](http://www.radiotavisupleba.ge)



# რადიო თავისუფლება

იპოვე თავისუფლება



09:00 - 10:00

**FM 107.4**

18:00 - 19:00

15:00 - 15:45

**FM 105.9**

00:00 - 00:45



# ახახუნდროვნები საქართველოს პენიტენსიუხ სისტემაში

გლდანის მე-8 საპყრობილეში მომხდარი წამების ფაქტების გავრცელების შემდეგ ყველამ, მათ შორის, ხელისუფლებამაც, აღიარა „სისტემური კრახი“. როგორი იყო ამ სისტემაში მოხვედრილ არასრულწლოვანთა მდგომარეობა? ირღვეოდა თუ არა მათი უფლებები? „ლიბერალი“ ამ შეკითხვებზე პასუხის გაცემას შეეცადა.

ლიკა ზაკაშვილი



2012 წლის 8 აგვისტოს ავჭალის არასრულწლოვანთა კოლონიაში ბუნტი მოხდა. ინციდენტში დაწესებულების 122 მსჯავრდებულიდან უმრავლესობა მონაწილეობდა. ბუნტის ორგანიზატორი თორმეტი არასრულწლოვანი რუსთავის მე-17 საპყრობილეში გადაიყვანეს.

მომხდარზე სისხლის სამართლის საქმე აღიძრა. პროკურატურის ინფორმაციით, 2012 წლის აგვისტოს „ბუნტის“ საქმის გამოძიება გრძელდება.

ციხის ადმინისტრაციის ინფორმაციით, ბუნტის მიზეზი მოზარდებს შორის დაპირისპირება გახდა. იურიდიული

დახმარების, სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტრომ ბუნტის მიზეზი ოფიციალურად ასე განმარტა: „8 აგვისტოს ზოგიერთი არასრულწლოვანი მსჯავრდებულის მიერ ინსპირირებული იქნა დადგენილი დღის წესრიგის უხეში დარღვევა, რამაც ინფრასტრუქტურისა

და ინვენტარის დაზიანება გამოიწვია“.

სახალხო დამცველმა კოლონია 2012 წლის 9 აგვისტოს მოინახულა, რის შემდეგაც გაავრცელა სამინისტროს ოფიციალური პოზიციის საპირისპირო განცხადება. განცხადებაში აღნიშნული იყო, რომ მსჯავრდებული ბავშვების პროტესტი დაწესებულებაში ამოქმედებულ შეზღუდვებს, არასათანადო მოპყრობის შემთხვევებსა და ახალ სარეჟიმო მოთხოვნებს უკავშირდებოდა.

აგჭალის დაწესებულებაში ფსიქო-სარეაბილიტაციო პროგრამების განმხორციელებელი ორგანიზაციების თა-

ნარმატებული დირექტორი სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის მაშინდელმა უფროსმა ბაჩო ახლაიამ.

თავად ხათუნა ჯაპავას თქმით, ნასვლაზე პატაკის დაწერა პირადად დეპარტამენტის უფროსმა სთხოვა. „ახლაიამ მითხრა – ჩვენ სხვა მეთოდით უნდა ვიმუშაოთ, „ახალი სისხლი“ უნდა შევუშვათ“, – იხსენებს „ლიბერალთან“ ხათუნა ჯაპავა.

ჯაპავას შემდეგ აგჭალის კოლონიაში დირექტორის პოზიცია მე-7 საპყრობილის დირექტორმა, რამაზ კაკუშაძემ დაიკავა. გადაუმონმებელი ინფორმა-

კოლონიაში 2010 წლამდე კრიზისული ოთახი ჰქონდა გახსნილი. ორგანიზაციის დირექტორი მარიამ ჯიშკარიანი რამაზ კაკუშაძეს მკაცრ მმართველად ახასიათებს და ამბობს, რომ ის კოლონიაში ყველაფერს აკონტროლებდა.

„არასრულწლოვნები ჰყვებიან, რომ კოლონიაში არაჰუმანურ მოპყრობას ჰქონდა ადგილი. საპყრობილეში იყო აუზი, სადაც აიძულებდნენ, რომ ჩაცმულებს ებანავათ. შორტებით სიარულს უკრძალავდნენ. ჰყვებიან, რომ სცემდნენ“, – აღნიშნა მარიამ ჯიშკარიანმა „ლიბერალთან“ საუბრისას.

მაია ცირამუას თქმით, მიუხედავად იმისა, რომ არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების რეფორმა უშუალოდ სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის თანამშრომლობით ხორციელდებოდა, სულ მალე გაჩნდა პირველი ნიშნები და ცხადი იყო, რომ რეფორმას ებრძოდნენ.

„ბავშვებით მანიპულირებდნენ და ცდილობდნენ, რომ ბავშვები სოციალურ მუშაკებთან დაეპირისპირებინათ. იყო ეჭვი, რომ ისმინებოდა მათი, ანუ მსჯავრდებული არასრულწლოვნისა და ფსიქოლოგის სრულიად კონფიდენციალური საუბრები. ბავშვების სიმპტომებითა და მდგომარეობით ვხვდებოდით, რომ ყველაფერი რიგზე არ იყო. როცა ცნება „შიშზე“ არასრულწლოვანი მსჯავრდებულის პირველი ასოციაცია არის „ბადრაგი“, ყველაფერი ისედაც ცხადია. თუმცა, ჩვენთან ურთიერთობაში მსჯავრდებულებს არ დაუფიქსირებიათ, რომ მათ მიმართ არასათანადო მოპყრობას ჰქონდა ადგილი“, – ამბობს მაია ცირამუა.

ცემისა და არასათანადო მოპყრობაზე თავად არასრულწლოვნები საუბრობენ. არასრულწლოვანთა აღიარებები ერთ-ერთმა უფლებადამცველმა ორგანიზაციამ მოგვანოდა.

„ზონაში ბავშვებს ამცირებდნენ, რაციის ტარს ურტყამდნენ გარეთ... დიტო ხარაბაძემ და დიტო კერესელიძემ ცემეს“.

„ბავშვებს ცემდნენ დიტო ხარაბაძე, ხუხია, დიტო კერესელიძე, რამაზ კაკუშაძე (დირექტორი) თამაზ ჯაჭვაძე“.

■ სახალხო დამცველის ანგარიშებში არასრულწლოვანთა

დაწესებულებაში არასათანადო მოპყრობის მცირე

რაოდენობის ფაქტები აისახა. 2010 წლის ანგარიშში

წერია, რომ „ზოგადად, არასრულწლოვანთა მიმართ

დამოკიდებულება და მოპყრობა საქართველოს პენიტენციურ სისტემაში დამაკმაყოფილებელია“.

ნამშრომელთა თქმით, დაწესებულებაში არასრულწლოვანთა უფლებრივი მდგომარეობის დარღვევების შესახებ კონკრეტული ფაქტების შესახებ მათთვის ცნობილი არ იყო, თუმცა ზოგიერთი ბავშვის ემოციური და ფსიქოლოგიური მდგომარეობა მიანიშნებდა, რომ კოლონიაში ბავშვთა უფლებების დაცვის ხარისხი არცთუ სახარბიელო უნდა ყოფილიყო.

ხათუნა ჯაპავა კოლონიის ყოფილი დირექტორია, ის კოლონიაში 2004-2007 წლებში მუშაობდა და ამ პოსტზე ყოფილი იუსტიციის მინისტრის, გიორგი პაპუაშვილის გადანყვებილებით დაინიშნა.

არასამთავრობო ორგანიზაცია „ნამებისა და მსხვერპლთა დაცვის ცენტრის“ (GCRT) ფსიქოლოგის მაია ცირამუას თქმით, ხათუნა ჯაპავას დირექტორობის პერიოდს ბავშვები ყველაზე დადებითად ახასიათებენ. თუმცა, მაია ცირამუასთვის უცნობია, რატომ გაათავისუფლა დაკავებული პოზიციიდან

ციით, კაკუშაძე პავლე კუბლაშვილის მამიდაშვილია და ის სისტემაში კოტე კუბლაშვილმა იუსტიციის მინისტრის მოადგილეობის პერიოდში მიიყვანა. შეგახსენებთ, რომ კოტე კუბლაშვილს იუსტიციის მინისტრის მოადგილის პოზიცია 2000-2003 წლებში ეჭირა. 2012 წლის აგვისტოს ბუნტი კაკუშაძის დირექტორობის პერიოდში მოხდა, რის შემდეგაც ის სასჯელაღსრულების დეპარტამენტში გადაიყვანეს.

ხდებოდა თუ არა კაკუშაძის დირექტორობის დროს აგჭალის ბავშვთა კოლონიაში წამების, ცემის და არასათანადო მოპყრობის ფაქტები? ამ კითხვაზე არასრულწლოვანთა კოლონიაში მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს, მართალია, პირდაპირი სამხილები არა აქვთ, თუმცა, ფიქრობენ, რომ ამგვარ მოპყრობას მაინც ჰქონდა ადგილი.

არასამთავრობო ორგანიზაცია ნამების მსხვერპლთა რეაბილიტაციის ცენტრ „ემპათიას“ არასრულწლოვანთა

„ბუნტზე დაკითხვაზე გამომძიებელმა არ ჩანერა ცემაზე, ეგ არაფერ შუაშიაო“.

„აეჭალაში კატასტროფა იყო, კაკუშაძემ ვენტილატორი გადამარტყა თავზე, სალამოს გვცემდნენ ხოლმე ბავშვებს თამაზ ჭავჭავაძე, დიტო ხარაბაძე და დიტო კერესელიძე.“

არასრულწლოვანთა დაწესებულებაში ფსიქოსოციალური პროგრამები 2006 წლიდან ხორციელდება. შეთანხმების თანახმად, 2010 წლამდე კოლონიაში კვირაში ორჯერ, ორი-ორი საათით შედიოდნენ „წამებისა და მსხვერპლთა დაცვის ცენტრის“ ფსიქოლოგები.

2010 წლიდან იუსტიციის სამინისტროსთან ერთად, გაეროს ბავშვთა ფონდის დაფინანსებით, გადაამზადდნენ ფსიქოლოგები და სოციალური მუშაკები, რომლებიც ხუთი სამუშაო დღე დილის 9 საათიდან 6-მდე დაწესებულებაში ბავშვთა ფსიქორეაბილიტაციაზე მუშაობდნენ. ამჟამად ეს პროცესი დროებით შეჩერებულია, რადგან სარეაბილიტაციო სამუშაოების გამო არასრულწლოვანები სხვადასხვა სასჯელსრულლებით დაწესებულებაში არიან გადაყვანილი.

რეფორმის მთავარი მიზანი თითოეული არასრულწლოვნის მიმართ ინდივიდუალური მიდგომის დანერგვა იყო. არასრულწლოვან მსჯავრდებულს უნდა ჰქონოდა ინდივიდუალური სამუშაო გეგმა. შეიქმნა ე.წ. მულტიდისციპლინური გუნდი – ექიმის, ფსიქოლოგის, სოციალური მუშაკის მონაწილეობით. ინდივიდუალური სამოქმედო გეგმის შედგენამდე ხდებოდა ბავშვის ბიოფსიქოსოციალური პროტრეტის შესწავლა, მისი საჭიროებების მოკვლევა და საჭიროებებზე დაყრდნობით მულტიდისციპლინალური ჯგუფი გეგმავდა კონკრეტულ გეგმას.

რეფორმას, რომელიც გაეროს ბავშვთა ფონდის დაფინანსებით დაიწყო და რომელშიც სამი არასამთავრობო ორგანიზაცია იყო ჩართული, სასჯელსრულების დეპარტამენტის უფროსის მრჩეველი ანტონ ქელბაქიანი ხელმძღვანელობდა.

ანტონ ქელბაქიანი 2005-2006 წლებში სახალხო დამცველის მართლმსაჯულე-

ბის სამმართველოს სპეციალისტის პოზიციაზე მუშაობდა. 2006-2009 წლებში სასჯელსრულების დეპარტამენტის სამსახურის უფროსი იყო. 2009 წლიდან კი სასჯელსრულების დეპარტამენტის თავმჯდომარის თანაშემწეა.

წამების მსხვერპლთა რეაბილიტაციის ორგანიზაცია „ემპათიის“ ხელმძღვანელის, მარიამ ჯიშკარიანის თქმით, სიტუაცია 2009 წელს შეიცვალა, როცა 2009 მინისტრმა დიმიტრი შაშკინმა ცენტრ „ემპათიას“ ციხეებში სარეაბილიტაციო საქმიანობის განხორციელების უფლება მოკლევადიანი ხელშეკრულების პირობით მისცა. ვადის ამოწურვის შემდეგ, ახალმა მინისტრმა ხათუნა კალმახელი-

ძემ კი „ემპათია“ ბავშვთა კოლონიაში აღარ შეუშვა, მოტივი ის იყო, რომ კოლონიაში შედიოდნენ სხვა სარეაბილიტაციო პროგრამის ფსიქოლოგები.

სახალხო დამცველის ანგარიშებში არასრულწლოვანთა დაწესებულებაში არასათანადო მოპყრობის მცირე რაოდენობის ფაქტები აისახა. 2010 წლის ანგარიშში წერია, რომ „ზოგადად არასრულწლოვანთა მიმართ დამოკიდებულება და მოპყრობა საქართველოს პენიტენციურ სისტემაში დამაკმაყოფილებელია“.

სახალხო დამცველის 2008 წლის მეორე ნახევრისა და 2009 წლის საპარლამენტო მოხსენებებში მოხვდა რამდენიმე შემთხვევა, როდესაც არასრულწლოვნები ციხის თანამშრომელთა ან პოლიციის მხრიდან არასათანადო მოპყრობის მსხვერპლნი გახდნენ.

არასრულწლოვანთა უფლებრივი მდგომარეობა არამსამთავრობო ორგანიზაციების თქმით, ძირითადად, წინასწარი დაკავების ადგილებში ირღვეოდა.

არასრულწლოვანთა მიმართ არასათანადო მოპყრობის შემთხვევები დაფიქსირდა გლდანის მერვე საპყრობილეში, სადაც არასრულწლოვანთა კონტინგენტი ქალთა და არასრულწლოვანთა მე-5 დაწესებულებიდან 2010 წლის შემოდგომაზე გადაიყვანეს. 19 სექტემბერს ნაჩვენები არასრულწლოვანთა წამების ამსახველი ვიდეო-კადრები გლდანის მერვე საპყრობილეშია გადაღებული.

სახალხო დამცველის ანგარიშში აღნიშნული შემთხვევა უარყოფითად არის შეფასებული.

„მიუხედავად იმისა, რომ აქ არასრულწლოვნები იზოლირებულად არიან, აღნიშნული ქმედება დაუშვებელია და არღვევს საერთაშორისო სტანდარტებს. მოზრდილთა საპატიმრო დაწესებულებაში, მათი (არასრულწლოვნების) ჯანმრთელობის საჭიროებათა მონიტორინგი და გადამწყვეტა შეუძლებელია განხორციელდეს იმავე სტანდარტებითა და ხარისხით, როგორც წარსულში მათთვის შესაბამის ინსტიტუციაში ხდებოდა“, – წერია 2010 წლის სპეციალურ ანგარიშში. **■**

## აქჯანის ჟოცონი

▶ **GCRT ავჭალის ბავშვთა დაწესებულებაში 2006 წლიდან მუშაობს, მათ გაეროს ბავშვთა ფონდთან ერთად 2010 წელს 11 სოციალური მუშაკი და ფსიქოლოგი გადაამზადეს, რომლებიც კოლონიაში ყოველდღე, დილის 9 საათიდან 6 საათამდე, ბავშვთა ფსიქოსოციალური რეაბილიტაციის პროგრამით მუშაობდნენ. პროგრამა ამჟამად დროებით შეჩერებულია.**

▶ **ავჭალის არასრულწლოვანთა აღმზრდელობითი დაწესებულება ექსპლუატაციაში 2002 წლიდან შევიდა. 2010 წელს ტერიტორიაზე ახალი ადმინისტრაციული კორპუსის აშენების ხარჯზე ძველი ფართი მთლიანად დაეთმო სარეაბილიტაციო და საგანმანათლებლო პროგრამებს.**

▶ **ავჭალის დაწესებულებაში 2003 წელს 25 ბავშვი იყო, 2009 წლის მონაცემებით კი, იქ 160-ზე მეტი ბავშვი იხდოდა სასჯელს.**

▶ **2012 წლის აგვისტოს ბუნტის შედეგად მიყენებული ზარალი იმდენად დიდი იყო, რომ საჭირო გახდა ავჭალის დაწესებულების რეაბილიტაცია. არასრულწლოვანი მსჯავრდებულები, მიმდინარე სარეაბილიტაციო სამუშაოების გამო ახლაც გლდანის მე-8 და რუსთავის მე-17 დაწესებულებაში არიან გადაყვანილები.**





[www.ucnobifm.ge](http://www.ucnobifm.ge)



განათლება

## დავნი ჯონიხიხი ნიშნით მოხა ნანი

ილუსტრაცია: თათო ნაღაიძე / შიგაში

2005 წლის აპრილში საქართველოს პარლამენტმა ზოგადი განათლების შესახებ ახალი კანონი მიიღო. კანონის მიღებით დაიწყო განათლების სისტემის ახლებური რეფორმა, რომლის ერთ-ერთი მიზანიც სკოლების დამოუკიდებლობის ხარისხის გაზრდა იყო. 2008 წლამდე სკოლა ამ კურსით, ანუ დეცენტრალიზაციის პრინციპით ვითარდებოდა, ვექტორის შემობრუნების დროდ განათლების სფეროს წარმომადგენლები 2008 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების შემდგომ პერიოდს ასახელებენ.

გია მგელაძე, სტუდია „მონიტორი“

## დეცენტრალიზაციიდან ცენტრალიზაციისაკენ

2005 წელს ზოგადი განათლების შესახებ მიღებული ახალი კანონით სკოლას საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სტატუსი მიენიჭა, რაც სკოლის ავტონომიურობის მაღალ ხარისხს განაპირობებდა. შეიქმნა სამეურვეო საბჭო, სკოლებში დირექტორის თანამდებობა არჩევითი გახდა, მთელი რიგი მნიშვნელოვანი საკითხების გადაწყვეტის უფლება მიეცა პედაგოგიურ კოლექტივს, მოსწავლეთა თვითმმართველობას და მშობლებს. პედაგოგების, მოსწავლეების და მათი მშობლების სკოლის მართვაში მონაწილეობა ამ კანონის მონაპოვარი იყო. სკოლა დამოუკიდებელ სტრუქტურად ჩამოყალიბდა, მისი მართვა განათლების სამინისტროდან წამოსული დირექტივებით აღარ უნდა მომხდარიყო.

სიმონ ჯანაშია, რომელიც რამდენიმე წლის განმავლობაში განათლების სამინისტროში მუშაობდა, ამბობს, რომ 2008 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების შემდგომ მმართველ პარტიას და ხელისუფლებას სკოლის ავტონომიურობის შეზღუდვის და ცენტრალიზებულად მართვის სურვილი გაუჩნდა.

„საპრეზიდენტო არჩევნების შემდეგ სახელისუფლებო პარტიას გაუჩნდა პრეტენზია, რომ სისტემა აღარ ემსახურება, შესაძლებლობა აღარ არსებობს, რომ ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებმა სასკოლო სისტემის გავლით უპირატესობა მოიპოვონ არჩევნებში. ამ დროს პარტიამ გაარკვია, რომ სკოლები დამოუკიდებელია, მათ აღარ ემორჩილება და ამაში ხელს უწყობს სამინისტრო და ჩაითვალა, 2008 წლის საპრეზიდენტო არჩევნების შემდეგ, რომ სამინისტრო ისეთ სისტემას აგებდა, რომელიც, შესაძლოა, სახელმწიფო ინტერესების, ან, ასევე, პარტიული ინტერესების წინააღმდეგ მუშაობდა“, – ასე აფასებს პროცესს სიმონ ჯანაშია.

იგი ამბობს, რომ „ნაციონალური მოძრაობის“ წარმომადგენლებს მათთვის არასასურველი დირექტორების სამსახურიდან გათავისუფლების სურვილი

გაუჩნდათ. სიმონ ჯანაშია: „ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები თხოვდნენ რესურსცენტრების ხელმძღვანელებს, რომ მათთვის არასასურველი დირექტორები გაეთავისუფლებინათ, რაზეც რესურსცენტრების ხელმძღვანელები პასუხობდნენ, რომ ამისთვის არანაირი სამართლებრივი ბერკეტი არ ჰქონდათ და არც სამინისტროსგან ჰქონდათ მიღებული დირექტივა, რომ დახმარებოდნენ მათ.

ეს დამთავრდა იმით, რომ 2008 წელს, როდესაც დანიშნეს განათლების ახალი მინისტრი ბატონი გია ნოღია, მას დაუნიშნა პარტიამ მოადგილე, რომელიც მანამდე აჭარაში იყო განათლების მინისტრი, რომელმაც შეკრიბა რესურსცენტრების ხელმძღვანელები და პირდაპირ განუცხადა, რომ „ნაციონალურმა მოძრაობამ“ არჩევნებში“ მათ გამო წააგო, ან ისე

### საჯარო სკოლების პოლიტიკა

სიმონ ჯანაშია, ექსპერტი განათლების საკითხებში: „2005 წელს იყო პოლიტიკა, რომ სკოლები ყოფილიყვნენ რაც შეიძლება, ავტონომიურები და სახელმწიფო ცდილობდა, რომ საზოგადოებას აეღო პასუხისმგებლობა საკუთარი მოქალაქეების განათლებაზე. მას შემდეგ, რაც საზოგადოების დიდმა ნაწილმა გამოხატა უკმაყოფილება ამ პასუხისმგებლობის გამო და მას შემდეგ, რაც პარტიამ დაინახა, რომ მათ ხელისუფლებაში ყოფნას საფრთხეს უქმნიდა ასეთი სისტემა და, ზოგ შემთხვევაში, საერთოდ, დადებითი ცვლილებების განხორციელებასაც კი ხელს უშლიდა, გადაწყვიტა, რომ აერჩია სხვა პოლიტიკა. ეს არის ცენტრალიზებულად სიახლეების დანერგვის პოლიტიკა, როდესაც გადაწყვეტილებები მიიღება ცენტრში და შემდეგ სკოლას ევალება ამ გადაწყვეტილებების განხორციელება, მიუხედავად იმისა, ეთანხმებოდა, თუ არა ისინი ამ გადაწყვეტილებას, ან, მიუხედავად იმისა, შესაძლებელია, თუ არა, საერთოდ, ამ გადაწყვეტილების მიღება სკოლის დონეზე“.

ვერ გაიმარჯვა, როგორც უნდა გაემარჯვა“.

ამის შემდეგ რეფორმამ მიმართულე-ბა იცვლა. 2008 წლიდან საქართველოს პარლამენტმა ზოგადი განათლების შესახებ კანონში 30-მდე ცვლილება შეიტანა. განათლების სფეროს ექსპერტები ამბობენ, რომ ამ ცვლილებებით 2005 წელს აღებული კურსი შეიცვალა და რეფორმა, რომლის ერთ-ერთი მთავარი მიზანი სკოლის ავტონომიურობა იყო, წარსულს ჩაბარდა.

საკანონმდებლო ცვლილებების ანალიზი მოცემულია წიგნში, რომელიც არასამთავრობო ორგანიზაცია „სამოქალაქო განვითარების ინსტიტუტმა“ მოამზადა. გამოცემა განათლების სისტემაში არსებულ პრობლემებზე შვიდი ავტორის ანალიზს აერთიანებს.

ერთ-ერთი ავტორი, იურისტი გიორგი მშვენიერაძე: „2005 წელს მიღებული კანონი სკოლას აძლევდა მაღალ ავტონომიურობას, ხოლო დღევანდელი მდგომარეობით არსებული კანონი არის ბევრად უფრო ცენტრალიზაციისკენ მიმართული, ანუ განათლების სამინისტრო გაცილებით მეტ საკითხში ერევა სკოლის საქმიანობაში, ვიდრე ეს იყო გათვალისწინებული თავდაპირველად კანონის მიღების დროს“.

2008 წლიდან პარლამენტის მიერ ზოგადი განათლების შესახებ კანონში შეტანილი ცვლილებებიდან თქვენს ყურადღებას რამდენიმეზე შევაჩერებთ.

### სკოლის დირექტორები

ერთ-ერთი პირველი ცვლილება სკოლის დირექტორებს ეხება, ცვლილებამ შესაძლებელი გახადა სკოლის სამეურვეო საბჭოსათვის დირექტორობის იმ კანდიდატის განმეორებით წარდგენა, რომელიც დირექტორად სკოლის სამეურვეო საბჭომ ერთხელ უკვე არ აირჩია.

„ბუნებრივია, თუკი საბჭომ ერთხელ უკვე იმსჯელა და უარი განაცხადა დირექტორის დანიშვნაზე, ამავე კანდიდატის მეორედ წარდგენა, სავარაუდოდ, გარკვეული ზეგავლენის მატარებელი უნდა ყოფილიყო სამეურვეო

საბჭოზე. არა მგონია, რომ ორი კვირის, ან სამი კვირის შუალედში რაიმე ძირეული გადაფასება მომხდარიყო საბჭოს წევრების მსოფლმხედველობაში, ან გადაფასებაში დირექტორობის გარკვეული კანდიდატის მიმართ“, – ამბობს გიორგი მშენიერაძე.

მეორე მნიშვნელოვანი ცვლილებით საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრს დირექტორის უფლებამოსილების შეწყვეტის უფლება მიენიჭა. ასევე, უფლება მიეცა ახალი დირექტორის არჩევამდე დირექტორის მოვალეობის შემსრულებელი დანიშნოს. ნიშანდობლივია ის, რომ საქართველოს სკოლების დიდ ნაწილს დღეს სწორედ სამინისტროს მიერ დანიშნული მოვალეობის შემსრულებლები მართავენ. ამ ცვლილებებს უარყო-

ფითად აფასებს გიორგი გახელაძე, რომელიც განათლების სფეროს ექსპერტია და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში მუშაობს:

„აღმოჩნდება, რომ სკოლაში არის ან ფინანსური, ან იურიდიული, ან ადმინისტრაციული დარღვევები, შესაბამისად, დირექტორების გათავისუფლების საკითხი დგება. ამასობაში ეშვებება სამინისტროს მის მიერვე ინიცირებული საკანონმდებლო ცვლილება და მას უმარტივდება დირექტორის მოვალეობის შემსრულებლის გაგზავნა. ეს კი ნიშნავს, რომ დირექტორის მოვალეობის შემსრულებლის წარგზავნა წინამორბედი დირექტორის შესაცვლელად განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დღევანდელი ხელმძღვანელობის საკადრო პოლიტიკის ნაწილია

მათთვის სანდო ადამიანების უფრო მეტად ჩასანერგად სასკოლო სისტემაში“, – მიაჩნია გიორგი გახელაძეს.

## სკოლის სამეურვეო საბჭო

შემდეგი ცვლილებებით, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს გაუჩნდა უფლებამოსილება, გაფრთხილების გარეშე დაითხოვოს საჯარო სკოლის სამეურვეო საბჭო. ასევე, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს უფლება მიეცა ყველა საჯარო სკოლის სამეურვეო საბჭოში ერთ წევრი დანიშნოს, რომელიც აუცილებლად უნდა იყოს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ცენტრალური აპარატის წარმომადგენელი, კანონის ძველი რედაქციით ასეთი წევრი საზოგადოებრივი ორგანიზაციების წარდგინებით ინიშნებოდა.

„კანონის 2005 წლის თავდაპირველი რედაქციით სამინისტროს ჰქონდა სკოლის სამეურვეო საბჭოს დათხოვნის უფლება, მაგრამ ძალიან მკაცრად დადგენილი პირობების შემთხვევაში: ეს შეიძლებოდა მომხდარიყო წინასწარი გაფრთხილების შემდეგ, ასევე, ორჯერ ზედიზედ გადაწყვეტილების მიუღებლობა შეიძლებოდა გამხდარიყო სამინისტროს მიერ საბჭოს დათხოვნისა და ხელახალი არჩევის საფუძველი. ახლანდელ ცვლილებათა პაკეტში სამეურვეო საბჭოს დათხოვნა ბევრად უფრო გამარტივებული სამინისტროსთვის, ეს კი ნიშნავს, რომ სკოლის თვითმმართველობა და ავტონომია სახელმწიფოს მხრიდან ილახება“, – ამბობს გახელაძე.

მომდევნო ცვლილებით სამეურვეო საბჭოს ის წევრი, რომელიც ადგილობრივ თვითმმართველობას წარმოადგენს, შესაძლებელია არჩეული იყოს სამეურვეო საბჭოს თავმჯდომარედ. იურისტი გიორგი მშენიერაძე ამბობს, რომ ეს ცვლილებები სკოლის დამოუკიდებლობაზე პირდაპირ აისახა.

„სამინისტრომ აარჩია გზა, როდესაც მისთვის სანდო პირები, წარმომადგენლები, ამ სიტყვის ნამდვილი გაგებით, მიავირნა სამეურვეო საბჭოებში. ისი-

## ქანს სენსიტიუზაციისა

**2008 წლის შემდეგ ზოგადი განათლების შესახებ კანონში შეტანილი ცვლილებების ნაწილი ასე გამოიყურება:**

1. შესაძლებელი გახდა სამეურვეო საბჭოსათვის დირექტორობის იმ კანდიდატის განმეორებით წარდგენა, რომელიც დირექტორად სამეურვეო საბჭომ ერთხელ უკვე არ აირჩია;

2. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრს დირექტორის უფლებამოსილების შეწყვეტის უფლება მიენიჭა;

3. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს გაუჩნდა უფლებამოსილება, გაფრთხილების გარეშე დაითხოვოს საჯარო სკოლის სამეურვეო

საბჭო;

5. შეიცვალა სახელმწიფო ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებზე სახელმწიფო კონტროლის ცნება.

სკოლა ვალდებული გახდა შეასრულოს განათლების სამინისტროს ინდივიდუალური ადმინისტრაციული-სამართლებრივი აქტები;

7. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიენიჭა უფლებამოსილება;

8. ახალი დირექტორის არჩევამდე დირექტორის მოვალეობის შემსრულებელი დანიშნოს;

9. განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს უკვე სავალდებულოდ ნიშნავს ყველა საჯარო სკოლის სამეურვეო

საბჭოში ერთ წევრს, რომელიც აუცილებლად უნდა იყოს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ცენტრალური აპარატის წარმომადგენელი ან პირი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ტერიტორიული ორგანოების საშტატო განრიგით გათვალისწინებული შემადგენლობიდან. განსხვავებით კანონის ძველი რედაქციისაგან, ასეთი წევრი აღარ ინიშნება საზოგადოებრივი ორგანიზაციების წარდგინებით;

10. სამეურვეო საბჭოს ის წევრი, რომელიც ადგილობრივ თვითმმართველობას წარმოადგენს, შესაძლებელია არჩეული იყოს სამეურვეო საბჭოს თავმჯდომარედ.

ნი, შეიძლება, არ იღებენ პირდაპირ გადანყვევტილებებს, ფაქტობრივად, რა ხდება სამეურვეო საბჭოებში, ჩემთვის დღესდღეობით უცნობია, მაგრამ გარკვეულ როლს მაინც თამაშობენ გადანყვევტილების მიღების პროცესში. მათ აქვთ სათათბირო ხმის უფლება და მათი იქ ყოფნა, შეიძლება, გარკვეულ დისკომფორტს უქმნიდეს თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის კუთხით სამეურვეო საბჭოებს“, – ამბობს მშვენიერაძე.

## სკოლებს ევალებათ განათლების სამინისტროს ნორმატიული აქტების შესრულება

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ცვლილებით, საჯარო სკოლებს განათლების სამინისტროში გამოცემული ყველა ნორმატიული აქტის შესრულების ვალდებულება დაეკისრა. ამ ცვლილებას ასევე უარყოფითად აფასებენ განათლების სფეროში მომუშავე ადამიანები. თამარ მოსიაშვილი „სამოქალაქო განვითარების ინსტიტუტის“ თანამშრომელი და განათლებს სფეროს ექსპერტია. იგი ზემოხსენებული წიგნის ერთ-ერთი ავტორიც არის.

„რატომღაც შაშკინმა გადანყვიტა, რომ 2000-მდე სკოლის მართვა შესაძლებელია განათლების სამინისტროდან გაცემული დირექტივების საფუძველზე და ყველა სკოლამ უნდა შეასრულოს განათლების სამინისტროს დირექტივები. ამის შედეგად დაიკარგა ორიენტირი სკოლის საჭიროებებზე“, – ამბობს მოსიაშვილი.

2010 წლის 12 ნოემბერს განათლების მინისტრმა დიმიტრი შაშკინმა გამოსცა ბრძანება N837, რომელიც ყველა საჯარო სკოლისთვის სავალდებულო შესასრულებელია. ბრძანების მიხედვით, კერძო პირებს და იურიდიულ ორგანიზაციებს სკოლებში შესვლა შეეზღუდათ: „სკოლებში ლექციები, სემინარები, ტრენინგები უნდა ჩატარდეს მხოლოდ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს თანხმობით“, წერია ბრძანება N837-ში.

„სამოქალაქო განვითარების ინსტიტუტის“ ხელმძღვანელის, ია ანთაძის

ტყვით, ამ ბრძანებამ სკოლა დახურა არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და კერძო პირებისათვის. ანუ, თუკი მათ სურთ სკოლაში ტრენინგის ჩატარება, ან რაიმე სხვა სასარგებლო საქმიანობის განხორციელება, ნებართვა დირექტორისა და სამეურვეო საბჭოსგან კი არა, განათლების სამინისტროსგან უნდა ითხოვონ. სამინისტრო, კი როგორც წესი, ასეთ თხოვნებს არ აკმაყოფილებს.

„ჩვენმა ორგანიზაციამ რა თხოვნითაც მიმართა განათლების სამინისტროს,

**■ მანდატური უფლებამოსილია, დაესწროს სკოლის სამეურვეო საბჭოს, პედაგოგიური საბჭოს, დისციპლინური კომიტეტის და სააპელაციო კომიტეტის სხდომებს სათათბირო ხმის უფლებით. ისინი დარღვევებს აფიქსირებენ, ოქმში აღწერენ და დირექტორს სთხოვენ რეაგირებას. თუ დირექტორი არ რეაგირებს, მანდატურები სამინისტროს აყენებენ საქმის კურსში“.**

ტროს, ყველაფერზე უარი მიიღო; და მეორე, იმ საკითხებზეც კი, რაც არ არის მითითებული ამ ბრძანებაში, მაინც გაიძულდნენ, რომ მიმართო სამინისტროს ნებართვის თხოვნით“, – ამბობს ანთაძე.

837-ე ბრძანების გამოცემის პარალელურად, საჯარო სკოლები ჟურნალისტების აბსოლუტური უმრავლესობისთვის ჩაიკეტა, სკოლებში ვიდეო გადაღების უფლების მოთხოვნისას სკოლის ადმინისტრაცია უარს ამბობს და ჟურნალისტებს საგანმანათლებლო რესურსცენტრებში, ან განათლების

სამინისტროში ამისამართებს.

ერთ-ერთი ბოლო შემთხვევა ხაშურის რაიონში მოხდა, როდესაც „ქართლი.ჯი“-ს ჟურნალისტები ხაშურის ერთ-ერთ სკოლაში არ შეუშვეს. ჩვენ ხაშურის რესურსცენტრის ხელმძღვანელს ვკითხეთ, რატომ არ გვაძლევდნენ გადაღების უფლებას და ვთხოვეთ ენახებინა ის დოკუმენტი, რომელიც სამინისტროსა და რესურსცენტრის თანხმობის გარეშე, სკოლის დირექტორს უკრძალავს სკოლაში ჟურნალისტების შეშვებას.

ხაშურის რესურსცენტრის ხელმძღვანელმა დარეჯან გუგბერიძემ პირად საუბარში დაგვიდასტურა ასეთი დოკუმენტის არსებობა: „მე შემიძლია გაჩვენოთ ეს დოკუმენტი“, – ვკითხრა მან. თუმცა, საბოლოოდ მან მსგავსი შინაარსის დოკუმენტი ვერ წარმოგვიდგინა.

## მანდატური

საქართველოს პარლამენტის მიერ 2010 წლის 21 ივლისს განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებით განათლების სისტემაში ახალი სტრუქტურა – მანდატურის სამსახური – გაჩნდა. განათლების სამინისტრომ ახალი ინსტიტუტის ფართომასშტაბიანი პიარი წამოიწყო. მანდატურები თავდაპირველად დედაქალაქის შვიდ სკოლაში შევიდნენ, მოგვიანებით, მათ თბილისის და საქართველოს დიდი ქალაქების სკოლების უმრავლესობა მოიცვეს, მალე მანდატური საქართველოს ყველა სკოლაში შევა.

კანონმა მანდატურები ფართო უფლებებით აღჭურვა: მანდატურებს ევალებათ სკოლის შიდა და გარე პერიმეტრის კონტროლი, სკოლაში გამოვლენილი სამართალდარღვევის აღკვეთა, სოციალური ქცევის პრობლემების მქონე მოსწავლეებთან ურთიერთობა, მათ ქცევაზე დაკვირვება და კონტროლი, სკოლაში გამოვლენილი დარღვევების ელექტრონული საინფორმაციო ბაზის შექმნა.

მანდატური უფლებამოსილია, დაესწროს სკოლის სამეურვეო საბჭოს, პედაგოგიური საბჭოს, დისციპლინურ-

რი კომიტეტის და სააპელაციო კომიტეტის სხდომებს სათათბირო ხმის უფლებით. ისინი დარღვევებს აფიქსირებენ, ოქმში აღწერენ და დირექტორს სთხოვენ რეაგირებას. თუ დირექტორი არ რეაგირებს, მანდატურები სამინისტროს აყენებენ საქმის კურსში“.

ექსპერტების თქმით, ზემოთ ჩამოთვლილი ფუნქციების შესასრულებლად მანდატურს ერთდროულად დასჭირდება ფსიქოლოგის, სოცმუშაკის, ექიმის უნარ-ჩვევები და კვალიფიკაცია.

როგორ ამზადებენ მანდატურებს? ამ შემთხვევაში კანონი ლმობიერია. მანდატური შეიძლება გახდეს 20 წელს მიღწეული საქართველოს მოქალაქე. მას, საკმარისია, ჰქონდეს საშუალო განათლება და მუშაობისთვის აუცილებელი ჯანმრთელობის მდგომარეობა. მანდატურად დანიშნვისთვის სამი ეტაპი უნდა გაიარო: ჩააბარო ტესტი უნარ-ჩვევებში, გაიარო გასაუბრება და პოლიციის აკადემიაში სამკვირიანი გადამზადების კურსი.

„ეს როლი რომ შეასრულოს, მანდატურს უნდა ჰქონდეს ფსიქოლოგის და სოცმუშაკის ცოდნა და უნარ-ჩვევები. ბავშვის განვითარების კანონზომიერება უნდა იცოდეს და ეს არაა ადვილი, ამ ცოდნას სამკვირიანი ტრენინგებზე ვერ მიიღებს. უნდა ჰქონდეს კონფლიქტების დარეგულირების უნარი, ამის სწავლაც სამ კვირაში შეუძლებელია. მას უნდა ჰქონდეს მშობლებთან ურთიერთობის უნარი, შეეძლოს რთულ ბავშვებთან ურთიერთობა, სამ კვირაში ვერც ამის სწავლა მოხერხდება“, – ამბობს თამარ მოსიაშვილი.

მიუხედავად ექსპერტების ასეთი სკეპტიციზმისა, განათლების სამინისტრომ მანდატურის ინსტიტუტის შექმნიდან მალევე გაავრცელა ინფორმაცია მისი ეფექტიანობის შესახებ. ტელეარხებით დატრიალდა კლიპი, მასში გამოყენებული სტატისტიკური მონაცემები გვამცნობდა, რომ მანდატურის ინსტიტუტის შემოღების შემდეგ „95%-ით შემცირდა ძალადობის, 82%-ით – ცივი იარაღის ტარების და 98%-ით – ვანდალიზმის ფაქტები“.

რას ეყრდნობა კლიპში მოტანილი ციფრები, ჩატარდა თუ არა გამოკვლევა, ვინ ჩაატარა? რა მეთოდოლოგიით? ამ კითხვებზე პასუხს სტუდია „მონიტორმა“ ვერც მანდატურის სამსახურის და ვერც განათლების სამინისტროს ვებგვერდზე ვერ მიაკვლია. ამ ინფორმაციის მიღებას განათლების სამინისტროსადმი არაერთი მიმართვის გზით ცდილობდა ჟურნალი „ლიბერალიც“. როგორც ჟურნალისტი ლიკა ზაკაშვილი აღნიშნავს, „ლიბერალისათვის“ სამინისტროდან გაცემულ პასუხებში აღნიშნული იყო, რომ სამინისტროს მიერ სკოლაში დანაშაულის შემცირების შესახებ სტატისტიკური ინფორმაციის მოპოვების მეთოდოლოგია პედაგოგებსა და დირექტორებთან გასაუბრება ყოფილა.

დღესდღეობით ყველა საჯარო სკოლა ვალდებულია ხელშეკრულებით

## „სჯილიანი“

სამინისტროს და, ზოგადად, სახელმწიფოს ხისტი პოლიტიკის ერთ-ერთ დადასტურებულ განათლების სფეროს ექსპერტები 53-ე სკოლიდან მოსწავლის, მიხეილ ალექსიძის გარიცხვას ასახელებენ. ალექსიძე სკოლიდან დირექტორის, ტარას შავშიშვილისთვის შეურაცხყოფის მიყენების ბრალდებით გარიცხეს. ალექსიძის წინააღმდეგ სახელმწიფო მანქანის ზენოლის ერთ-ერთი მაგალითია პრეზიდენტის საპარლამენტო გამოსვლა, სადაც მე-12 კლასელი პრეზიდენტმა ხულიგნად მოიხსენია:

„ერთი ხულიგანი, რომელიც გარიცხეს 53-ე სკოლიდან იმისათვის, რომ დირექტორზე გაიქაჩა და მერე თქვა, ვაკეში თუ არ ვისწავლე, ისე არსად არ ვისწავლი...“ ალექსიძის საქმეზე განხილული სასამართლო განხილვა მიმდინარეობდა, თუმცა შეწყდა. 53-ე სკოლის მე-12 კლასელებმა ალექსიძის სკოლიდან გარიცხვას პერფორმანსი მიუძღვნეს. როგორც თავად ამბობენ, ამ გზით მათ სკოლაში არსებული გაძლიერებული კონტროლი, შიში და თავისუფალი აზრის შეზღუდვა გააპროტესტეს.

ბა გააფორმოს საგანმანათლებლო მანდატურის სამსახურთან, რომელიც განათლების სამინისტროს უშუალო დაქვემდებარებაშია. სამსახურის უფროსს განათლების მინისტრი ნიშნავს და ათავისუფლებს. სკოლებში განხორციელებული საქმიანობის შესახებ მანდატურების ანგარიშსაც განათლების სამინისტრო იბარებს.

„ეს არ არის კარგი, იმიტომ, რომ სკოლაში მიმდინარე საქმიანობების შესახებ პასუხისმგებელია სკოლის დირექტორი და, უცებ, სკოლაში ჩნდება მეორე ადამიანი, რომელსაც აქვს იგივე ფუნქცია, რომელიც პარალელურად წერს ოქმებს და ამ ოქმებს აგზავნის სხვაგან“, – ამბობს თამარ მოსიაშვილი.

„სამოქალაქო განვითარების ინსტიტუტის“ პროექტის ფარგლებში ჟურნალისტმა ლიკა ზაკაშვილმა, მანდატურების შესახებ მოსწავლეების, მათი მშობლების, მასწავლებლების მონათხრობები შეაგროვა და წიგნში ასახა. მოძიებული მაგალითების გაანალიზების შემდეგ ლიკა ზაკაშვილი მიიჩნევს, რომ სკოლაში მანდატურების შესვლის ერთ-ერთი უმთავრესი მიზანი კონტროლის გამკაცრებაა.

„სამინისტროს უნდა, რომ გააძლიეროს კონტროლი საჯარო სკოლებზე, ანუ უნდა, რომ ზედმინევენით იცოდეს ყველაფერი: რაზე საუბრობენ, ვის როგორი აზრი აქვს, ვინ როგორი პედაგოგია, რომელი დირექტორი რა დონეზე ფლობს სკოლაში არსებულ სიტუაციას. მანდატურის ინსტიტუტი ძალიან ბევრმა გაიგო, როგორც ადამიანთა ჯგუფი, რომლებიც მხოლოდ იმიტომ შევიდა სკოლაში, რომ უფრო კარგად გააკონტროლოს სკოლის ყოველდღიურობა და უფრო დეტალური ინფორმაცია მიიტანონ მავანამდე, ამ შემთხვევაში განათლების სამინისტრომდე“, – ამბობს ჟურნალისტი.

ზემოთ განხილულ საკითხებზე სტუდია „მონიტორმა“ განათლების სამინისტროს კომენტარი წერილობით სთხოვა, შემდგომ პრესამსახურის მაშინდელ უფროსს ნინო პოტრჟუბსკაიას ტელეფონითაც დაუუკავშირ-

დით. მან გვითხრა, რომ წერილი არ მისვლია. პოტრუბესკაიამ ტელეფონი გაგვითხრა მას შემდეგ, რაც დავუსვით შეკითხვა, თუ როგორ შეიძლებოდა მისთვის შეკითხვების მიწოდება, გარდა იმისა, რომ ათი დღის წინ კანცელარიაში ოფიციალურად რეგისტრირებული წერილი ჩავაბარეთ.

## დიმიტრი შაშკინი: „სკოლა შადის განათლების ერთ სისტემაში“

სკოლების ცენტრალურ მართვაზე განათლების ყოფილი მინისტრის კომენტარი ინტერნეტში მოვიძიეთ, დიმიტრი შაშკინი პირველი არხის ეთერში ჟურნალისტ დავით პაიჭაძის შეკითხვებს პასუხობდა. პაიჭაძის კითხვაზე, თუ რატომ სჭირდებათ სკოლის დირექტორებს სამინისტროსგან სანქცია, რომ ჟურნალისტების შეკითხვას პასუხი გასცენ, შაშკინმა უპა-

სუხა: „შეიძლება ჟურნალისტი დირექტორს უსვამს შეკითხვას, რომელიც ეხება სამინისტროს კომპეტენციას. იმისათვის, რომ ჩვენ ეს ინფორმაცია დროულად მივაწოდოთ. ეს არის შეტყობინება და კომუნიკაცია...“

დავით პაიჭაძემ აღნიშნა, რომ ხშირად დირექტორები სამინისტროს ნებართვას ელოდებიან ისეთ შეკითხვებზე პასუხის გასაცემად, რომელიც შიდა სასკოლო პრობლემებს ეხება. ამაზე შაშკინმა უპასუხა: „როდესაც თქვენ ნებისმიერ სხვა სამინისტროს სტრუქტურას მიმართავთ, ჟურნალისტებს სთხოვენ, რომ დაუკავშირდნენ პრესცენტრს, ამისთვის ეს ხალხი იღებს ხელფასს...“

„ჰო, მაგრამ, ჩვენ სკოლას მივმართავთ და არა – სამინისტროს, სკოლა 2000-ია, ბატონო დიმიტრი“, – აღნიშნა დავით პაიჭაძემ. „მესმის, მაგრამ სკოლა შედის ერთ სისტემაში, განათლე-

ბის სისტემაში და აქედან გამომდინარე, არსებობს პრესცენტრი. ჩვენ, ახლა, 2000 პრესცენტრს ხომ ვერ დავნიშნავთ? უბრალოდ, დირექტორი მიმართავს სამინისტროს პრესცენტრს, რომ ის დაეხმაროს, მეტი არაფერი“, – ასეთი იყო შაშკინის პასუხი.

საქართველოში 2000-ზე მეტი სკოლა, ნახევარ მილიონზე მეტი მოსწავლე და 60 ათასი მასწავლებელია. სკოლებიდან პედაგოგების პოლიტიკური ნიშნით გათავისუფლება, სკოლის ადმინისტრაციის ფუნქციების შეზღუდვა, განათლების სამინისტროს მიერ სკოლის მაქსიმალურად ჩაკეტვა – ეს პრობლემები საზოგადოების თითოეულ წევრს ეხება. განათლების სფეროში მომუშავე ექსპერტების შეფასებით, მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესის მიუხედავად საქართველოში განათლების სისტემა ერთ-ერთ ყველაზე გაუმჭვირვალე სისტემად იქცა. 

RadioCommerciant

marketing@commerciant.ge  
+995 32 2505 955



ბიზნესის პერსონალური რადიო

Commerciant.ge

ფოტოგრაფია

# სტუდენტები სისტემის წინააღმდეგ







# ფოტოკრიტიკა



ფოტო: ანა კვინიტაძე



ფოტო: ანა კვინიტაძე



ՍԻՆԵՄԱՆ ԿՐԻՏԻԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ



ՍԻՆԵՄԱՆ ԿՐԻՏԻԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ



ფოტოგრაფიკა



ფოტოგრაფიკა



ფოტო კრიტიკა პირველი



ფოტო დარბაზი სულაველიანი



ფარული ჩანანერი. ბადრი პატარკაციშვილი, მიხეილ სააკაშვილი, ზურაბ ჟვანია, ეროსი კინძარიშვილი, ვანო ჩხარტიშვილი

# მჯახა, ახ მჯახა, ვისი!

## ბექა დავითულიანი

1. მე მჯერა, რომ „ქართულ ოცნებას“ უამრავი წევრი ჰყავს, რომლებიც ვილაციების გადაბირებას ცდილობენ. არ მჯერა, რომ ბიძინა ივანიშვილი ამას მაინცდამაინც თავის ძმისშვილს დააევლებდა. ვიცი, რომ ამომრჩევლის მოსყიდვა კანონით დასჯადი ქმედებაა, ისევე როგორც, ადმინისტრაციული რესურსის გამოყენება და მოქალაქის დაშინება.

2. მჯერა, რომ გოგა ხაინდრავა საფრანგეთში ყოფნისას „ქურდ“ მეგობარს მოინახულებდა. არ მჯერა, რომ საფრანგეთის ჟანდარმერია ოფიციალურ წერილში „მხედრიონს“ ახსენებდა. ვიცი, რომ ბავშვობის მეგობარი იმიჯზე

არ იცვლება და ისიც ვიცი, რომ დღევანდელი კულტურის მინისტრი ჯაბა იოსელიანის მარჯვენა ხელი იყო.

3. მჯერა, რომ ტელეკომპანია „იმედი“ საქართველოს ხელისუფლებას ნერვებს უშლიდა, რომ ისინი ბადრი პატარკაციშვილს პირად მტრად თვლიდნენ, მაგრამ არ მჯერა, რომ პრობლემა ტელევიზიაში იყო და არა თავად ხელისუფლებაში. ვიცი, რომ ბადრი და ზურაბ ჟვანია მეგობრობდნენ და დღეს ორივე გარდაცვლილია.

4. მჯერა, რომ გუბაზ სანიკიძეს შეეძლო ქურდის ციხიდან დახსნაზე გარჯილიყო, შესაძლოა ალბინოსობის შესახებ ამაზრზენი „სამედიცინო“

დასკვნებიც ჰქონოდა, ფულის შოვნისა და მილიონერობის სურვილიც (ამაზე ბევრი ჩვენგანიც ოცნებობს), მაგრამ არ მჯერა, რომ თავის ქვეყანას ფული ურჩევნია, არ მგონია ასე იყოს ალზრდილი, თანაც ვიცი, რომ მშოვნელი აქამდეც იშოვიდა.

5. მჯერა, რომ ეკა ბესელია შეიძლება ქუცნაშვილს დასცინოდეს, არ მჯერა, რომ ზაქრო იგვეს არ კადრულობს, ვიცი, რომ ჩემთვის ამას არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს.

6. მჯერა, რომ ხუხაშვილს შეიძლება რესპუბლიკელებთან დაპირისპირება მოსვლოდა, ზურაბ აბაშიძის თბილისის საარჩევნო შტაბის უფროსად



ფარული ჩანაწერი.  
ბადრი პატაკაციშვილი, ვანო ჩხარტიშვილი, ვანო მერაბიშვილი

ჯაროების უფლება არ აქვთ, თუ ის არ შეიცავს სსკ-ით გათვალისწინებული დანაშაულის ნიშნებს და ექვ-მიტანილის პირად ცხოვრებას ეხება. ასევე სამართალდამცავებს არ აქვთ უფლება კანონით გათვალისწინებული განსაკუთრებული შემთხვევების გარდა, ფარული მოსმენა-მიყურადება აწარმოონ პირის მიმართ, რომელსაც საქართველოს კანონმდებლობით დიპლომატიური ან დეპუტატის იმუნიტეტი იცავს. დღეს გამოქვეყნებული აუდიოჩანაწერების გმირების უმრავლესობა კი (რამდენადაც კანონი მახსოვს) როგორც დეპუტატობის კანდიდატი, სწორედ ამგვარი იმუნიტეტით სარგებლობს. შესაბამისად, მთავრობა ამ მასალებს საკუთარი სახელით ვერ გამოაქვეყნებდა, ამიტომ სხვისთვის უნდა შეეტენა საკუთარი ნამოქმედარი. მეტი დამაჯერებლობისათვის ბიძინას დაცვა არჩია.

11. მჯერა, რომ მიუხედავად მრავალჯერ ნანახი ჯაშუშური სერიალებისა, ეს აუდიოჩანაწერები ვილაცის არჩევანზე იმოქმედებს. არ მჯერა, რომ ამ უკანონობის ჩადენის გამო ვინმე დაისჯება, მაგრამ ვიცი, რომ ოპოზიციაში აშკარა პროგრესია, რადგან მათი სიტყვებიდან რუსული ტანკები ვერაფრით გამოძერწეს.

დაბოლოს, მჯერა, რომ ოდესმე პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის პრინციპს პატივს ვცემთ, სხვის საძინებლებს ყურს მოვაცილებთ და ჩვენს დეკლარირებულ სიტყვას მეტ ფასს დავადებთ, ვიდრე ფარულად ჩანერილს. პატიმრების დადასტურებული წამების პასუხად, საეჭვო აუდიოჩანაწერებს არ მივიღებთ და ყოველ არჩევნებს სამოქალაქო ომის წინაპირობად არ ვაქცევთ. მაგრამ არ მჯერა, რომ ამას მალე მივალწევთ, რადგან ვიცი, ებრაელების ეგვიპტიდან ისრაელში დაბრუნებას ორმოცი წელი დასჭირდა, ამიტომ მოთმინებით მოგვინვეს აღჭურვა, რათა ნაბიჯ-ნაბიჯ მანც მივალწიოთ აღთქმულ მიწამდე... 

დანიშვნა ნდომებოდა. არ მჯერა, რომ ამის გამო ალასანია გაუნაწყენდა და არც იმისი მჯერა, რომ რესპუბლიკელებს ქანთარიაზე და ჯაჭვლიანზე სუსტი მაჟორიტარობის კანდიდატები ჰყავდათ. ვიცი, რომ ამის გამო „ქართული ოცნება“ ბევრ ხმას დაკარგავს.

7. მჯერა, რომ შესაძლოა ირაკლი ღარიბაშვილი ხიდაშელს ვერ იტანს, რომ მისთვის საქმეების ჩაბარებას შეცდომად თვლის. არ მჯერა, რომ ადამიანი წინადადებაში ხუთჯერ იგინება. ვიცი, რომ თუ ჩანაწერი რეალურია, დიდი ბოდიში აქვს მოსახდელი.

8. მჯერა, რომ შეიძლება ირაკლი ალასანია ივანიშვილის რაღაც მოთხოვნებს არაადეკვატურად მიიჩნევს. არ მჯერა, რომ აუდიო-ჩანაწერში მისი ხმა ისმის და ვიცი, რომ უშიშროებაში ნამუშევარი კაცი ასეთ უცენზურო სატელეფონო ზარს არ განახორციელებდა, მით უმეტეს, როცა საერთოდ არ ახასიათებს „ემოციური“ გამოხატომები.

9. მჯერა, რომ ბიძინა ივანიშვილი ექვნიანი კაცია (მილიარდერი სხვანაირი ვერ იქნება), რომ კოალიციის ბევრ წევრს ვერ ენდობა. არ მჯერა, რომ აუდიოჩანაწერები მისი გაკეთებულია, რადგან ამისი არც საჭიროება ექნებოდა და არც საშუალება. ვიცი, რომ (უკანონო) ფარული მოსმენა-მიყურადება კანონით ისჯება და არა ტელესიუჟეტებით.

10. მჯერა, რომ ივანიშვილის პირად დაცვაში შესაძლოა წესიერი ხალხი მუშაობდეს, არ მჯერა, რომ ერთ-ერთი მათგანის „აღსარება“ წესიერების შედეგი იყო და არა ზენოლის. ვიცი, რომ გავრცელებული ვიდეომართვა ზუსტად იმ კედლის ფონზე იყო გადაღებული, რომლის ფერიც ძალიან გავრცელებულია ახლად გარემონტებულ პოლიციის შენობებში. ვიცი, რომ სამართალდამცავ ორგანოებს ოპერატიულ-სამძებრო ღონისძიებების ფარგლებში მოპოვებული საიდუმლო მასალების გასა-

# აზიზა

კახა თოლორდავა  
ჟურნალისტი



„ნუთუ შესაძლებელია, უგრძობელი თუ არ ხარ, მშვიდად დარჩე ჩვენს დროში?“  
**ლ. ტოლსტოი „ომი და მშვიდობა“**

რატომ უნდა შეიცნო თავი შენი? ყველაფერ დანარჩენთან ერთად, თუნდაც იმიტომ, რომ ტვინში 100 მილიარდი ნერვული უჯრედი, დანარჩენ რამეებზე რომ არაფერი ვთქვათ. ნუთუ ეს ფაქტი საკმარისი არაა ასეთ საინტერესო თავგადასავალში თავის გასაყოფად? ნუთუ ამაზე საინტერესო შეიძლება რამე იყოს? ყველამ თვითონ შევეცადოთ ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა. არავინ არაფერს გვაძლებს. პირადად ჩემს ამბავს თუ ვინმე იკითხავს, გულახდილად ვიტყვი, რომ ვცდილობ, თუმცა, ხშირად წარუმატებლად. და მაინც, ჯოჯოხება ვცდილობ!

სწორედ ამ მცდელობებმა გადაწყვიტეს ამიგდალას, ნუშის ფორმის პანანინა სხეულს ტვინის ორივე ნახევარსფეროში, რომელიც ლიმბური სისტემის ნაწილია და რომელიც ემოციების ფორმირებაში ეხმარება ადამიანს. პოლ ბროკსი, ინგლისელი ნეიროფსიქოლოგი, ძალიან საინტერესო პოპულარული წიგნის – „მდუმარე სამყაროში“ – ავტორი, ამბობს, რომ „ამიგდალა ემოციების საჭის მფლობელია; ის აკავშირებს ინფორმაციის გადაამუშავების პროცესს ტვინის ქერქის იმ სტრუქტურებთან, რომლებიც ემოციების რეგულაციაზე პასუხისმგებელი“. ამიგდალა სერიოზული ვინმეა. სიტუაციიდან გამომდინარე ის ნაჩქარევი, ინსტინქტური რეაქციებისაკენ გვიბიძგებს, რეაქციებისკენ, რომლებ-

ბიც ხშირად არცთუ სწორი და სასურველია ხოლმე. ერთი მხრივ, მისი რეაქციები სწორია, მაგალითად, მისი მეშვეობით გვერდზე გადაგები, როდესაც დაინახავ, რომ შეიძლება მანქანა გეჯახებოდეს, მაგრამ, მეორე მხრივ, მოუთვინიერებელი ამიგდალა ძალიან საშიში შეიძლება იყოს, რადგანაც, როგორც უკვე ვთქვი, ის სწრაფი გადაწყვეტილებების მაცხტროა.

ბოლო რამდენიმე დღეა სწორედ ამიგდალას მოთვინიერების ყინით ვარ შეპყრობილი. მოთვინიერება კი იმას ნიშნავს, რომ უსაშველოდ არ გადატვირთო ის შენთან დაუკითხავად მოვარდნილი გამაღიზიანებლობით. ბოლოს და ბოლოს, ამ ნაგიჟარი ამიგდალას კარგი თვისება ისიცაა, რომ შენი პირადი სიფრცის ზღვარსაც ის ადგენს ანუ, რაღაც მომენტში გეუბნება, – „ეი, იუსგარ, მორჩი, თორემ დაგერხევა!“ თუ ეს ვერ მოახერხე, სისხლში გადაბარგებული ისეთი ნივთიერებები, როგორებიცაა სეროტონინი და კორტიზოლი ემოციების მოთოკვის საშუალებას აღარ მოგცემს, რაც ნიშნავს იმას, რომ ემოციური „დეფოლტი“ გარდაუვალია. ამ დროს შენ ბ რ ბო ხარ. მგონი გასაგებად ვლავარაკობ, არა?

ბოლო რამდენიმე დღეა, მე ბრბო ვარ, ქცევის არქაული ხერხებით გაძქეგილი არსება, ამიტომაც რა გასაკვირია ასე რომ ვცდილობ მის მოთვინიერებას? ჩემნაირი ამიგდალანაკრავი ადამიანი საშიშა საზო-

გადობისათვის! ერთადერთი, რაც მანყნარებს, ან შეიძლება კიდევ უფრო მაშინებს („ამიგდალ-ჯან, შენ რას მეტყევი?“) ისაა, რომ ქალაქში ხეტილისას თვალნათლივ ვრწმუნდები, მარტო რომ არ ვარ. მთელი ქალაქი ამიგდალანაკრავით იქცევა, თუმცა თანამოქალაქეები რომ არ გამიბრაზდნენ, ისევ საკუთარ ამიგდალას დავუბრუნდები.

შეიძლება ვინმეს ეგონოს, რომ ბრბოს და საკუთარ პერსონას ერთმანეთისგან ვმიჯნავ. არა, მე ვემიზნა ბრბოსი საკუთარ თავში. ესლა და ამ წამს. სწორედ ამიტომ ვიბრძვი ასე გააფთრებით, რადგანაც კარგად მესმის, – ამიგდალანაკრავი არ ექვემდებარება არაფერ რაციონალურს და იმპულსების კარნახით მოქმედებს; ის მხოლოდ ამწუთიერ მოთხოვნებს იკმაყოფილებს, კარგად ვერ ითვისებს ინფორმაციას, შეიძლება, ადვილად მოეჩვენოს რამე და სრულიად უწყინარ მოვლენას ან სიტყვებს არაადეკვატური აგრესია შეაგებოს. ის ადვილად ექცევა გარე ზეგავლენების ქვეშ და სრულიად დაკარგული აქვს კრიტიკული განსჯის უნარი; ის ადვილად აღზნებადია და მიმართულია ნგრევისკენ, სავსეა შურისძიებით, განადგურების სურვილით, ადვილად პოულობს მტერს და სხვა ამიგდალანაკრავ ადამიანებთან ერთად ერთიანდება მის წინააღმდეგ. კიდევ რა? ჰო, მისთვის უცნობია პასუხისმგებლობის შეგრძნება, რადგანაც ამიგდალანაკრავი ადამიანისათვის მხოლოდ სხვა დამნაშავე და არასდროს თვითონ.



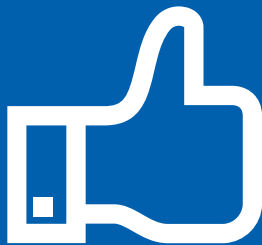
აი, ასეთი კაცი დადის ქალაქის ქუჩებში და მიკვირს, რომ არავის ემიზნა ჩემი! უფრო სწორედ, მიკვირდა მანამ, სანამ რამდენიმე დღის წინ თვალეში არ ჩავეხდე პირველ გამვლელს ქუჩაში. მერე კი ამოვისუნთქე და ჩემთვის ჩავილაპარაკე, „გამარჯობა შენი, ჩემნაირი!“

მაინც მაგრა ვცდილობ...



ოპერატიულად განახლებადი ახალი ამბები,  
სიუჟეტები, გადაცემები და ანონსები.

[tv9.ge/facebook](https://tv9.ge/facebook)



**ესადაე დაინახო გეტი**

აქვე შეგიძლია უყურო პირდაპირ ეთერს, დაათვალიერო ფოტო და ვიდეო არქივი და გაეცნო ჩვენს ორგანიზაციაში არსებულ ვაკანსიებს.

► ის, რომ რუსეთს უნდა მოგვბაძოს პოლიციის ფორმებში, შენობებში, მანქანებში, ეკონომიკური რეფორმების გაკეთების იმიტაციაში, ეს არ მიკვირს, ეს ცხოვრებაში მათ არ ჰქონიათ.

► ნახეთ ქარხანა, რომელიც იბომბებოდა, ქვეყანა, რომელიც გარდაცვლილად გამოაცხადეს, პრეზიდენტი, რომელიც ცხედარია უკვე მათი ჭკუით, რამდენიმე წელია და სხეულის ერთი ნაწილით უნდა ყოფილიყო დაკიდებული, ყველანი ერთად შევიკრიბეთ აგერ და ვუყურებთ ჩვენ ლაზიკებს, ჩვენ დიდგორებს, ჩვენ ყუმბარმტყორცნებს, ჩვენ ანტისატანკო აპარატებს. ვაიმე, რალაც მტერს ძალიან ცუდი სიზმარი ესიზმრება, – იბნკინოს და გამოიღვიძოს.

► ქუთაისში პარლამენტის გადასვლა მორგებული არის ჩვენს მთავრობაზე. მთავრობა, რომელიც ერთ ადგილზე ვერ ჩერდება, მუდამ გადაადგილდება, ეს ხასიათის განწყობაა. მე ვარ ეგეთი, ვაშაძე ორჯერ უფრო ეგეთია, ჩვენ გვყავს მინისტრები რომლებიც კიდევ უფრო ეგეთები არიან – ფეხმარდები და მკვირცხლები.

► ვერანაირი ბნელეთის მოციქულები, ვერანაირი ანტირეფორმისტები... მე მიყვარხარ, მე, ესლა ეს ბავშვი ვინ მომიგზავნა აქ. მგონი პოლიციამ წამოიყვანა ძალით საბავშვო ბაღიდან. მე მიყვარხარ ყველაზე მაგრად.



► ყველაზე ღარიბი ხალხი ცხოვრობდა აქ და ცხოვრობს დღესაც, ეს არის ამ ხალხის ამოყვანა სიღარიბიდან ორთქმავლით, დასჭირდება ხუთი-ათი წელი, რომ ეს სიღარიბე გადავიდეს, მაგრამ ადრე საერთოდაც შანსი არ იყო, სულ ვფიქრობდი, რა ეშველება ახალციხეს, აი, თუ არაფერი ეშველება.

► ბავშვებს უნდა ვასწავლოთ ღვინის დაყენება. არ შეიძლება იყოს არცერთი ჰექტარი საქართველოში, სადაც შეიძლება იყოს ვენახი. მე გამიტაცა ძალიან ვენახმა, ეს არის ჩვენი ნაციონალური მეობის ნაწილი.

► აეროპორტთან მერიას ვთხოვ გამოვყოთ დიდი მიწა და დავრგოთ ძალიან დიდი ვენახი, გავანათოთ ღამე, სტუმარი რომ წამოვა დაინახოს მხოლოდ ვენახი და კიდევ გეტყვი, რომ ბევრი არაფერი დაგვიჯდება, ყველა ჩამოსულ სტუმარს პატარა ბოთლი ვაჩუქოთ რომ თან წაიღონ სუვენირად.

► მე მაჩვენეთ მაგალითი წარმატებული და დაწოლის პოლიტიკის და ბაბაიას ძახების პოლიტიკის და მე ვიქნები, ვიქნებოდი, ალბათ, წარსულში, არ გამოვდგები ამისთვის მომავალში, რომ ამას გავყოლოდი.

► მინისტრებს მინდა ვუთხრა, რომ ძალიან მიგიქარავთ. აღმოვაჩინე, რომ 30 თუ 40 წარმომადგენელს აგზავნით ბრაზილიაში გარემოს დაცვის კონფერენციაზე დიდი სტენდის მოსაწყობად. ბიჭებს და გოგოებს ბრაზილიაში გასეირნება მოენატრათ. მოდით, საქართველოში გაისეირნეთ ცოტა მეტი, ბიჭებო და გოგოებო. ველარ ელირსებიან ისინი იმას, რომ რამდენიმე ოჯახმა გაინაწილოს საქართველო ისევ, როგორც იყო ფული, ცხვირანეულობის და უბნების მიხედვით, ნურას უკაცრავად!

თუ გპოვნობ რიგელები სიუჟეტი ან გადაცემა,  
ეწვიე "მეცხრე არხის" Youtube-ს.

[tv9.ge/youtube](http://tv9.ge/youtube)

You **Tube**



**ესადა დაინახო გეტი**

აქ იხილავ ყველა საინფორმაციო გამოშვების და გადაცემის არქივს. კონკრეტული ვიდეო ფაილის მოსაძებნად გამოიყენე ძიების ველი, ან გადადი Playlist-ების გვერდზე, სადაც მასალა გადაცემების და თარიღების მიხედვით არის დალაგებული.



როგორ შუქდება წინასაარჩევნო კამპანია  
ქართულ ტელე, რადიო, ბეჭდურ და ინტერნეტ მედიაში.  
ქართული მედიის მონიტორინგის  
უახლესი ანგარიშები ვებგვერდზე:

[www.mediainitor.ge](http://www.mediainitor.ge)



[Mediainitor.ge](http://www.mediainitor.ge)



EUROPEAN UNION

პროექტი ხორციელდება ევროკავშირისა  
და გაეროს განვითარების პროგრამის მხარდაჭერით



Empowered lives.  
Resilient nations.